

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

**Збірник тез доповідей
ПДСУМКОВОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ КУРСАНТІВ, СЛУХАЧІВ
І СТУДЕНТІВ**

Секція №4

**Актуальні питання психологічного та лінгвістичного
забезпечення і соціально-гуманітарні аспекти службово-
бойової діяльності фахівців сектору безпеки і оборони
України**

([http:// nangu.edu.ua](http://nangu.edu.ua))

*31 березня 2021 року
м. Харків*

Підсекція № 4.1 Проблеми стратегічних комунікацій

Керівник підсекції: кандидат філологічних наук **Дорошина Л.Ф.**;

Секретар підсекції: **Заботнова М.В.**

УДК 316.77

Башкатова В.Є., слухач магістратури 116 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України

**ПРОТИДІЯ ЧОРНОМУ ПІАРУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ ЯК ОДИН ІЗ
НАПРЯМІВ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

Значення терміну «чорний піар» дещо по-різному тлумачиться в різних теоретичних джерелах, причому більшість із них інтерпретують його стосовно сфери менеджменту. У цій роботі приймаємо широке визначення названого поняття: чорний піар – це оприлюднення негативної інформації, що має на меті погіршити імідж країни, її інститутів чи окремих організацій. Проблема протидії чорному піару здавна цікавила і теоретиків соціальних комунікацій, і практиків, що здійснюють зв'язки з громадськістю в організаціях різних типів. Якщо раніше вона стосувалась переважно конкурентної боротьби між різними бізнес-структурами, то в нашу добу названа проблема отримала інший статус: тепер мова йде про інформаційну війну, що ведеться проти України. Від чорного піару потерпає не тільки країна загалом, а і окремі її інститути, структури в їх межах та установи. Особливо велику шкоду чорний піар наносить силовим структурам, зокрема Національній гвардії України. Чорний піар є серйозною перешкодою для здійснення стратегічних комунікацій. Як би не намагалися представники силових структур досягти ключових цілей стратегічних комунікацій, їх зусилля будуть марними, якщо громадськість повірить у зміст заяв чорного піару. Пересічні громадяни частіше вірять інформації про негативні явища і реагують відповідним чином. Будуть вони поважати представників відповідних структур чи ні, допомагати їм за необхідністю чи, навпаки, перешкоджати – все залежить від того, яку «дозу» чорного піару вони почули. Саме тому кожна атака чорного піару має отримати належну відповідь. На жаль, на сьогодні питання про способи протидії чорному піару не досліджене глибоко і всебічно. У разі чорної атаки відповідальні представники установ діють інтуїтивно, що не завжди дає позитивний ефект. Назріла потреба обґрунтувати ефективні способи протидії атакам чорного піару. Викладене свідчить про актуальність теми цієї роботи.

7. Яку користь (цінність) несе повідомлення або якої шкоди і кому воно може завдати?

Чітко вирізняються такі маніпулятивні медіатехнології: використання емоції страху; застосування або створення контрасту – підбір фактів, образів, на тлі яких оцінка понять набуває очевидного необхідного ракурсу; спрощення проблеми – використання простих інтерпретацій складних понять, експлуатація почуття зверхності над іншими; використання гумору – нестандартна гумористична ситуація, яка добре запам'ятується та не викличе неприйняття; концентрація на деяких особливостях – узагальнення якостей політика, приділення уваги сімейним цінностям, його родині; інтрига – двоетапний прийом, який полягає у створенні ефекту недосказаності; трюїзм – банальна істина, за допомогою якої маскуються певні накази під виглядом роздумів; використання протиставлення – складна технологія, що використовує протиставлення двох реакцій поведінки; вибір без вибору – створюється ілюзія вибору; використання «якорів» – асоціативного образу (мелодії, звуку, запаху, героя, образу), що є збудником позитивних емоцій для маніпулювання спокоєм, рівновагою, впевненістю, можливостями людини; використання штамсів – нав'язування електорату необхідних маніпулятору поглядів за допомогою різних штамсів: висловлювань, гасел, тверджень, прислів'їв, приказок тощо.

Отже, в сучасному суспільстві при інтенсивному розвитку систем масової комунікації медіаспоживач повинен навчитися розпізнавати маніпулятивні технології, інтерпретувати й протидіяти їх впливові, оскільки медіаматеріал не завжди професійний: він може репрезентувати особисті погляди журналіста або «потонути» в комерціалізації.

УДК 811.161

Даньшина О.С., студентка 158 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ

Термін «безеквівалентна лексика» є одним з тих, що спричиняють труднощі, коли йдеться про надання йому чіткої дефініції. Відповідно на сьогодні існує низка досліджень, присвячених як питанню визначення безеквівалентної лексики (БЛ), так і пов'язаних із нею питань. Однак попри таку увагу до поняття національно-маркованої лексики, її особливості залишаються ще недостатньо вивченими та потребують подальшої уваги мовознавців.

УДК 811.11.42

Журавель З.В., курсант 119 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України

МАНІПУЛЯТИВНІ СТРАТЕГІЇ У СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ

Маніпулятивний вплив на свідомість людини здійснюється за допомогою мовних засобів і застосовується в суспільно-політичних процесах через ЗМІ, отже його слід розглядати як соціопсихолінгвістичний феномен. Особливого значення маніпуляція набуває з удосконаленням інформаційних технологій, які розширюють спектр застосування маніпулятивних стратегій і тактик. За допомогою ЗМІ відбувається управління сучасним суспільством, де інформація перетворюється на головний засіб контролю над громадською думкою.

При лінгвістичному аналізі маніпулятивних прийомів необхідно враховувати низку екстралінгвальних чинників, оскільки вони є невід'ємним складником маніпулятивних процесів у сучасному суспільстві. Екстралінгвальні чинники поділяються на внутрішні (пов'язані зі змістом інформаційного повідомлення) та зовнішні (соціально обумовлені характеристики сприйняття повідомлення аудиторією). Сучасні ЗМІ мають можливість широко висвітлити певні події, привернути до них увагу громадськості, тоді як інші події можуть залишитися непоміченими через брак інформаційних повідомлень ЗМІ на цю тему. Повідомлення, які подаються ЗМІ, як правило, містять аксіологічний компонент, що формує відповідне ставлення аудиторії до подій або явищ суспільно-політичного життя.

Результати лінгвістичного аналізу маніпулятивних стратегій і тактик дозволили визначити маніпулятивний потенціал вербальних та невербальних засобів, що використовуються сучасними англійськими ЗМІ. Мовні стратегії, які застосовуються ЗМІ для маніпуляції свідомістю реципієнтів, полягають у непомітному ухилянні від реальності суспільно-політичного життя, які вони висвітлюють. Стратегія ухиляння від істини реалізується за рахунок лексики, яка використовується в повідомленні. Підбір слів, які приховують неприємні для політичної еліти явища та події, може повністю змінити сприйняття повідомлення, яке набуває інших оцінних акцентів. У межах стратегії ухиляння від істини реалізується тактика навішування ярликів – явища, ідеї чи певні особи позначають лексикою з негативними конотаціями. Негативні емоції адресата, викликані такою лексикою, екстраполюються на денотат. На основі цієї тактики західні ЗМІ сформували коло проблем, які завжди оцінюються негативно (*terrorism, dictatorship, etc.*). Зарахування до цього кола й інших проблем чи людей, що не мають прямого зв'язку з першими, допомагає сформувати негативне ставлення адресата. При реалізації тактики «сяючих

узагальнень» відбувається підміна понять за рахунок використання лексики з позитивною конотацією для позначення негативних явищ (*choice, equality, harmony etc.*). Тактика перенесення ґрунтується на заміні одного поняття з негативною конотацією на інше, яке має позитивну конотацію. Велика кількість евфемізмів, що мають маніпулятивну спрямованість, функціонує у воєнній сфері (*friendly fire, good-neighbour policy, soft-skinned target*). Завдяки евфемізації західні ЗМІ намагаються пом'якшити негативне ставлення, яке викликають воєнні дії США та Великої Британії. Цей механізм ЗМІ залучають і в політичній царині для відволікання уваги реципієнтів від негативних явищ дійсності, вживаючи політично коректні евфемізми в межах тактики перенесення (*downsizing, physically challenged, the low-income brackets*). Серед евфемізмів, які замінюють назви неприємних явищ, переважають іменники з абстрактним значенням (*operation, pacification*), оскільки в такому випадку розрив між предметом та лексемою, що його позначає, є найбільшим, тобто залишається мінімум неприємних конотацій.

Уживання неологізмів, в основі яких лежать уже наявні лексеми з певними оцінними значеннями, є маніпулятивною тактикою в межах стратегії ухилення від істини. Неологізми, що створюються переважно в політичній сфері, як правило, мають більш яскраво виражений оцінний потенціал (*hard power / soft power*). Це призводить до того, що ЗМІ широко їх використовують, викликаючи певну реакцію на матеріал, який вони подають. Неологізми, пов'язані з терористичними актами, викликають почуття страху (*9-11, 9/11, 9.11, September 11, nine-one-one, nine-eleven, mega-terrorism, mega-terrorist*). Воно не дозволяє адресату адекватно оцінити зміст повідомлення, тому він одразу дає позитивну оцінку будь-яким діям, спрямованим на боротьбу з тероризмом.

Стратегія викривлення інформації широко застосовується ЗМІ, про що свідчить цілий ряд маніпулятивних тактик, які входять до неї, зокрема повторення, гіперболізація, применшення, спрощення понять, замовчування, підтасовка та фабрикація фактів, а також подрібнення цілісної картини.

Повторення впливає на підсвідомість таким чином, що інформація, з якою адресат спочатку не погоджувався, починає сприйматися ним позитивно. Вербальне повторення здійснюється за рахунок не тільки однакових слів та висловів, а й загального значення повідомлення (*теракт 11 вересня 2001 року → усі арабські країни підтримують тероризм → терористи → терористична загроза з боку Іраку → війна з Іраком*). Тактика повторення застосовується ЗМІ для реалізації довгострокових планів здійснення загальної макроінтенції. Протягом тривалого часу видання повторює в різних статтях певну ідею, яка має різне вербальне оформлення. Отже, адресат поволі звикає до інтерпретації конкретної інформації в певному ключі, приймаючи її на підсвідомому рівні. Невербальна інформація, яка підкріплює текст повідомлення, також формує установку на позитивне чи негативне сприйняття повідомлення.

шкідливого вмісту та підвищення прозорості, стверджуючи, що вони становлять цензуру і навіть переслідування російських користувачів. Рішення Facebook про маркування контрольованих державою масмедіа (<https://about.fb.com/news/2020/06/labeling-state-controlled-media/>) не був прийнятий, і проросійські медіа висловили незадоволення, стверджуючи, що спроби модерації та перевірки фактів Facebook, очевидно, контролюються Соросом, українськими нацистами, прибалтійськими геями та іншими «небажаними». Sputnik також заявив, що Facebook розпочне ці скарги, звичайно, не дивно, враховуючи те, що ця політика також спрямована на проросійську дезінформацію. Наприклад, щодо коронавірусу проросійські відділення все ще поширюють брехню про змову Білла Гейтса про мікрочіп та штучне походження вірусу з метою біотероризму.

Дезінформація активно шириться інфопростором, виявляти її та протидіяти їй вдається все складніше. Україна активно протидіє дезінформаційним викликам шляхом популяризації медіаграмотності для різних верств населення та на законодавчому рівні.

УДК 811.161.2

Пашенко К.В., студентка 158 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України

ПОНЯТТЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У ЛІНГВІСТИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Інтерес мовознавців до проблем і питань неології загалом та okazіоналізмів зокрема постійно зростає. Однак на сьогодні немає єдиного теоретичного погляду на лінгвальний статус okazіоналізмів, немає чіткої межі визначення, які саме слова належать до okazіоналізмів, та як можна відрізнити okazіоналізми від неологізмів.

Особливо важливими одиницями індивідуально-авторського літературного сприйняття світу є okazіоналізми, які збагачують твори авторів та суттєво впливають на бачення читачів описаної автором картини. Згадуючи про okazіоналізми ми розуміємо незвичайне, експресивно забарвлене, нове слово, що виникає в тексті з тих чи інших причин (наприклад за ініціативи та бажанням автора звернути увагу саме на описану подію, діалог, картину і т.д).

Проблема вивчення okazіоналізмів полягає в тому, що більшість лінгвістів дають власне визначення цьому явищу, але досі не існує загально прийнятого та загально вживаного терміну, що описувало б це явище.

Дати визначення «оказіоналізмам» намагалися багато сучасних мовознавців, серед яких: Н. Бабенко, Е. Ханпіра, Т. Карпухіна які описують не

нарративу є теоретичні джерела, присвячені проблемі стратегічних комунікацій. Створюючи цільові орієнтири роботи, ми брали до уваги той факт, що характеристики факторів успіху і перспектив покращення нарративу стосовно стратегічних комунікацій НГУ поки що немає.

Мета дослідження – виявити особливості стратегічного нарративу на сайтах НГУ та обґрунтувати перспективи його вдосконалення. Матеріалом для дослідження слугували сайти НГУ, НА НГУ та її частин.

Оскільки предметом дослідження є розповідь, спрямована на стратегічні комунікації, постала необхідність дати визначення вказаного терміну. Поняття «стратегічні комунікації» інтерпретуємо як сукупність заходів, видів і форм комунікативної діяльності, спрямованих на досягнення ключових цілей соціального життя України, її соціальних інститутів або окремих галузей. Стратегічний вплив охоплює комплекс способів комунікативного впливу, спрямованих на досягнення цілей стратегічних комунікацій. Однією з основних форм стратегічного впливу є нарратив. Оскільки в роботі аналізується нарратив, спрямований на досягнення ключових цілей стратегічних комунікацій, він названий стратегічним нарративом. Ключовими цілями діяльності НГУ та інших силових структур України вважаємо такі: формування позитивного іміджу Національної гвардії України в уявленні цивільних громадян, а також у представників інших силових структур; виховання патріотизму у цивільних громадян та військовослужбовців, призваних в ряди НГУ; формування вміння протидіяти інформаційній війні. Успішним вважаємо нарратив, який відповідає ключовим цілям НГУ, спрямований на названі цілі і забезпечує їх успішне досягнення.

Дослідження засвідчило, що на сайтах НГУ та НА НГУ найбільш виразно представлений стратегічний нарратив, що відповідає першій із сформульованих ключових цілей – формуванню позитивного зовнішнього іміджу Національної гвардії України. Нарратив, що виконує функцію формування позитивного іміджу НГУ, представлений у всіх рубриках і у всіх жанрах меседжів. Розглянемо механізми його впливової дії.

На сайтах НА НГУ майже в кожному повідомленні використані слова і речення з позитивним асоціативним ореолом: *особистості, які пишуть історію; час бути кращим; 5 важливих кроків; відпрацьовують завдання; привітали малят; привітали діточок* і т. ін. Кожне повідомлення супроводжується фотографіями, а деякі навіть відеороликами. У змісті повідомлень стверджуються такі позитивні риси курсантів і офіцерів НА НГУ: вони інтелектуальні «Про те, як офіцери-магістри вчили моніторити обстановку під час проведення масових заходів»; «Як офіцери-магістри вивчають психологію військового управління»; володіють іноземними мовами («Випускники Академії отримали сертифікати за критеріями НАТО – STANAG 6001»); «Офіцери Нацгвардії практикують французьку з носієм мови»; «На

Список використаних джерел:

1. Гридасова О.І. Кінодискурс як об'єкт навчання кіноперекладу. *Вісник Житомирського державного університету*. 2014. №2 (74). С. 102-107.
2. Зайченко С.С. Некоторые особенности кинодискурса как знаковой системы. *Филол. науки. Вопр. теории и практики*. 2011. № 4.
3. Рингевич В.В. Литературный дискурс и кинодискурс в системе арт-дискурса. К.: Філологічні студії, 2017. С. 417.
4. *Peaky Blinders*. Watch TV Series Online With Subtitles URL: [https:// ask4movie.cc/channel/peaky-blinders/](https://ask4movie.cc/channel/peaky-blinders/)

Підсекція № 4.2 Актуальні проблеми перекладу

Керівник підсекції: кандидат філологічних наук, доцент **Ткач П.Б.**;
Секретар підсекції: **Бездітко А.Р.**

УДК 811.111

Барабаш Д. А., студентка 158 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОСОБЛИВОСТІ БРИТАНСЬКОГО СЛЕНГУ

Лексичний склад англійської, як і будь-якої іншої, мови містить велику кількість сленгових утворень, що відповідають певним віковим та професійним групам людей. Сленг розвивається, змінюється дуже швидко.. Усі зміни відбуваються для спрощення усної мови та її розуміння. Сленг – живе та динамічне утворення. Його використовують у різних сферах суспільного життя. Це важлива частина мови, яка допомагає «тримати» її «живою».

Мета цієї роботи виявити особливості перекладу сленгу. Вперше термін сленг в Америці зі значенням *language of low or vulgar type* (мова низького або вульгарного типу) був засвідчений у 1756 році; з 1802 року цей термін розуміють як *The cant or jargon of a certain class or period* (жаргон певного класу або періоду), а з 1818 року під сленгом стали розуміти *Language of a highly colloquial type, considered as below the level of standard educated speech, and consisting either of new words or of current words employed in some special sense* (мова дуже розмовного типу, яка вважається нижчою за рівень стандартного освіченого мовлення і складається або з нових слів, або з поточних слів, що використовуються в якомусь спеціальному розумінні)

Сленг функціонує практично у всіх сферах комунікації, при цьому найчастіше використовується у чотирьох областях: науці, економіці, спорту та суспільно-політичній сфері. Ці запозичення відображають загальнолюдські тенденції розвитку цивілізації, що підкреслює важливість існування розглянутого мовного явища. Також існує думка, що сленгові слова використовуються як засіб шифрування, щоб неініціатор не зміг зрозуміти розмову. Використання сленгу є засобом розпізнавання членів однієї групи людей від іншої.

Студенти вживають сленгові вирази для того, щоб виглядати сучасними. При спілкуванні студенти вживають сленг для вираження власного світогляду, ідей, для підкреслення власної особистості та того, що вони йдуть в ногу з часом. Майже завжди студенти заперечують той факт, що вони вживають сленг навмисно, вони наголошують на тому, що вживання сленгу відбувається

та емоційно забарвлені елементи військового лексикону, які є у більшості випадків стилістичними синонімами відповідних військових термінів. Склад сучасної військової термінології постійно змінюється завдяки застарінню деяких слів, зміні значення, поповненню новими термінами у зв'язку з реорганізацією видів збройних сил, появою нових зразків зброї та військової техніки, нових методів ведення війни. Найбільш складним є переклад військових термінів, які передають реалії англійської дійсності, що не існують в Україні, на мову якої здійснюється переклад. В таких випадках переклад військових термінів може досягатися шляхом опису значення слова, дослівного перекладу, транслітерації, або транскрипції.

Перекладач повинен враховувати реальне значення терміна в певному контексті і вміти передати специфічний характер та соціальний зміст поняття. Деякі інновації можуть бути незрозумілими не тільки перекладачу, але й багатьом носіям англійської мови, відірваним від військової сфери. Осмислити неологізм можливо на основі контексту та аналізу його структури. Наприклад, словосполучення «fireworks display» (firework-s + display) означало «фейерверк». Під час війни в Перській затоці воно набуло іншого метафоричного значення – «перші повідомлення про бомбардування Багдада».

Іменник «warfighter» (war + fighter), що означає людину, яка бере участь у війні, вояка, вживається в наступному контексті: «Truly preposterous is the suggestion that the single-warhead Midgetman missile, now under development is somehow a «good» weapon. A nuclear warfighter's dream because of its surgical military qualities, it will be a welcome addition to tomorrow's dangerous first-strike force» – «Справді абсурдним є твердження про те, що надмала ракета з однією боеголовкою, яка розробляється зараз, є «корисною» зброєю. Маючи здатність завдавати точні хірургічні удари, вона стає мрією військових і доповнює загрозливий арсенал зброї першого удару в майбутньому ядерному конфлікті». Слово «warfighter» часто вживається в ЗМІ, на сайтах газет в Інтернеті, але воно ще не зареєстроване сучасними словниками. Популярне зараз слово «embed» (em + bed (V) > (N)) має значення – «журналіст, який висвітлює події, що відбуваються у військовому підрозділі» – «As prospective embeds – journalists planted among America's fighting forces – we were given a crash course in all things military ...» – «У якості військових журналістів, які збираються приєднатися до американських бойових підрозділів для висвітлення в пресі їх дій, ми пройшли курс виживання в умовах війни».

Одним з різновидів військової лексики є слова та фразеологізми, які не входять до літературної мови і вживаються, головним чином, в усному спілкуванні військових. Ці лексичні одиниці відображають фамільярне або гумористичне ставлення до предмету мовлення. Для позначення цього шару лексики в лінгвістиці використовуються терміни «жаргон» або «сленг». Існує спроба розмежувати ці поняття. Під сленгом розуміють конотативно-забарвлену лексику та фразеологію, яка не має соціально-професійної обмеженості і є загальнозрозумілою, тобто широко вживається в розмовній

військового перекладу є велика термінологічність і гранично точне, чітке викладення матеріалу при відносній відсутності емоційно-виразних засобів.

У військовому перекладі дуже велике значення має точність перекладу, так як перекладений матеріал може служити основою для прийняття важливих рішень, проведення військових операцій тощо. Тому адекватність перекладу військових матеріалів передбачає не тільки точну передачу змісту матеріалу, але і більш ретельну передачу його структурної форми, порядку частин і розташування матеріалу, послідовності викладу і ряд інших факторів, які можуть здаватися непотрібними, формальними, але мають велике значення для військового фахівця.

Актуальність теми дослідження зумовлена постійним розвитком сфери військової науки і техніки. З'являється багато інновацій і нова інформація потребує негайного перекладу для подальшого її використання. Враховуючи умови сьогодення, військова лексика за ступенем поширеності займає чільне місце. Її переклад має свої особливості та труднощі, які мають бути ретельно вивченими. Комплекс питань, що потребує розв'язання в названих аспектах, відповідає напрямкам сучасних досліджень в галузі військового перекладознавства. Викладене свідчить про актуальність теми.

Метою роботи є виявлення специфіки перекладу військової термінології.

Військова лексика поділяється на три основні групи:

- військова термінологія, що позначає поняття, які пов'язані безпосередньо з військовою справою, збройними силами, способами ведення збройної боротьби і т. ін.;

- військово-технічна термінологія, яка включає науково-технічні терміни;

- емоційно-забарвлена військова лексика (сленг), представлена словами і сполученнями, які часто вживаються в основному в усній розмовній мові військовослужбовців і є фактично стилістичними синонімами відповідних військових термінів.

Більшу частину військової лексики представляють військові та військово-технічні терміни, що несуть максимальне смислове навантаження.

Військова термінологія – сукупність військових термінів-слів і словосполучень, які описують визначені військові поняття, основну частину військової лексики. Військова термінологія відповідає досягнутому рівню розвитку військових знань та відтворює багатобразність специфічних понять, закріплених відповідними статутами, настановами та іншими офіційними документами, охоплюючи всі галузі військової справи. Вони поповнюються за рахунок слів загальнолюдської мови, запозичених з інших галузей знань та інших мов.

Усі терміни за своєю будовою поділяються на:

1. Прості, які складаються із одного слова.
2. Складені, які складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс.
3. Терміни-словосполучення, які складаються із декількох компонентів.

поширюється на все речення, зміст речення у перекладі повинен мати таке ж саме значення, як і оригінальне. Вставні конструкції, що реалізують ситуативну іронію, забезпечують контрастне зіставлення висловлювання зі вставним реченням, змінює його семантику, надає висловлюванню суб'єктивно-оцінної модальності.

Перспективою дослідження є специфіка відтворення авторської іронії у творах О.Генрі українською мовою.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко Л. О. Іронія як проблема художнього перекладу. Миколаїв, 2013. С. 22 – 24.

2. Левченко О. М. Особливості збереження індивідуального стилю автора в перекладі. Миколаїв, 2015. С. 131 – 137.

3. Підгрушна О. Г. Переклад гумору: відтворення культурно-специфічної лексики. Київ, 2013. С. 572 – 577.

УДК 81.276

Тищенко Я.А., курсант 119 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України

ПРОБЛЕМА ВІДТВОРЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО СЛЕНГУ В ПЕРЕКЛАДІ

З метою визначення стратегії операційних дій військового перекладача проаналізуємо основні труднощі, які виникають під час усного перекладу англійського військового сленгу українською мовою.

Перша група труднощів пов'язана зі ступенем поширеності й частотності військового сленгу в вихідній мові та мові перекладу. Сленгізми в дискурсі американських військових зустрічаються значно частіше, ніж у мові українських військовослужбовців. Крім того, українські сленгізми вживаються переважно в неформальному спілкуванні, тоді як американські можна зустріти навіть в ході офіційних переговорів.

Зрозумілість американського військового сленгу навіть для американських військовослужбовців залежить від ступеня вжитку й сфери використання сленгу, за якими всі військові сленгізми можна поділити на: а) загальновідомі (відомі навіть цивільним особам просторіччя, соціальні жаргонізми, арготизми тощо: *honcho; big cheese; brig; geek; top brass*); б) загальновійськові (поширені в межах збройних сил: *Old Man; CO; wall-to-wall counselling; K9 service*); в) родовидові (відомі в межах виду збройних сил – Сухопутні війська, військово-повітряні сили, військово-морські сили, Корпус морської піхоти, чи роду військ або служби – мотопіхота, артилерія, аеромобільні війська, хімічна служба тощо); г) вузькоспеціальні/фахові (сленгізми-жаргонізми або сленгізми-професіоналізми конкретної MOS – ВОС < військово-облікової спеціальності).

Ще одна складність у перекладі американського військового сленгу пов'язана з чинником актуальності. Відомо, що всі сленгізми жорстко регульовані таким чинником, як час. Більшість сленгізмів з'являється й функціонує переважно в усному мовленні. Вони виникають в невеликій групі військовослужбовців, можуть проіснувати деякий час і зникнути, змінити своє значення або ж увійти до літературної мови.

Велика група труднощів перекладу сленгу пов'язується із специфічністю лексико-морфологічного складу американського військового сленгу. Складність, насамперед, викликає переклад американських сленгізмів-реалій. Під військовими сленгізмами-реаліями в американському дискурсі розуміють лексичні одиниці, що позначають предмети та явища, характерні для збройних сил США й відсутні в збройних силах України. Передусім, це – сленгізми, що пов'язані з особливостями організаційно-штатної структури збройних сил США, видами бойової техніки та озброєння, порядком проходження військової служби.

Сьогодні реалії *blue helmets*; *green berets* передаються калькою й додаткового тлумачення не потребують: «блакитні шоломи»; «зелені берети». Такий обізнаності сприяють засоби масової інформації, зокрема телебачення, де часто демонструють фільми про збройні сили США.

Серйозні труднощі при перекладі викликають сленгізми-скорочення (абревіатури й акроніми). Вони майже ніколи не розшифровуються в усному мовленні, тому навіть візуально добре знайомі сленгізми-скорочення при усному сприйнятті можуть мати неочікувану форму вираження й створювати бар'єр мовної комунікації – наприклад, перекладач знає певний сленгізм, але не впізнає його через те, що він має неочікувану (звукову, а не літерну) форму вираження, чи навпаки.

Іншу велику групу складнощів перекладу американського військового сленгу пов'язують із системними, нормативними, узуальними й стилістичними ресурсами мови перекладу.

Неабияку проблему для перекладу становлять емоційні відтінки, які несуть у собі американські військові сленгізми. Нерідко у тій чи іншій ситуації важливо передати не стільки денотативне значення американського військового сленгу, скільки його емоційне забарвлення, адже через нього подається ставлення мовця до предмета чи явища.

Складність полягає у тому, що американські та українські військові сленгізми можуть мати різне функціонально-стилістичне та емоційно-експресивне навантаження.

Наприклад, український відповідник «*стройовик*» є повністю нейтральним у порівнянні з американським *drill pig*, що несе в собі негативне ставлення до цієї особи. Таке саме нейтральне значення має й український сленгізм «*парадка*» у порівнянні з американським *monkey clothes*, що має глузливе значення.

стають студенти Чернівецького університету, згуртовані у товариства «Січ», «Студентський союз». На Галичині і Буковині у 1920-1930-х роках скаутський рух відновлюється у рамках «Пласту», набуваючи масовості. Почала діяти Верховна пластова рада, яка у 1924 році отримала назву Верховна пластова команда. В таборах «Пласту» найефективніше досягалося поєднання гармонії душі і тіла. У 1929 році тут діяло 13 пластових таборів місцевого і 7 крайового значення, в яких проходило фізичне, моральне, національне виховання близько 2 тис. пластунів – вони навчалися життю через гру, спорт, туризм, духовне самовдосконалення. В них виховували патріотизм, почуття особистої та національної честі, обов'язок допомоги іншим, почуття правдивої пластової дружби. У вересні 1930 року польською владою було заборонено «Пласт», відтоді він працював у підпіллі.

Прихід в Галичину і на Буковину радянської влади відзначився рішучим наступом на скаутський рух. Його активісти були фізично знищені (І. Чмола, П. Франко, В. Пашницький, О. Степанів та ін.). З того часу «Пласт» переніс свою діяльність в діаспору.

Лише з проголошенням незалежності України стало можливим відновлення діяльності «Пласту» в Україні. Сьогодні Україна є складовою Всесвітньої скаутської організації. Вона в ній представлена Національною організацією скаутів України, куди її офіційно прийняли в липні 2008 року, на 38-й Всесвітній скаутській конференції в Кореї.

16 січня 2020 року ВР України прийняла Закон «Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху», згідно якого основними завданнями підтримки пластового, скаутського руху є «формування серед дітей та молоді європейської ідентичності, сприяння інтеграції українського пластового, скаутського руху в європейську та євроатлантичну спільноту» та «формування гордості за Україну та поваги до законодавства». Так, український «Пласт» покликаний виховувати активних патріотів, сильних тілом, духом і мораллю, справжніх борців за волю України, будівничих громадянського суспільства в нашій державі.

УДК 37.035.7

Дем'янишина С.В., курсантка 130 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат; **Непіненко Л.П.**, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат історичних наук, доцент

КРИТИЧНІСТЬ МИСЛЕННЯ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА

Існує думка, що перехід до критичного рівня мислення є необхідною передумовою початку цивілізаційного розвитку певного суспільства.

недоторканність та безпека, визначене найвищою соціальною цінністю. Згідно із статтею 49 Конституції України кожен має право на охорону здоров'я. Здоров'я нації – це показник цивілізованості держави, що відображає рівень її соціально-економічного розвитку, головний критерій доцільності та ефективності всіх сфер діяльності людини.

Протягом останніх десятиріч в Україні фіксується істотне погіршення стану здоров'я населення, що відображається у зростанні рівня захворюваності, смертності та скороченні тривалості життя.

Певним рішенням цієї проблеми може стати звернення до традиції здорового способу життя у традиційно-побутовій та військовій культурах козаків, основою якого є принципи і світогляд виховання козака-воїна у козацькому звичаї «Спас».

Складові здорового способу життя містять різноманітні елементи, що стосуються усіх сфер здоров'я – фізичної, психічної, соціальної і духовної.

Спосіб життя козака формував всі чотири складові здоров'я: фізичне, духовне, психічне і соціальне. Фізичне здоров'я формувалось завдяки способу життя воїна і було необхідною умовою самого життя козака. В запорозькій козацькій традиції природний відбір не мав первісного значення, оскільки козаки знали безліч способів не лише зміцнення здоров'я, але івиліковування хвороб.

Духовне здоров'я набувалось завдяки тому, що козаки були глибоко віруючими православними людьми і саме велика віра надавала їм таке здоров'я.

Рівень психічного здоров'я був дуже важливим для козаків, оскільки вони більшість свого життя проводили на війні, де самі умови могли порушити психіку людини.

Стреси, яких здобувала людина під час бойових дій, як правило знімались веселими піснями і гульбищами. При цьому деякі козаки використовували і спиртні напої, але запорозці ніколи не були пияками, оскільки в будь-яку мить могли розпочатись військові дії і треба було мобілізуватись. А у військових походах за звичаєм п'яниці карались на смерть. Соціальне здоров'я забезпечувалось самим укладом запорозького війська, який базувався на принципах демократії, братерства, де було гармонійне поєднання принципів «єдиноначалія» з принципами колективізму.

На загальноприйнятих принципах здорового способу життя ґрунтуються і принципи здорового способу життя в козацькій традиції «Спас». Саме бойове мистецтво Спас потребує від козака величезного здоров'я, завдяки якому можна опанувати прийоми бою чи протидіяти у бою ворогу. Сам Спас традиційно розглядає три складові здоров'я: фізичне, енергетичне і духовне. Проте це не суперечить загальноприйнятим складовим здоров'я. Просто сам рівень психічного здоров'я у козака – спасів – ця забезпечується розвитком енергетичного і духовного здоров'я.

Саме соціальне здоров'я виховується за рахунок наслідування козацьким звичаям і традиціям, на основі яких і формується неписаний кодекс честі козака, саме неписаний, бо заснований на принципах совісті, тобто інтуїтивного

сприйняття козаком справедливості. Православна віра і козацький звичай дають основу людяного і точного сприйняття справедливості, яке базується на принципах колективізму і гуманізму.

Основні принципи здорового способу життя козака – спасівця визначені в «П’ятерику» – принципах навчання і життєвого шляху козака. На цих принципах в традиції «Спас» побудований спосіб життя спасівця, козака, патріота рідної землі.

У процесі формування здорового способу життя у сучасного молодого покоління українців, традиції здорового способу життя у традиційно-побутовій та військовій культурах козаків можуть стати ефективним досвідом. Національний підхід у процесі формування здорового способу життя в українській молоді сприятиме зростанню рівня патріотизму і допоможе державі зберігати та зміцнювати здоров’я української нації.

УДК 347

Качан К.Д., студентка 166М навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Островерх А.М.**, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат юридичних наук, доцент

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ

Для задоволення своїх потреб у суспільстві люди змушені вступати в різноманітні відносини. Переважна більшість таких суспільних відносин регулюється правовими нормами. У міру того, як суспільні відносини врегульовуються нормами права, вони переростають у правовідносини. Отже, правовідносини – це частина суспільних відносин, які врегульовані нормами права.

Норми цивільного права посідають важливе місце серед правових норм у суспільстві. Вони складають самостійну галузь права. Суспільні відносини, врегульовані нормами цивільного права, називають цивільно-правовими відносинами. Цивільно-правові відносини – це форма, завдяки якій норми цивільного права реалізуються в житті, бажаний результат їх функціонування.

Норми цивільного права (як і інші правові норми) регулюють суспільні відносини за участю громадян і різних організацій. При цьому суспільні відносини, будучи врегульованими нормами цивільного права, стають цивільно-правовими.

Отже, цивільно-правові відносини – це форма, завдяки якій норми цивільного права реалізуються в житті.

Цивільно-правові відносини є різновидом правових галузевих відносин, тому їм властиві ознаки і правових відносин у цілому, і галузевих цивільно-

За даними експертів існує три категорії (або типи) штучного інтелекту. По-перше, штучний інтелект вузького спектру (перший рівень штучної свідомості), що спеціалізується на прийнятті рішень тільки в одній сфері, може зробити тільки щось одне і нічого більше. Наприклад, може обіграти світового чемпіона із шахів. По-друге, штучний інтелект другого рівня - загальний, який досягає та перевершує рівень звичайної людської свідомості, адже може розв'язувати математичні та логічні завдання, абстрактно мислити, порівнювати та засвоювати складні ідеї, швидко навчатися, в тому числі із власного досвіду. По-третє, штучний суперінтелект, який є розумнішим за все людство разом узяте, спочатку трохи, а згодом, як результат самонавчання - у трильйони разів.

Практичне використання штучного інтелекту можливе у багатьох сферах: у споживанні енергії, боротьбі з кліматичними змінами, в охороні здоров'я, освіті, безпеці автомобільної техніки, фермерстві, у моніторингу фінансових ризиків, боротьбі зі злочинністю, військовій справі тощо.

Використання штучного інтелекту може підвищити безпеку літаків, інших транспортних засобів, покращити їх технічне обслуговування. Штучний інтелект активно використовується у саперній роботі, його застосовують для огляду підозрілих об'єктів, для розмінування бомб різної комплектації.

Системи штучного інтелекту застосовуються в політиці. Так, сучасні системи вже здатні аналізувати різні набори даних з багатьох джерел, вчитися на результатах виборів, надавати цінні поради. Комп'ютерні алгоритми використовуються для аналізу трендів у соціальних мережах. Штучний інтелект і в подальшому буде активно застосовуватися у виборчих кампаніях, політичних ініціативах, які потребують обробки великих масивів даних про виборців. Ще однією небезпекою, пов'язаною з використанням штучного інтелекту, є можливість не тільки встановити тотальний контроль та слідкування за громадянами, а й прогнозування поведінки великих мас людей, передбачати їхні почуття та дії, приймати рішення за них.

Проте головним рушієм досліджень і розробок у галузі штучного інтелекту є ні гуманітарні, а воєнні додатки. Військові експерти називають штучний інтелект третьою інновацією у військовій справі після винаходу пороху та ядерної зброї. Так, напівавтоматичні системи вже використовуються у бойових діях. Наприклад, системи ближнього бою, які можуть самостійно виконувати пошук ворога, надавати оцінку тому, що відбувається та вражати ціль. Вчені почали роботу над технологіями, які дозволять системам діяти не тільки за заздалегідь розробленим планом, а й мати можливість розробляти свій алгоритм дій залежно від ситуації, яка склалася навколо.

Використання технологій штучного інтелекту у військових цілях здатне компенсувати інші мілітарні переваги супротивника у можливій війні. Адже штучний інтелект – це не тільки роботи та автоматизовані системи, але й потужна кібер-зброя, кібер-шпіонаж, можливість майже миттєво взяти під контроль основні системи життєзабезпечення противника. Міжнародні

дипломати та деякі експерти вже сьогодні закликають заборонити розробку різних видів зброї та автономних технологій, які використовують штучний інтелект, аргументуючи це тим, що вони можуть призвести до знищення людства. Рівень обговорення проблеми дійшов до офіційних консультацій в ООН. Зараз 26 держав виступають за превентивний мораторій на автономні системи озброєння. Їх підтримують більш ніж 230 організацій та біля 3000 підприємців та вчених з усього світу.

Окрім безпеки постає питання про можливі етичні, соціальні та філософські проблеми, пов'язані зі штучним інтелектом, серед яких наступні: чи призведе використання штучного інтелекту до втрати духовності та культури? Якщо машини будуть у змозі розмірковувати, усвідомлювати себе, то що робить людину людиною, а машину – машиною? Чи буде людина, якій у наслідок різних медичних операцій замінили більш ніж 50% тіла на штучні органи вважатися машиною? Чи буде сприйматися «перезавантаження» штучного інтелекту як смерть? Якими будуть відносини між машиною та людьми? І це лише деякі питання, які постають у зв'язку з проблемами, пов'язаними зі штучним інтелектом. Комплексний і міждисциплінарний характер даної проблематики, динамічність змін у сфері штучного інтелекту, небезпеки, які пов'язані з цим, потребують подальших науково-технічних та економіко-правових досліджень, глибокого осмислення перспектив майбутнього розвитку людської цивілізації.

УДК 37.013.41

Лозова А.Б., курсантка 118 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат;
Данильченко О.А., старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, майор

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА В ПІДРОЗДІЛІ

Починаючи з 2014 року у зв'язку із загостренням воєнно-політичної обстановки, анексією Автономної Республіки Крим Російською Федерацією та початком бойових дій на території Донецької та Луганської областей, перед нашою державою вперше гостро постало питання збереження територіальної цілісності та державного суверенітету.

Без формування потужних військових формувань в сучасних умовах неможливо зберегти територіальну цілісність. А Національна гвардія України (НГУ) бере участь у відсічі збройної агресії. Окрім того, Національна гвардія України забезпечує захист конституційного ладу України та цілісність її території від спроб зміни насильницьким шляхом, забезпечує охорону громадського порядку, захист та охорону життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян та бере участь у припиненні масових заворушень

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

31 березня 2021 р., м. Харків

та виконує інші завдання відповідно до Закону України «Про Національну гвардію».

Отже, весь спектр завдань, які покладені на Національну гвардію України, вимагає від особового складу високого професіоналізму, виучки та мотивації до постійного покращення своєї професійної компетентності.

Індивідуальна робота є одним із напрямків роботи з особовим складом відповідно до Директиви командувача НГУ Д-15 від 26.06.2017 «Про вдосконалення організації роботи з особовим складом НГУ». Отже, без ретельного підходу до планування та проведення індивідуальної роботи неможливо постійно підтримувати на високому рівні стан військової дисципліни та якісно виконати поставлені завдання.

Індивідуальна робота – основний засіб впливу командирів (начальників) на свідомість, почуття і поведінку конкретного військовослужбовця, що забезпечує його всебічний розвиток та мотивацію до успішного виконання військового обов'язку та службово-бойових завдань.

В основу організації індивідуальної роботи покладений принцип безпосереднього підпорядкування та вимоги статутів Збройних Сил України, відповідно до яких командир (начальник) вчить та виховує своїх підлеглих.

Заступник командира роти по роботі з особовим складом організовує в підрозділі роботу щодо навчання підлеглих командирів методам та формам індивідуальної роботи.

До кожної особи обов'язково повинен бути застосований суворо індивідуальний підхід. Індивідуальні особливості особистості військовослужбовця вивчають за допомогою методів індивідуального вивчення військовослужбовців:

1. спостереження;
2. ознайомчі бесіди;
3. анкетування;
4. експеримент;
5. тестування;
6. узагальнення незалежних характеристик;
7. аналіз результатів діяльності;
8. соціометрія;
9. листування з батьками військовослужбовців.

Форми індивідуальної роботи – це спосіб вираження змісту індивідуального впливу командирів та начальників на особистість військовослужбовця з метою формування необхідних якостей.

Основними формами індивідуальної роботи є:

1. індивідуальна бесіда;
2. індивідуальна допомога;
3. індивідуальне завдання, доручення;
4. індивідуальний контроль.

Директивою командувача НГУ Д-15 «Про вдосконалення організації роботи з особовим складом в НГУ» (додаток 2) передбачено, що відповідним посадовим особам необхідно проводити індивідуальну роботу з такими категоріями військовослужбовців:

- командиру роти – з офіцерами, сержантами, начальниками варт (військових нарядів), спеціалістами, а також з військовослужбовцями, яким визначена служба без зброї;
- заступнику командира роти – із сержантами, спортивним активом та військовослужбовцями за дорученням командира роти;
- заступнику командира роти по роботі з особовим складом – з усім особовим складом роти. Особливу увагу приділяти військовослужбовцям, схильним до нестатутних взаємовідносин, до вживання спиртних напоїв, яким визначена служба без зброї;
- командиру взводу – з особовим складом взводу;
- головному сержанту роти – з усіма сержантами роти;
- головному сержанту взводу – з усіма сержантами взводу та військовослужбовцями взводу, які мають сімейно-побутові, службові проблеми та схильні до порушення військової дисципліни;
- сержанту відділення – з усіма військовослужбовцями відділення.

Отже, організація індивідуальної роботи в підрозділі – важливий та необхідний процес формування і розвитку у військовослужбовців військово-професійних і морально-бойових якостей і норм поведінки, підтримання високого рівня морально-психологічного стану. Тому якісна організація індивідуальної роботи в підрозділі є запорукою успішного виконання поставлених завдань.

УДК 32.019.51

Малихіна О.Г., курсантка 116 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат;
Данильченко О.А., старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, майор

СОЦІОГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ МАНІПУЛЯЦІЙ У МЕДІАПРОСТОРИ

Ми живемо в час, коли медіапростір стрімко змінюється. Сьогодні під словом «медіа» мають на увазі все – від друкованих видань до цифрової інформації. Медіа охоплюють телерадіомовлення, пресу та онлайн-контент (соціальні мережі, подкасти, блоги та онлайн-статті). Змінилася й наша роль у медіа – зі слухачів і читачів ми перетворилися на авторів та поширювачів інформації.

Деякі видання дуже вміло використовують різні види маніпуляцій, тому споживачам новин самим слід розуміти, що саме вони читають, аби мати змогу оцінювати інформацію та виявляти, де в поданій інформації присутні факти або лише тільки судження автора. Слід зауважити, що судження – це не завжди погано. Вони можуть допомогти нам перевірити власну точку зору і подумати про різні підходи, про саму проблему. Важливо зрозуміти, де автор використовує факти, судження, маніпуляцію або фейкову інформацію, адже, якщо ми зможемо розпізнати інформацію, мета якої переконати нас, то ми зможемо захистити себе від маніпуляцій.

Сьогодні гостро стоїть проблема захисту населення від російської пропаганди, яка має цілу армію досвідчених маніпуляторів, що працюють в декількох напрямках. І попри те, що Україна постійно обмежує канали, через які дезінформація ллється на голови українців, до перемоги ще далеко, і ми всі знаходимося під прицілом негативного інформаційного впливу та поки що тільки вчимося протидіяти інформаційній війні.

Слід зазначити, що в інформаційному середовищі чітко вирізняється три типи маніпулятивного контенту:

1. Помилкова інформація без наміру зашкодити – ненавмисні журналістські помилки, зокрема некоректні назви фото, неправильні дати, неточна статистика, неадекватний переклад або сатира, яку медіаспоживачі сприймають серйозно. Наприклад, сатиричні сайти регулярно оприлюднюють вигадані новини, що ґрунтуються на злободенних проблемах у галузі економіки, політики, криміналу, науки, дипломатії, шоу-бізнесу тощо.

Проте, іноді сатиричні новини перетворюються на «фейкові». Так стається у випадку, коли масмедіа сприймають жартівливі новини за достовірні й публікують на своїх сторінках. Якщо таку інформацію подають без посилання на першоджерело, то лише посилюють «фейковість» публікацій, оскільки беруть на себе відповідальність за достовірність фактів.

Маніпулятивний ефект підсилюється миттєвою реакцією, якщо помилкову інформацію виносять у заголовок: читач активно поширює відповідний контент, а вже потім перевіряє на достовірність (або не перевіряє). Головна мета – аби читач клікнув на них і відкрив новину. У тексті публікації найчастіше жодної сенсації немає.

2. Неправдива інформація із наміром зашкодити – дезінформація. Цей тип неправдивої інформації створюють навмисно, щоб завдати шкоди особі, соціальній групі, організації чи країні. Іноді дезінформацію ретельно розробляють спеціалісти й політтехнологи, щоб схилити громадську думку на користь чогось чи когось або посіяти сумнів і спровокувати суперечку.

Дезінформацію створюють, щоб відповідне пояснення чи інформація здавалися сумнівними. Головна мета дезінформації – не примусити людей повірити в одну із цих суперечливих гіпотез, а викликати сумніви щодо того, що дійсно могло статися, та відвернути їх увагу від доказів, що літак збила ракета російських військових.

Дезінформація може трансформуватися в інший тип маніпулятивного контенту, коли медіаспоживач, поширюючи відповідний контент усно або в соціальних мережах, вірить у його правдивість і вводить в оману інших. У такий спосіб неправдива інформація із наміром зашкодити перетворюється на інформацію без такого наміру.

3. Більшість дезінформації ґрунтується на методі напівправди, тобто поєднання правдивої й неправдивої інформації, щоб неправда здавалася більш переконливою. Цей тип маніпулятивного медіатексту часто містить цитати очевидців і апелює до результатів досліджень, які можуть бути сфабриковані.

Напівправду як тип маніпулятивного контенту використовують для навмисного оприлюднення приватної інформації, щоб підірвати авторитет особи чи організації, про яку пише видання, наприклад, описуються кулуарні домовленості. У такому разі інформація подається нібито від осіб, які володіють ситуацією зсередини.

Мета маніпулятивного контенту – привернути увагу реципієнтів, притупити пильність зазвичай за допомогою апеляції до емоцій, оскільки медіаспоживачі відіграють важливу роль у медіапросторі, адже саме вони поширюють інформацію – підвищують клікабельність матеріалу, формують рейтинги видання.

Отже, медіаспоживач, який не володіє основами медіаграмотності, легко потрапляє в «пастку» медіаманіпуляцій, які дають змогу продукувати маніпулятивний контент.

УДК 167.7; 355

Мартинов І.В., ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, 270т навчальної групи, майор

МОДЕЛЮВАННЯ ЯК МЕТОД НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ, ЙОГО РОЛЬ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ

Пізнання людиною світу, його законів та процесів, які відбуваються у природі, є складним і надзвичайно цікавим та захоплюючим процесом. У своєму розвитку людина навчилася досліджувати процеси та явища, які відбуваються у навколишній дійсності, знаходити закономірності та робити на основі цих знань висновки.

Для формування уявлень про навколишній світ, певний предмет, явище чи процес людина використовує різні способи пізнання та дослідження. Одним із таких методів наукового пізнання є моделювання, яке почали використовувати багато століть тому, з того моменту, коли були закладені основи диференціального та інтегрального числення.

Моделювання у наукових дослідженнях стало застосовуватися ще у давнину і поступово захоплювало все нові області наукових знань: технічне

конструювання, будівництво і архітектуру, астрономію, фізику, хімію, біологію, суспільні науки. XX століття принесло методу моделювання значних успіхів та визнання практично у всіх галузях сучасної науки. Проте методологія моделювання довгий час розвивалася незалежно окремими науками. Була відсутня єдина система понять, єдина термінологія. Але згодом лише поступово стали усвідомлювати роль моделювання як універсального методу наукового пізнання.

Відповідно до мети роботи, що полягає в розкритті специфіки моделювання військового призначення, було проаналізовано зміст й особливості моделювання, показане його місце й роль в системі наукових досліджень. Обкреслено й визначене коло найважливіших понять, що співвідносять із моделюванням, такі, як прогнозування, проектування, абстракції, ідеалізація й інші. На основі проведеного аналізу доведено, що ефективним методом науки в адекватному вивченні реальних процесів й явищ навколишньої дійсності є моделювання як побудова аналогів реальних об'єктів дослідження.

У військовій сфері під час підготовки військ до їх застосування за призначенням одним із самих розповсюджених методів являється метод імітаційного моделювання.

Цей метод військовими фахівцями використовується вже досить давно. Велику кількість концепцій, які використовуються в імітаційному моделюванні сьогодні, було сформульовано і застосовано тисячі років тому. Багато сучасних високотехнологічних розробок у галузі імітаційного моделювання є похідними від старих “низькотехнологічних” концепцій.

Таким чином, імітаційне моделювання вдосконалювалося з часом і зараз перетворилося на технологію з потужними можливостями щодо відтворення реальних подій на полі бою. В останній час імітаційне моделювання стало невід'ємною частиною міжнародних навчань, аналізу й інших елементів середовища оперативної підготовки. Враховуючи перспективи імітаційного моделювання, можна зазначити, що воно буде продовжувати відігравати важливу роль в майбутньому за умови максимального використання його можливостей та визнання його обмежень.

Отже, ми визначили моделювання як поняття й показали його місце в системі інших наукових категорій. Тим самим, окреслили коло понять, що співвідносять із ним. І підбиваючи підсумок, ми можемо зробити кілька висновків:

По-перше, моделювання – це досить ефективний метод, що використовується наукою для більш адекватного вивчення реальних процесів й явищ навколишньої дійсності;

По-друге, моделювання як метод полягає, насамперед, у побудові аналогів реальних об'єктів дослідження;

По-третє, моделювання має на меті одержання нової інформації про об'єкт, яку важливо мати за умов його безпосереднього вивчення, або необхідності скоротити витрати й строки на вивчення;

По-четверте, моделювання – це метод, який може бути застосований при розробці прогнозу розвитку реального феномену;

По-п'яте, разом з тим, під час моделювання показується, що на практиці не вдається привести кожен сконструйовану модель в ідеальну відповідність об'єкту дослідження. Тобто, за допомогою моделі не можна охопити, виразити й відбити всі існуючі й істотні різноманітні діалектичні взаємозв'язки й фактори реального об'єкту дослідження. Отже, завжди залишається необхідність моніторингу, коректування моделей.

Визначивши значення, місце й роль методу моделювання в рамках науки, можна перейти від загальної епістемології, до більш конкретного розгляду специфіки військового моделювання, тобто застосування методу моделювання в рамках військового знання.

УДК 347

Мицканюк К.І., студентка 166М навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Острроверх А.М.**, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Наявність сучасної, міжнародно визнаної системи інтелектуальної власності є необхідним елементом для досягнення високого економічного та соціального розвитку будь-якої держави. Охорона інтелектуальної власності сприяє використанню та подальшому розвитку винахідницьких і творчих талантів та досягнень, підтримує та зберігає національний потенціал у сфері інтелектуальної діяльності та залучає інвестиції, стабілізуючи економічний стан, при якому як вітчизняні, так і зарубіжні інвестори можуть бути впевнені в тому, що їх права будуть поважатись. Створення саме такої системи має особливе значення для України – країни зі значним науково-технічним та інтелектуальним потенціалом.

Першим авторським законом, який був спрямований на захист прав саме автора, вважається Статут королеви Анни, прийнятий в Англії у 1709 році, за яким автор отримав монополієне право видавати та перевидавати свій твір протягом 14 років – таким був строк правової охорони.

Норми, що охороняють творчий результат, постійно змінюються і ускладнюються під впливом науково-технічного прогресу, який безперервно породжує нові форми відтворення та розповсюдження інтелектуального

продукту. Значну роль у процесі нормотворення охорони інтелектуальної власності завжди відігравали міжнародні конвенції, які заклали засади розвитку національних правових систем у сфері охорони інтелектуальної власності.

Інтелектуальна діяльність людини спрямована на отримання конкретного результату, яким може виступати отримання нового способу, технології, засобу маркетингового просування, індивідуалізації товару. Економічна ефективність визначається можливістю результату інтелектуальної діяльності до комерціалізації. В зв'язку з цим інтелектуальна власність виступає специфічним товаром з особливими властивостями, врахування яких дозволить отримувати власникам прав додаткові прибутки шляхом комерціалізації.

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин власники інноваційних підприємств, бізнес-структур та науково-дослідних комплексів, університетів все більш значну увагу приділяють інтелектуальній власності. В можливості створення додаткових вигод для творців та власників інтелектуальної власності полягає основна мета комерціалізації.

Питання охорони і використання інтелектуальної власності в сучасних умовах переходу до ринкових відносин починають відігравати все важливішу роль у комерційній, підприємницькій і виробничій діяльності підприємств та установ України усіх форм власності. У цьому відношенні всім, хто займається або готується до подібного роду діяльності, необхідно досить чітко уявляти собі, що таке інтелектуальна власність, у чому полягає її сутність, як вона охороняється в сучасному світі і до яких серйозних матеріальних витрат може привести порушення її прав.

Рівень розвитку науки й техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного й інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки, як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової та науково-технічної діяльності, забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки й техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб.

Напрямок подальшого дослідження планується визначення переліку найбільш важливих чинників і умов, які будуть характеризувати способи реалізації інтелектуальних прав.

УДК: 140.8.37.01

Позняковська С.С., командир 3-го відділення 139 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, сержант; **Васильченко Р.В.**, старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат філософських наук, підполковник

СВІТОГЛЯДНА КУЛЬТУРА ЯК ТЕОРЕТИЧНИЙ КОНСТРУКТ

Проблема світоглядної культури за усієї своєї значущості в добу глобалізації ще не стала самостійним предметом філософсько-освітніх досліджень. Навіть сам теоретичний конструкт світоглядної культури залишається ще недостатньо розробленим. Увага дослідників переважно обмежується або загальнофілософськими розвідками щодо взаємодії культури і особистості у контексті дослідження інших філософських проблем або спеціально науковими дослідженнями окремих аспектів формування світоглядної культури особистості. Суттєві напрацювання, які сягають рівня філософських узагальнень, були отримані у психологічній науці при дослідженні психологічних механізмів формування культури особистості. Різні педагогічні аспекти формування не стільки світоглядної, скільки загальної та професійної культури особистості досліджувались цілою плеядою вітчизняних (радянських, українських) науковців.

Можна припустити, що такий стан наукової розробки проблеми зумовлений декількома причинами. По-перше, у радянські часи проблема формування світоглядної культури розроблялася переважно як складова теорії комуністичного виховання, причому як у педагогіці, так і у філософії, де мала визначене ідеологічне навантаження і призначення. Але на зміну одній інтелектуальній традиції, що дискредитувала себе, нова так і не прийшла: «якщо у період нашої історії феномен світогляду був у центрі і теоретичної, і практичної педагогіки, то на сьогоднішній момент він практично не вивчається стосовно сучасної молоді людини і нових соціокультурних умов». Причому зниження теоретичної уваги до проблем формування світогляду спостерігається не тільки у педагогіці, але й у філософії.

Відтак типовими є і теоретичні проблеми, які потребують вирішення, і теоретичні труднощі, що існують на цьому шляху.

Головні з них, які і покликана вирішити філософія освіти, - це подолання фрагментарності у дослідженні проблем формування світогляду сучасної людини і залучення цих досліджень до сучасного соціокультурного контексту, що і дозволить виявити ті світоглядні запити до освіти, що виникають у добу глобалізації. У свою чергу, вирішення цих проблем і передбачає розробку і застосування такого теоретичного конструкту як «світоглядна культура у добу глобалізації». Водночас, реконструйована картина показала, що спроба розробити такий теоретичний конструкт, що здійснюється у нашій роботі, є

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

31 березня 2021 р., м. Харків

однією із перших на пострадянському науковому просторі і тому може бути сприйнята як певна теоретична пропозиція, відкрита для подальших концептуальних імплікацій і узагальнень.

По-друге, недостатній рівень наукової розробки проблеми формування світоглядної культури у добу глобалізації обумовлений і ще однією причиною вже власно теоретичного характеру. При застосуванні поняття «культура» у сенсі «культура чогось» мають на увазі два смислових аспекти. Перший стосується виділення із загальної системи культури її певного підрозділу, різновиду, наприклад економічна, професійна, політична, правова, художня, релігійна, філософська культура тощо. Але світоглядна культура не є окремим сегментом, видом ані загальної культури суспільства, ані загальної культури особистості. Вона є для них наскрізною, конститутивною, оскільки світогляд є зародком усіх ідей і переконань, які визначають спосіб дій індивіда і суспільства.

Разом з цим, є і другий смисловий аспект, коли поняття «культура чогось» вживається у сенсі культурності, показника міри людяності, ступеня відповідності культурним зразкам, загальноприйнятим тією чи іншою спільнотою, наприклад культура мислення, культура поведінки, культура життєдіяльності тощо.

Отже виділення світоглядної культури як самостійної складової у системі загальної культури людини і суспільства є достатньо умовним, але, водночас і теоретично виправданим і затребуваним. Поняття «світоглядна культура» може, на нашу думку, вживатися в обох вище зазначених сенсах. У першому сенсі воно буде близьким до сенсу поняття «дух епохи» і виступати теоретичним знаряддям для виділення ідеально типового у світогляді певної доби чи конкретного суспільства і навіть особистості. У другому сенсі це поняття дозволяє здійснювати аналіз рівня розвитку світогляду, його людиновимірності та змістовної визначеності.

У цілому затребуваність теоретичного конструкту світоглядної культури ми вбачаємо в тому, що він дозволяє осмислити світогляд людини і суспільства в їхній цілісності і взаємозв'язку, якості та змістовності, функціональних взаємозв'язках із іншими підсистемами загальної культури людини і суспільства, загальної культури у цілому, тим самим, виявити конструктивний чи деструктивний потенціал того чи іншого ідеального типу світогляду для розвитку людини, суспільства, цивілізації.

УДК 1:316.3+130.2+316.32 (477)

Свиридов О.І., курсант 260 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат; **Чупрінова Н.Ю.**, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат філологічних наук, доцент

ПАТРІОТИЗМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В умовах глобалізації спостерігаються різноспрямовані процеси – від поширення переконань у необхідності заміни патріотизму як застарілої цінності космополітизмом, до абсолютизації патріотизму і його ототожнення з ксенофобією, національною нетерпимістю, ненавистю до всього іноземного. Ці складні і неоднозначні процеси вимагають свого осмислення.

У рамках дослідження було встановлено, що хоча у повсякденній практиці під патріотизмом зазвичай розуміють любов до батьківщини, наукове визначення патріотизму через поняття «любов» є не коректним, оскільки це поняття має багато значень, що призводить до суперечливих трактувань патріотизму.

Патріотизм пропонується розглядати як ціннісне ставлення окремої людини до батьківщини, що характеризується прихильністю до місця народження і (або) проживання, причетністю до певних культурних цінностей, які сприймаються як «свої», усвідомленням відповідальності за сьогоденне і майбутнє власної батьківщини. Патріотизм є ціннісним базисом національної ідентичності як самототожності нації, яка володіє певною культурною і політичною спадщиною. Патріотизм має проявлятися у діяльності особистості на користь батьківщині, а діяльність має ґрунтуватися на усвідомленні національних інтересів власної держави.

Глобалізація культури різко загострила проблему збереження національної ідентичності, поставивши під сумнів саму цінність патріотизму. З одного боку, культурна глобалізація передбачає інтенсифікацію міжкультурної взаємодії, наслідком якої стає підвищення інтересу до представників інших культур і поширення прогресивних культурних інновацій. З іншого боку, у процеси міжкультурної взаємодії активно втручаються глобальні гравці, в якості яких виступають окремі країни, впливові міжнародні організації, які розглядають управління ідентифікаціями як засіб поширення власного впливу.

Одним із засобів управління ідентифікаціями в глобальному світі є конструювання космополітичної ідентичності, яка передбачає відмову від патріотичних почуттів по відношенню до власної країни і пропонує в якості заміни аналогічні почуття по відношенню до світу, планети Земля, всього людства.

Представники транснаціональної ділової еліти і інтелектуали, вільно пересуваються світом, мають певні функціональні навички, що дозволяють їм

комфортно почувати себе в різних країнах, зберігаючи прихильність національним культурним цінностям.

Країни, які прагнуть домінувати в світі, характеризуються стійкою національною ідентичністю і високим рівнем розвитку патріотизму. Навіть «загальноєвропейська ідентичність», не кажучи вже про космополітичну, - швидше є проектом, ніж реальністю. Об'єктивні процеси економічної глобалізації зовсім не вимагають відмови від патріотизму, адже для стійкої ідентифікації людині необхідно відчувати себе частиною культурної спільноти, ідентифікувати себе з місцями свого проживання. Патріотизм в сучасному суспільстві не ізолює людину від глобального світу, а, навпаки, дозволяє побачити світ у всьому його різноманітті, оцінити культурну різноманітність, переконатися у тому, що інші люди, інші народи і інші країни цікаві нам тільки тому, що вони від нас відрізняються. Наслідком штучного нав'язування космополітичних переконань, насадження вестернізованих цінностей масової культури стає зростання ксенофобії, ненависті до інших соціальних спільнот.

Патріотизм в умовах глобалізації повинен включати пропаганду культурних цінностей у світі, а не орієнтуватися на національну замкнутість і на прагнення відгородитися від глобального соціуму. На перший план повинна вийти саме презентація з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій культурної спадщини, національних традицій, мови, культурних цінностей, які повинні позиціонуватися як кращі і незамінні.

У поліетнічних державах однією з можливих культурних стратегій, що покликані сприяти розвитку національного патріотизму і зниженню зростання міжетнічної напруженості, може стати етнофутуризм як рух, здатний деполітизувати етнічність, перевести етнонаціональний дискурс в площину демонстрації культурних традицій і звичаїв етносів, що дозволяє народам зберігати і розвивати свою етнічну самобутність, бути патріотами як «малої», так і «великої» батьківщини.

Культурні стратегії позиціонування батьківщини як бренду, формування креативних просторів як нового способу «малої» або «великої» батьківщини і деполітизація етнічності у формі етнофутуризму дозволяють протистояти вестернізації і гомогенізації культури і стають вираженням патріотизму в умовах глобалізації.

УДК 133.2

Столяренко С.С., курсант 410 навчальної групи факультету логістики Національної академії Національної гвардії України, солдат; **Гегечкорі О.В.**, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, доцент

ЖИТТЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ФЕОФАНА ПРОКОПОВИЧА

Одна із найбільш яскравих і значних особистостей в історії двох країн – України та Росії – в обох цих країнах залишається, певною мірою, у тіні. І не тільки в тіні, але також – не зовсім у честі. Йдеться про Феофана Прокоповича – потомственого киянина, вихованця, а потім професора й ректора Києво-Могилянської академії, одного із засновників Російської академії наук Санкт-Петербурга, вченого, письменника, ієрарха Московської церкви, радника і соратника Петра I, ерудита, поліглата, оратора.

Із наведеного вище переліку стає очевидним, чому ця постать не користалася і не користується шанною серед українців. Феофан Прокопович належить до тих «малоросів», які пов'язали свою долю з Російською імперією.

Але чому Росія не числить Прокоповича серед своїх кращих синів? Людину, яку називають «архітектором перебудови» Петра I? Однією з причин стало те, що він був вихідцем з України. Його освіченість пов'язували з вільнодумством. Найбільші претензії мала до Феофана Прокоповича – ченця, ієрея, потім архієпископа – Московська церква. Бо він був близько причетний до петровської церковної реформи, яку сприйняли негативно. Ставлення церкви до фігури Феофана Прокоповича завжди кидало тінь на його пам'ять.

Але ми, українці не повинні «відмовлятися» від свого земляка Прокоповича, від його багатой наукової та літературної спадщини, яка є досить великою.

З юності до останніх років життя Феофан писав вірші латиною та книжною українською, а в петербурзький період життя – книжною російською. Прокопович створив канон для російського театру XVIII століття, розписуючи правила поділу спектаклю на дії, виходи героїв на сцену, багато в чому спираючись на принципи класицизму й досвід французької поезики та драматургії доби Людовіка XIV. Найвідоміший літературний твір Феофана – трагікомедія «Володимир», яку він присвятив гетьману Івану Мазепі.

Займаючись викладацькою і науковою діяльністю Феофан Прокопович випустив тритомник лекцій з риторики, логіки, фізики, математики й етики, які він читав у Києво-Могилянській Академії в 1705-1709 рр. Прокопович описав усі види судових, дорадчих, похвальних промов, які були поширеними й актуальними в тогочасному суспільстві, всі його рекомендації й риторичні поради спрямовувалися на досягнення ефективності промов. Він як автор «Букваря», за яким багато десятиліть вчилися українці, росіяни, білоруси, греки, молдавани, серби, грузини, болгары. Його твори були дуже поширені в усіх східнослов'янських країнах. Скажімо, у Сербії «Первое учение отрокам»

було перевидане 7 разів. Прокопович також брав участь у створенні російської Академії наук у 1724 р. Феофан високо цинив і, по можливості, відстоював науку і освіту. «Нехай просвітництво хвилює століття» – говорив Прокопович. Він вважав, що освіта має бути доступна кожному, грамоті потрібно навчити всіх, в тому числі і селян. Тому Прокопович на власні кошти створив школу, в якій здобули освіту близько 160 дітей бідних батьків і дітей-сиріт.

У своїх філософських працях Феофан Прокопович розглядав питання пов'язані з теологією, матерією, рухом, процесом пізнання, людиною і її моральним світом.

Він стверджував, що природа матерії полягає не в тому, що вона є рід тверда, вагома, забарвлена, але лише в тому, що воно є субстанція, протяжна в довжину, широту, глибину і перебуває при всіх перетвореннях тіл, не виникає і не зникає разом з кожним з цих тіл, але переходить від одного до іншого. Прокопович був переконаний в тому, що без ґрунтового розуміння руху не можна добре зрозуміти і всього іншого з того, що досліджує в природі фізик, бо всі зміни, виникнення і загибель, круговорот небес, активність і пасивність, плинність і мінливість речей відбуваються завдяки рухові. Рух являє собою як би загальне життя всього світу. Прокопович заперечує, що тіло людини є джерелом гріха і зла. Взагалі, за природою воно добре і прекрасне. Краса, на його думку, є таким же даром тіла, як сила і здоров'я.

Феофан, вніс великий внесок в нову, постсередньовічну культуру: він активно сприяв організації Академії наук, як історик чинив великий вплив на В.Н.Татищева, а як поет-сатирик – на А.Д.Кантеміра. Твори Прокоповича є тим ґрунтом, на якому вирости Г. Сковорода, А. Поповський, М. Ломоносов та інші мислителі-просвітники XVIII століття.

УДК 1:355.1

Сушин Є.О., курсант 519 навчальної групи факультету логістики Національної академії Національної гвардії України, солдат; **Севрук І.І.**, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат філософських наук, доцент

МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: НЕБЕЗПЕКИ ТА РИЗИКИ

Виконання підрозділами НГУ службових та службово-бойових завдань відбувається у соціокультурному просторі України та розгортається у контексті тих процесів, які обумовлюють його соціально-політичну стабільність або нестабільність. Серед таких, зокрема, - міграційні процеси в країні, які на сьогодні постають як вибухонебезпечна зона, що утворює чисельні ризики та загрози.

Міграційні процеси сучасної доби є ознакою суспільства «без кордонів». Вони обумовлюються розмиванням національних меж у глобалізованому

просторі та глобальним рухом капіталу, товарів, послуг, інформації. Формування наднаціональних ринків праці, ринку надання освітніх послуг, усунення перешкод на шляху мобільності людей обумовлюють значну інтенсифікацію потоків трудових мігрантів, біженців, студентів тощо.

Україна не знаходиться осторонь цих процесів. Досліджуючи міграційні процеси в Україні, фахівці виокремлюють внутрішню та зовнішню міграцію. До першої належать внутрішні переміщення. Зовнішня міграція розкривається через процеси трудової та освітньої міграції, пошуки притулку, нерегульованої міграції та торгівлі людьми.

Дослідження міграційних процесів, проведене в Україні у 2019 році Міжнародною організацією по міграції (МОМ) під егідою ООН, серед суттєвих чинників, що обумовлюють розвиток міграційних процесів у країні на сьогодні, називає як внутрішні, що пов'язані з анексією Криму та конфліктом на Сході, обумовленою ним економічною кризою; започаткування важливих реформ, які, «однак, виявилися недостатньо рішучими та послідовними», так і зовнішні, пов'язані із загальними тенденціями глобалізованого світу. Серед них: «просування шляхом європейської та євроатлантичної інтеграції, зокрема набуття у червні 2017 року безвізового режиму з ЄС; міграційний досвід та розгалужені міграційні мережі, що сформувалися в результаті багаторічної активної участі українців у трудових міграціях за кордон». Це ж дослідження виявило і тенденцію на збільшення еміграції (значна частина українців залишають країну) та зменшення імміграції (привабливість країни для іммігрантів є невисокою).

Міграційні процеси утворюють значні загрози для безпеки країни. Науковці вважають, що серед таких, в першу чергу, - етнічні виклики та загрози. Вони проявляються у появі етнічної конкуренції, соціальному розшаруванні на етнічному підґрунті, розгортанні міжетнічної боротьби та виникненні ультраправого націоналізму. В Україні міграційні ризики посилюються демографічною кризою, що бере початок з 90-х років минулого століття та призвела до скорочення населення країни згідно офіційних даних з 52,2 млн осіб у 1991 році до 41,9 млн осіб у 2019 році.

Враховуючи наявну тенденцію на поступове «закриття Європи» для потоків мігрантів та посилення уваги з боку Єврокомісії до східних кордонів, проблемою стає нелегальна міграція на теренах України. Розмивання етнічності, виникнення граничних різновидів національного фанатизму, їх кореляція з різними формами фундаменталізму - небезпеки, породжувані новітніми міграційними потоками, які спостерігаються в Україні. Небезпеки полягають не тільки у площині етно-культурної різноманітності та міжкультурних конфліктах. Нелегальна міграція утворює ризики неконтрольованого перевозу зброї, вибухових та наркотичних речовин, торгівлі людьми та органами.

Загрозу національній безпеці на сьогодні утворює відтік робочої сили. Враховуючи, що суб'єктами трудової міграції стають переважно особи з

високою працездатністю та у працездатному віці, виникає проблема розвитку трудового потенціалу країни в цілому та окремих її регіонів. З цим пов'язані й проблеми старіння нації та можливості держави виконати свої зобов'язання щодо соціального забезпечення населення.

Особливу загрозу утворює втрата країною науковців та фахівців. Інтелект – найбільш цінний ресурс у суспільстві «знань». Людський потенціал, знання вміння професіоналів, - це те, що утворює конкурентоспроможність країн у сучасному світі. За останні роки спостерігається стійка тенденція на втрату медиків, інженерно-технічних кадрів, фахівців ІТ-технологій. Країна втрачає значні економічні ресурси через те, що, по-перше, підготовка кваліфікованих фахівців – це значні кошти. По-друге, підготовлені в Україні фахівці, якщо вони працюють в іншій країні, прибуток та конкурентоспроможність надають саме цій країні. Крім того, через втрату кваліфікованих кадрів та умів, відбувається загальне зниження науково-технічного, науково-технологічного потенціалу країни. У перспективі – суттєве зниження загально-освітнього та культурного потенціалу країни, «інтелектуальний дефолт» нації. Інтелектуальні небезпеки пов'язані також із посиленням мобільності студентів у межах процесів інтернаціоналізації освіти.

Майбутні офіцери НГУ мають володіти знаннями щодо сутності та специфіки міграційних процесів у сучасній Україні, бути здатними забезпечити виконання поставлених завдань з урахуванням ризиків та проблем, що з ними пов'язані.

УДК 351.7

Тихий Д.С., курсант 239 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат; **Салієнко О.О.**, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат наук з державного управління

ЗНАЧЕННЯ ТРУДОВОГО ПРАВА ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Під час дії особливого періоду за мобілізованими працівниками, а також прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі при укладенні нового контракту, на строк до закінчення особливого періоду або до дня фактичного звільнення зберігається:

- робоче місце, посада та середній заробіток (військовослужбовці увільняються від виконання посадових обов'язків) (стаття 119 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП);
- право на щорічну відпустку (пункт 2 частини першої статті 9 Закону України «Про відпустки» (далі – Закон).

Трудовий стаж не переривається (стаття 2 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»).

Трудові гарантії поширюються також на поранених, полонених або визнаних безвісно відсутніми до моменту звільнення їх з військової служби, повернення з полону, появи після визнання безвісно відсутніми або до дня оголошення судом їх померлими.

Якщо особа була безробітною, то на період військової служби виплата допомоги по безробіттю припиняється.

Додаткові права:

- переважне право на залишення на роботі в разі скорочення на підприємстві (стаття 42 КЗпП);

- право на щорічну відпустку повної тривалості до закінчення 6 місяців у перший рік роботи на підприємстві – у тому числі для осіб з інвалідністю внаслідок війни; працівників, які мають путівку для санаторно-курортного лікування (частина сьома статті 10 Закону);

- можливість використовувати чергову щорічну відпустку у зручний час – для осіб з інвалідністю, дружин (чоловіків) військовослужбовців, ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, а також осіб, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (частина дванадцята стаття 10 Закону);

- 14 календарних днів на рік додаткової відпустки, зі збереженням заробітної плати – для учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, статус яких визначений Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (стаття 162 Закону);

додаткові гарантії щодо працевлаштування осіб до 35 років, які влаштовуються на роботу вперше (стаття 196 КЗпП, пункт 4 статті 14 Закону України «Про зайнятість населення»).

УДК 355.318

Тищенко Я.В., курсант 119 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат; **Журавель З.В.**, курсант 119 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат; **Фалько С.А.**, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат історичних наук, доцент

РЕФОРМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: ПОГЛЯДИ, ПРОПОЗИЦІЇ, ВАРІАНТИ

Національна гвардія України формувалася фактично в бойових умовах. На початку збройного конфлікту на Сході України, 13 березня 2014 року було прийнято Закон України «Про Національну гвардію України», яким створено

нове військове формування з правоохоронними функціями. Базою для формування НГУ стали державні правоохоронні органи, і на сьогодні гвардія залишається наймолодшим військовим формуванням в Україні. Важливо взяти до уваги, що, у порівнянні з Внутрішніми військами, на НГУ було покладено й цілком нові функції. Зокрема, у воєнній сфері - участь у здійсненні заходів пов'язаних з припиненням збройних конфліктів та інших провокацій на державному кордоні. А також заходів щодо недопущення масового переходу державного кордону з території суміжних держав. Або участь у спеціальних операціях з припинення діяльності озброєних організованих груп та злочинних організацій на території України.

Разом з тим, на НГУ покладені й правоохоронні функції, зокрема, захист конституційного ладу в Україні, участь у відновленні конституційного правопорядку у разі здійснення спроб захоплення державної влади, чи зміни конституційного ладу шляхом насильства. Загалом, функцій чимало, і вони є дуже актуальними для сьогодення України.

Фахівці з самого початку формування НГУ вказували на те, що підрозділи і частини гвардії будуть відрізнятися від інших органів Міністерства внутрішніх справ. Зокрема тим, що створюються як мобільні, тобто оснащені технікою.

Підрозділи створюються як автономні, тобто здатні функціонувати тривалий час у відриві від пунктів постійної дислокації.

До цього слід додати, що на базі Нацгвардії вже сформована та оснащується нова бригада спецпризначення, з якої, як зазначали представники керівництва НГУ, буде вибудоване зразкове воєнізоване з'єднання спеціального призначення, навчене за стандартами НАТО.

Важливо наголосити, що будь-які військові новоутворення об'єктивно стикатимуться з певними ризиками, як у питаннях опанування нових функцій, так і у питаннях сумісності (спільних дій) з підрозділами ЗСУ - в разі виконання військових функцій. То ж, НГУ як наймолодше військове формування держави потребує особливої уваги з боку суспільства, передусім, у контексті впровадження парламентського та демократичного цивільного контролю. З цією метою і здійснюються спроби більш детально вивчити сучасний етап, досягненні та проблеми Національної гвардії України.

Підрозділи НГУ мають низку ознак, властивих формуванню Збройних Сил України: внутрішня структура армійського типу (взвод, рота, батальйон, полк, бригада); військовослужбовці проходять військову службу за контрактом та за призовом, мають військові звання; з питань внутрішньої і вартової служби, загальновійськового тактичного застосування використовуються норми статутів збройних сил. З питань, не віднесених до компетенції МВС України, НГУ керується наказами Міністра оборони України. У зв'язку з цим НГУ належить до військового формування.

Виконання завдань, пов'язаних з функцією захисту держави, організаційна військова структура, обумовлює її входження до складу Воєнної організації

держави, що закріплено у чинному законодавстві. Воєнна організація являє собою систему збройних суб'єктів, які мають за мету забезпечити військову міць, обороноздатність, воєнну безпеку країни на необхідному і достатньому рівні.

Під час виконання цієї функції держави виникає низка завдань з охорони тилу країни: охорона та оборона особливо важливих об'єктів, стратегічних комунікацій, боротьба з диверсійно-розвідувальними групами і десантами противника, забезпечення порядку в осередках ядерного, хімічного і бактеріологічного ураження тощо. Виконання цих завдань частинами і з'єднаннями Збройних Сил не доцільне, тому що у воєнний час їх основні зусилля будуть зосереджені на веденні бойових дій. Зазначені завдання у воєнний час будуть виконуватись переважно військовими частинами НГУ.

УДК 355

Фаріга Є.В. курсант 1 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України НЮУ ім. Ярослава Мудрого

ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ НГУ З УРАХУВАННЯМ СВІТОВОГО ДОСВІДУ

Гендерна рівність є одним із принципів забезпечення прав людини, основою демократичного розвитку держав та світової спільноти. Впровадження гендерної рівності в управлінській діяльності в Національній гвардії України (далі - НГУ) є одним із аспектів прояву гармонізації українських структур відповідно до світових процесів інтеграції та глобалізації та запровадження в Україні європейських стандартів.

Основною метою втілення даної реформи в контексті діяльності конкретної військової структури є надати рівні можливості реалізації своїх прав та інтересів як військовослужбовцям чоловічої статі, так і жіночої в питаннях проходження служби та реалізації своїх трудових обов'язків. Це можливість для жінок реалізуватися в однаковій мірі з чоловіками як працівники, керівники чи командири та недопущення будь-якої дискримінації та утисків на підставі гендеру.

Неординарне мислення, здатність до аналітики і прийняття нестандартних рішень - лише деякі причини зростання кількості жіночої половини населення серед представників кадрів НГУ. Сьогодні вже ніхто не сумнівається в доцільності залучення осіб жіночої статі на військову службу як повноправних суб'єктів військової діяльності. Представництво жінок у сфері оборони України поступово зростає, що відповідає загальносвітовим тенденціям. Хоча й дещо менше в порівнянні з показниками кількості жінок-військовослужбовців у провідних арміях світу.

У Міністерстві внутрішніх справ та центральних органах, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, функціонує чіткий інституційний механізм реалізації гендерної рівності. [1] Говорячи зокрема про Національну гвардію України, можна виділити такі складові механізму реалізації гендерної рівності, як уповноважена особа, на яку в цьому органі покладено функції щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі (заступник(ця) Командувача, Служба гендерної інтеграції та Радник(ця) Командувача.

В сучасних умовах гендерна політика впевнено і ефективно знаходить відбиток у діяльності Служби гендерної інтеграції управління по роботі з особовим складом НГУ, яку було створено у 2017 році. Діяльність структурного підрозділу протягом 2020 року була спрямована на залучення особового складу до участі в публічних заходах, присвячених обговоренню проблем та перспектив гендерного питання та його реалізації, зокрема в онлайн засіданнях, круглих столах, семінарах, тренінгах щодо питань забезпечення принципу рівних прав та можливостей в секторі безпеки і оборони. На постійній основі проводяться тренінги з підвищення гендерної обізнаності серед особового складу. [2]

Окрім проведення внутрішньоструктурних планових заходів, співробітники Національної гвардії України третій рік поспіль долучається до Всесвітньої акції «16 днів проти насильства», спрямованій на привернення уваги суспільства до актуальних проблем насильства в сім'ї, захисту прав дітей, жінок тощо.

В той же час виникають певні проблеми на шляху реформування НГУ в питаннях гендерної рівності, зокрема гендерні стереотипи та закорінення дискримінації, недостатня кількість кваліфікованих спеціалістів в секторі безпеки і оборони з питань гендерної рівності саме в цій галузі. Гостро постає проблема постійного вдосконалення вітчизняного законодавства, що повинно відповідати міжнародним стандартам у питаннях гендерної рівності та недостатня обізнаність особового складу у питаннях розвитку гендерної компетентності.

Таким чином, впровадження політики гендерної рівності стало маленькою ланкою у великому реформуванні НГУ, якій все ж приділяється чимала увага з боку як начальства та керівних посадовців, так і особового складу. Близько 12 відсотків від усього персоналу НГУ – це жінки. Майже 360 військовослужбовців-жінок обіймають керівні посади. З аналізу діяльності військового формування у сфері забезпечення гендерної рівності можна зробити висновок, що незважаючи на проблеми, які зазвичай виникають при впровадженні нових принципів, військовослужбовці НГУ прикладають чималих зусиль для забезпечення рівних прав та можливостей у службі та інформування особового складу щодо основних принципів гендерної рівності.

Список використаних джерел:

1. «Забезпечення гендерної рівності в системі МВС та інших центральних органів виконавчої влади»/ Лекція Національної академії внутрішніх справ м. Київ. Режим електронного доступу до ресурсу URL: https://ngu.gov.ua/sites/default/files/lekciya_3.docx.

2. «Гендерні підсумки 2020 року: виклики та досягнення»/ Служба гендерної інтеграції УРОС Департаменту персоналу ГУНГУ. Режим електронного доступу до ресурсу URL: <https://ngu.gov.ua/ua/news/genderni-pidsumky-2020-roku-vyklyky-ta-dosyagnennya>.

УДК 355.244.1(477)

Уркуметов М. К., слухач, Гуманітарного інституту Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, м. Київ.

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ РОБОТИ У ВІДПОВІДНОСТІ ВИКЛИКАМ І ЗАГРОЗАМ СЬОГОДЕННЯ

В умовах появи нових воєнних загроз національній безпеці України вирішальне місце продовжує належати морально-психологічній стійкості та готовності особового складу до виконання завдань за призначенням.

Найбільш гостро це проявилось під час анексії Автономної Республіки Крим та у ході відсічі і стримуванні агресії Російської Федерації на території Донецької та Луганської областей, де поряд із традиційними засобами збройної боротьби проти населення України та особового складу військових формувань з боку противника активно застосовувався весь комплекс засобів негативного інформаційно-психологічного впливу.

Ці події показали неефективність існуючої на той час системи інформаційно-пропагандистського забезпечення сектору безпеки і оборони України. Тотальний програш в інформаційній війні зумовив необхідність посилення ролі та ефективності інформаційно-пропагандистського забезпечення у складових сектору безпеки і оборони.

На сьогоднішній день інформація стає зброєю номер один. Виникла гостра необхідність у зміні форм і методів інформаційної роботи. Постає питання перегляду підходів до її проведення, а також ставить перед військово-політичним керівництвом держави комплексне завдання — нарощувати потенціал складових сектору безпеки і оборони з наданням пріоритетності питанням формування, підтримання і поновлення морально-психологічного стану особового складу. Вироблення єдиних поглядів і підходів на завдання, напрями, порядок організації та вдосконалення системи морально-психологічного забезпечення особового складу складових сектору безпеки і оборони у цілому.

Інтенсивні заходи інформаційно-пропагандистського забезпечення, для досягнення своєї ефективності, повинні проводитися не лише в загрозовий період, а й за мирного часу. Інформаційне навантаження на особовий склад у мирний час повинно бути потужним, повсюдним і повсякчасним. Оскільки з початком ведення бойових дій скорочується час на проведення заходів інформаційно-пропагандистського забезпечення та відбувається перехід на його оперативні форми. Цього може бути недостатньо, щоб військовослужбовець мав належний морально-психологічний стан та успішно виконував бойові завдання.

Сучасні реалії вказують на проблеми в організації інформаційної роботи, пов'язані з відсутністю фахової підготовки з питань комунікацій. У внутрішньо-комунікаційній роботі основним є особисте спілкування. За його допомогою можна впливати на особовий склад без доводів та аргументів, а лише за рахунок авторитету командира та його ораторських навичок. Тому питання авторитетності, лідерства, особистої порядності та чесності досить актуальне в контексті внутрішньо-комунікаційної роботи.

Чимало проблем виникає і під час реалізації заходів національно-патріотичної підготовки. Постійні коливання акцентів у вітчизняному політикумі призводять до того, що у військових колективах відсутнє однозначне сприйняття історичних символів, поглядів та оцінки історичних фактів і діячів. За таких умов заходи національно-патріотичної підготовки втрачають свою дієвість та впливовість.

Російсько-українська війна вимагає переорієнтацію організації інформаційної роботи у складових сектору безпеки і оборони на історичні традиції українського війська. Ця переорієнтація повинна вплинути на змістовне наповнення національно-патріотичної підготовки. Більш ширше висвітлення української військової історії, союзництва з іншими країнами та народами в протистоянні російській агресії, перемог української зброї в боротьбі за незалежність. Пропагування та популяризація національно-ідейних та військово-патріотичних цінностей, традицій і духовно-культурної самобутності Українського народу, української мови, ідеї свободи, соборності та державності.

Інтенсивність формування інформаційного простору та наявність нових технологій дали змогу швидкому поширенню інформації. З'являються великі масиви інформації, що не контролюються. Наявність у кожного військовослужбовця сучасних гаджетів дають їм вільний доступ до неї. Тому однією із функцій заходів інформаційно-пропагандистського забезпечення є навчання особового складу медіаграмотності.

В умовах триваючого воєнно-політичного конфлікту на сході України надзвичайно важливою є проблема всебічного інформаційно-психологічного впливу. Всебічний інформаційно-психологічний вплив на особовий склад частин і підрозділів складових сектору безпеки і оборони та захист від негативного інформаційно-психологічного впливу є комплексним явищем.

Підтримання належного рівня боєготовності особового складу складових сектору безпеки і оборони вимагає узгодженої на всіх рівнях, цілеспрямованої інформаційної, пропагандистської та контрпропагандистської роботи з особовим складом.

Інформаційний простір в умовах сучасного інформаційного суспільства навколо України, може бути нестабільним, мінливим, тому вимагає постійного моніторингу, системного аналізу і періодичного коригування. А в умовах наявного воєнно-політичного конфлікту з потужним інформаційно-пропагандистським впливом противника, спрямованим на військові формування і населення України, потребує відповідних ефективних кроків у справі протидії потужній інформаційній агресії з боку Російської Федерації. Робота щодо захисту від інформаційно-пропагандистського впливу противника повинна об'єднувати різноманітні структури з відповідними завданнями і спрямуванням заходів. Вирішенням цього завдання необхідно займатися цілеспрямовано на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях.

Проблеми та особливості здійснення інформаційно-пропагандистського забезпечення мають місце як під час повсякденної діяльності військ (сил), так і під час бойових дій в ході проведення операції об'єднаних сил (антитерористичної операції) на території окремих районів Донецької та Луганської областей.

Існуючі проблеми знижують ефективність системи морально-психологічного забезпечення, стримують її подальший розвиток, негативно впливають на виконання завдань складовими сектору безпеки і оборони.

Результатом вирішення вищезазначених проблем стане оновлення та ефективне функціонування системи морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування складових сектору безпеки і оборони, що надасть змогу сформувати і максимально реалізувати національно-духовний потенціал, моральні та психологічні можливості особового складу, захистити його від негативного інформаційно-психологічного впливу та цілеспрямованих деморалізуючих зусиль противника в бойовій обстановці, підтримувати психологічну готовність, ефективно виконувати завдання за призначенням.

Формування та підтримання достатнього рівня морально-психологічного стану військовослужбовців для виконання завдань за призначенням необхідно здійснювати шляхом постійного, цілеспрямованого і комплексного впливу за всіма каналами сприйняття, оптимального поєднання у комунікативній роботі пропаганди з інформаційно-роз'яснювальною роботою, національно-патріотичною підготовкою тощо. Крім того, в умовах сучасного інформаційного суспільства, особливістю якого є постійне збільшення інформаційних потоків, необхідно підвищувати рівень критичного мислення та медіаграмотності особового складу.

УДК 796.011.1

Федоренко Т.О., студентка 150 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Кравченко О.В.**, викладач кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України

ФІЗІОЛОГІЯ СПОРТУ І РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ

Основним, найбільш активним та ефективним засобом фізичного розвитку є фізична культура, так як саме у процесі цілеспрямованого використання різноманітних за характером фізичних вправ досягається багатосторонній і глибокий вплив на організм людини.

Даний процес відбувається за рахунок прогресивних функціональних, морфологічних та біохімічних змін у організмі. Функціональні зміни характеризуються удосконаленням діяльності нервової, серцево-судинної, дихальної і інших систем організму. Морфологічні зміни характеризуються зміцненням та удосконаленням структури кістково-м'язового апарату, позитивних тканевих та клітинних удосконаленнях. Біохімічні зміни характеризуються активізацією різноманітних процесів, які дозволяють швидко мобілізувати та перетворювати хімічну енергію у механічну, що забезпечує рухову діяльність.

Багаторічна практика фізичних вправ та результати наукових досліджень їх впливу на людину показують, що в результаті цілеспрямованого використання засобів фізичного виховання успішно удосконалюється фізичний розвиток, покращується функціональний стан організму, підвищується рівень фізичної підготовленості, забезпечується стійкість організму до впливу несприятливих факторів бойової діяльності, тобто всі показники, що характеризують фізичну підготовленість людини.

Фізичні вправи при їх використанні завжди впливають одночасно на всі показники фізичної підготовленості і це зрозуміло, бо всі системи організму людини тісно взаємопов'язані і взаємообумовлені, тому що організм – це безсумнівно вища єдність, що пов'язує у собі в одне ціле механіку, фізику та хімію. І цю трійку неможна більше розділяти. Поряд з цим застосовуючи раціональну методику навчання досить можливо використовувати засоби фізичного виховання і вибірково з метою їх переважного впливу на окремі сторони фізичної підготовленості.

Фізичне виховання якісно відрізняється від більшості інших предметів. Це обумовлено не тільки її різноманітними формами, але й особливо тим, що задачі, що вирішуються у процесі фізичної підготовки тісно пов'язані з метою та задачами як бойової підготовки так і виховної, культурно-масової роботи і т. і., а також з оздоровчими і профілактичними заходами.

Фізична підготовка є одним з основних предметів.

Мета фізичного виховання – забезпечити високу фізичну підготовленість людини, а також сприяти рішенню інших задач навчання та виховання.

Загальними задачами фізичної підготовки є:

- розвиток і постійне удосконалення витривалості, сили, швидкості та спритності;
- покращання фізичного розвитку, зміцнення здоров'я і підвищення стійкості організму до впливу до несприятливих факторів професійної діяльності.

У процесі фізичного виховання формуються теоретичні знання і організаторсько-методичні уміння. Фізична підготовка повинна сприяти підвищенню спеціальної підготовленості, вихованню морально-політичних і психічних якостей людини.

Основним засобом фізичного виховання є фізичні вправи. Вони виконуються за умови обов'язкового дотримання гігієнічних умов і активному використанні оздоровчих сил природи.

Фізична підготовка проводиться у таких формах:

- навчальні заняття;
- ранкова фізична зарядка;
- спортивно-масова робота.

Фізичне виховання з урахуванням особливостей навчальної діяльності мають спеціальну направленість, яка забезпечується:

-на навчальних заняттях – раціональним розподілом навчального часу по розділам фізичної підготовки і доцільною послідовністю їх проходження, переважним використанням фізичним вправ для формування і розвитку найбільш важливих прикладних рухових навичок, фізичних та спеціальних якостей;

-на ранковий фізичній зарядці – переважним використанням різних варіантів зарядки і фізичних вправ для формування та розвитку найбільш важливих рухових навичок, фізичних та спеціальних якостей;

-у спортивно-масовій роботі – використанням найбільш важливих прикладних видів спорту і вправ;

-у системі перевірки фізичної підготовки – використанням спеціальних фізичних вправ (вправ, що направлені на вирішення спеціальних задач фізичної підготовки).

В ході фізичної підготовки, крім того, забезпечується прикладність, комплексність, систематичність, оптимальність і конкретність процесу навчання, розвитку і виховання людини.

Керівники з фізичного виховання з метою успішного виконання задач фізичної підготовки:

- організують спортивні змагання;
- активно залучають студентів до створення та удосконалення матеріально-технічної навчальної бази по фізичній підготовці і спорту;
- проводять виховну роботу серед спортсменів у спортивних секціях та командах, на навчально-тренувальних зборах, у процесі спортивних змагань;
- пропагують досягнення студентів з фізичної підготовки та спорту;

- беруть участь у проведенні спортивних свят і вечорів, у оформленні наочної агітації з фізичної підготовки і спорту.

Організація фізичної підготовки включає планування, підготовку керівників, контроль та облік.

Ранкова фізична зарядка проводиться тривалістю 30-50 хвилин. У військовому інституті – 50 хвилин у вигляді комплексного заняття.

Спортивно-масова робота проводиться 3 рази на тиждень: 2 рази по 1 годині у робочі дні у вільний від занять час та 3 години у вихідні та святкові дні.

Основні питання фізичної підготовки відображаються у плані на навчальний рік (період навчання), у ньому вказуються:

- дні і час проведення навчальних занять з фізичної підготовки;
- тематика і термін проведення інструкторсько-методичних і показових занять;

- терміни контролю фізичної підготовки.

Питання з фізичної підготовки конкретизуються і уточнюються в інших документах:

- план проведення ранкової фізичної зарядки;
- план спортивно-масової роботи на навчальний рік;
- план (частиний план) фізичної підготовки студентів;
- положення про спортивні змагання та огляди спортивно-масової роботи на навчальний рік (період навчання);
- графік розподілу навчальної матеріально-технічної бази з фізичної підготовки і спорту на місяць;

Підготовка керівників повинна забезпечувати підвищення методичної підготовленості посадових осіб, здійснюючих керівництво, організацію і проведення фізичної підготовки. Вона здійснюється на теоретичних, методичних (навчально-методичних, інструкторсько-методичних та показових) заняттях, інструктажах і у процесі самостійної підготовки за тематикою, яка пропонується. Тривалість тематичного і показового занять, як правило, 1 година, а інструкторсько-методичного – 2 години.

Контроль повинен бути направленим на вивчення стану фізичної підготовленості і забезпечувати прийняття конкретних заходів по її поліпшенню. У ході контролю перевіряються, аналізуються і оцінюються:

- рівень фізичної підготовленості;
- повнота та якість засвоєння програми по фізичному вихованню;
- ефективність процесу фізичного виховання;

Фізичні якості – це властивості організму, які забезпечують рухову діяльність людини. До основних фізичних якостей відносяться:

- витривалість;
- сила;
- швидкість;
- спритність.

Спеціальні якості – це властивості організму людини, що забезпечують його стійкість до впливу певних несприятливих факторів професійної діяльності. До основних з них відносяться: стійкість до заколихування, до перевантажень та кисневого голодування.

Таким чином фізичні вправи – це рухові дії, які виконуються з метою поліпшення фізичного стану людини.

Багато фізичних вправ запозичені із практики трудової діяльності, але більшість із них спеціально створені для використання у процесі фізичної підготовки. У практику фізичної підготовки увійшли, по-перше, ті вправи, які відрізняються безпосередньою прикладністю). Наряду з ними широко використовуються спеціально підібрані, або створені вправи, такі, як спортивні рухливі ігри, вправи на гімнастичних і спеціальних снарядах, тренажерах тощо. Їх прикладність виявляється у впливі на фізичні, спеціальні та психологічні якості людини, фізичний розвиток, функціональний стан організму та його стійкість до впливу несприятливих факторів.

Виконання кожної фізичної вправи забезпечується сукупністю психічних, фізіологічних, біохімічних та інших процесів, що проходять у організмі людини. Ці внутрішні процеси і складають основу тієї чи іншої фізичної вправи.

Таким чином, вся система фізичного виховання спрямована на всебічний розвиток фізичних якостей людини.

УДК 316.6

Хлебніков О.В., курсант 239 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, сержант; **Гегечкорі О.В.**, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, доцент

ТИПИ І МОДЕЛІ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Типи і моделі політичної соціалізації: гармонійний тип політичної соціалізації характеризується психологічно нормальними відносинами людини з інститутами влади, що породжують його раціональне і поважне відношення до правопорядку, держави, своїх цивільних обов'язках; гегемоністський тип характеризується негативним відношенням людини до будь-якої соціальної і політичної систем, крім «своєї»; плюралістичний тип – визнання людиною рівноправності з іншими громадянами, їхніх прав і свобод і характеризуючи його здатність змінювати свої політичні пристрасті, переходити до інших ціннісних орієнтирів; конфліктний тип, що формуються на основі міжгрупової боротьби і протистояння взаємозалежних інтересів і її підтримки.

Результатом політичної соціалізації є визначена структура особистості, політичні цінності якої є стійкими елементами, що трансформуються в

переконання й настанови. У людини споконвічно не закладені ні консервативні, ні демократичні, ні ліберальні, ні анархістські погляди. Вони формуються протягом тривалого процесу під впливом розглянутих вище факторів. При цьому визначальну роль грає безпосередній життєвий і політичний досвід громадянина, що дозволяє йому зіставити пропоновані різними посередниками й агентами політичні теорії і концепції з відповідними життєвими реаліями.

Справжнім суб'єктом політичних відносин особистість може стати тільки в демократичному суспільстві, де людини надані широкі політичні права, свободи і можливості для задоволення своїх політичних потреб. Політична демократія – це найважливіша політико-юридична передумова суб'єктності особистості, що створює формальні умови для розкриття політичних потенцій кожного громадянина. При цьому важливе значення мають знання людей про політику, їхній політичний досвід, орієнтації, уміння організуватися.

У цілому, перетворенню індивіда у свідомий і активний суб'єкт політики сприяє така система політичної соціалізації, що не тільки надає йому мотивації до активності і створює можливості участі в політичному житті, але й одночасно з цим забезпечує індивіда необхідними знаннями і навичками практичної діяльності, формуючи в нього здатності до розуміння політичної дійсності і самовизначення в ній на основі адекватного відношення до політичних реалій.

УДК 351.7

Хлебніков О.В., курсант 239 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, сержант; **Салієнко О.О.**, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії, України кандидат наук з державного управління

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Військовослужбовці України притягуються до юридичної відповідальності, яка встановлена для громадян України, на загальних підставах, але з урахуванням їх правового стану. Як вже зазначалось, усі військовослужбовці, незалежно від військового звання та посади, рівні перед законом. Однак військовослужбовець з перших днів служби, разом з пагонами, покладає на себе особливу відповідальність за долю Батьківщини, за виконання обов'язків по її збройному захисту, пов'язаних з необхідністю беззаперечного виконання поставлених задач у будь-яких умовах, у тому числі з ризиком для життя.

Юридична відповідальність завжди передбачає застосування тієї або іншої норми відповідної галузі права або використання норм різних галузей права при встановленні відповідальності військових службових осіб. Юридична відповідальність виникає з моменту вчинення правопорушення, закон пов'язує

її появу саме з правопорушенням, оскільки відновлення порушеного права здійснюється шляхом притягнення правопорушника до юридичної відповідальності, відшкодування шкоди та відновлення первісного стану порушених правовідносин. Дотримання норм законодавства військовими службовими особами гарнізону, виконання ними обов'язків військової служби забезпечується різними видами юридичної відповідальності, які можна поділити на дві групи. Першу групу складають кримінальна та адміністративна відповідальність, оскільки вони забезпечують виконання приписів правових норм усіх галузей права. Питання про притягнення до такої відповідальності вирішується судовими або спеціально уповноваженими органами у порядку, визначеному законодавством. До другої групи можна віднести дисциплінарну та матеріальну відповідальність військових.

Дисциплінарна відповідальність. Військова дисципліна – це бездоганне та неухильне додержання всіма військовослужбовцями порядку і правил, встановлених військовими статутами та іншим законодавством України. Вона ґрунтується на усвідомленні військовослужбовцями свого військового обов'язку, відповідальності за захист Вітчизни, незалежності й територіальної цілісності України, на їх вірності Військовій присязі.

Сутність військової дисципліни, обов'язки військовослужбовців щодо її додержання, види заохочень та дисциплінарних стягнень, права командирів (начальників) щодо їх застосування визначає Дисциплінарний статут Збройних Сил України (далі – ДСЗСУ). Усі військовослужбовці Збройних Сил України незалежно від своїх військових звань, службового становища та заслуг керуються вимогами цього Статуту. Відповідно до Дисциплінарного статуту Збройних Сил України у разі порушення військовослужбовцем військової дисципліни або громадського порядку командир повинен нагадати йому про обов'язки служби, а за необхідності – накладти дисциплінарне стягнення. За вчинення адміністративних правопорушень військовослужбовці несуть дисциплінарну відповідальність також за ДСЗСУ, за винятком випадків, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Для матеріальної відповідальності військових службових осіб гарнізону, як і для інших військовослужбовців, характерним є те, що вона має комплексний характер, тобто може застосовуватись разом з іншими видами відповідальності. Відшкодування шкоди провадиться незалежно від притягнення осіб до дисциплінарної чи кримінальної відповідальності за дію (бездіяльність), якою заподіяно шкоду державі.

Адміністративна відповідальність. Особливістю адміністративної відповідальності військовослужбовців, у т.ч. військових службових осіб, є те, що останні несуть відповідальність за адміністративні правопорушення за дисциплінарними статутами.

Кримінальна відповідальність. Кримінальний закон щодо військовослужбовців, які вчинили військове злочинне діяння, розглядає покарання як спеціальний вид військового виховання, запобіжні цілі якого

повинні бути спрямовані, насамперед, на утримання військовослужбовців від злочинних посягань, що визначаються у Кримінальному Кодексі України (ККУ) як військові злочини.

УДК 316

Черняк В.С., курсант 238 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат;
Соколовська Ю.В., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат історичних наук, доцент

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ НОВОГО СВІТОГЛЯДУ УКРАЇНЦІВ

25 вересня 2015 р. Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй (ООН) у резолюції «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року» були затверджені 17 цілей сталого розвитку. Ці цілі стали концептуальним підґрунтям переходу від суто економічної моделі розвитку до пошуку оптимального балансу між трьома складовими розвитку – економічною, соціальною, екологічною. В основу концепції сталого розвитку покладено організацію суспільного виробництва для задоволення сучасних потреб людства, не зашкодивши інтересам майбутніх поколінь.

У 2017 році було презентовано Національну доповідь Цілі сталого розвитку: Україна, де було встановлено цільові показники розвитку з урахуванням національної специфіки сьогодення України. Національні Цілі сталого розвитку також стали основою для інтеграції зусиль, спрямованих на забезпечення економічного зростання, соціальної справедливості та раціонального природокористування.

Встановлено, що існують різні методологічні підходи до оцінювання рівня сталого розвитку країн світу. На основі аналізу Індексу досягнення сталого розвитку (SDG) доведено, що жодна з країн світу не досягла 100% виконання цілей сталого розвитку. Більшою мірою наближені до досягнення цілей сталого розвитку скандинавські країни та країни північної Європи. Встановлено, що група високорозвинених країн цієї ж частину світу є лідерами за Індексом екологічної ефективності (EPI).

Україна, на жаль, не може похвалитись такими досягненнями. Аналіз досліджень, запропонованих програм щодо інтеграційних процесів України у європейські інститути різних рівнів, доводять необхідність формування нової культури, нового світобачення, яке ґрунтується на певній системі цінностей. Для реалізації цієї задачі необхідним є комплексний підхід до її вирішення.

У дослідженні на теоретичному рівні проаналізовано Цілі сталого розвитку: Україна, як концептуальні засади формування нової культури українців, зокрема, молоді. Дієвим інструментом у формуванні нової сучасної культури повинна стати освіта. Освіта на різних рівнях спроможна забезпечити, світоглядні трансформації у напрямку сталого розвитку, зокрема, когнітивну складову.

Інтеграція різних світоглядних концепцій через освітню систему як найбільшій соціальної системи, що формує світогляд (культуру), сприяє широкому розповсюдженню загальних цивілізаційних цілей та цінностей, що продовжать дію поза системою формальної освіти, призводячи до істотних етичних та соціокультурних наслідків, покращення соціальної сфери, конструктивних соціальних перетворень. Нехтування викликами «нової реальності» у процесі навчання і виховання молодого покоління у подальшому загрожує «зсувом» багатьох невирішених глобальних та локальних проблем безпосередньо у суспільства. Тому ознакою нових освітніх практик є удосконалення процесу передачі та актуалізації знань, компетенцій, суспільних цінностей, соціальних норм і практик, атрибутів «здорового» суспільства, а найбільш ефективним каналом для цього визнано інститут освіти. Подальшим дослідженням може бути пошук найбільш дієвих методик, форм та засобів впровадження концептуальних засад цілей сталого розвитку у систему освіти.

УДК 32.327

Шевченко Д.О., студент 158 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Куруч А.В.**, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, кандидат педагогічних наук

ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Глобалізація, світова політична нестабільність, зміна сфер впливу на міжнародній арені актуалізує конкурентну боротьбу між США, Китаєм Росією та країнами ЄС за лідерство у політичній, економічній і військовій сферах, загалом відбувається трансформація міжнародного порядку. Це призводить до низки регіональних конфліктів, загостренням проблеми міжнародного тероризму, суспільно-політичних, фінансово-економічних, правових та правоохоронних відносин тощо. На планеті погіршилась військово-політична ситуація, яка спонукає розбудову збройних сил усіх провідних країн світу.

Перші світові міжнародні відносини полягали у створення військових союзів між державами. У спільному веденні війни була вся суть міжнародних відносин. Головною складовою міжнародної політики тривалий час була боротьба за певні території, змагання за перерозподіл територій, збереження

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

31 березня 2021 р., м. Харків

територіальної цілісності, суверенітету, недоторканності, протидія замахам на них. Разом з тим, поступово зароджується і набуває поширення неконфліктне міждержавне спілкування, практика досягнення домовленостей, укладення угод, змістом яких були прикордонні та майнові питання, права іноземців, умови плавання в нейтральних водах тощо.

Наприкінці XVII-XVIII сторіччя в Європі поширюються ідеї суверенітету, визнання рівноправності держав.

В період буржуазно-демократичних революцій XVIII - XIX ст. створюються перші міжнародні організації, покликані сприяти розв'язанню спеціальних питань, наприклад: Міжнародний телеграфний союз (1865 р.), Всесвітній поштовий союз (1874 р.) тощо. У середні віки, коли почали утверджуватися феодальні держави, набули поширення ідеї суверенітету, рівноправ'я держав. Але вони не мали всеосяжного характеру, оскільки суверенітет держави розглядався як суверенітет монарха. Це був час приватної дипломатії феодалів.

Перша і друга світові війни, післявоєнне розмежування світу, тривале ракетно-ядерне протистояння між двома суспільно-політичними системами та балансування світу та межі самознищення, руйнація найбільшої країни світу СРСР та «системи соціалізму» – все це показало що сучасний світ характеризується надзвичайною складністю, різноманітністю та суперечливістю, які мають тенденції до посилення, саме тому система міжнародних відносин повинна буди змінена. І будуватися вона повинна на ідеях гуманізму та поваги до суверенітету та незалежності держав.

На початку 70-х років XX століття вперше відбувається трансформація міжнародних відносин у цілісну збалансовану систему функціональної єдності, поступово долаються уявлення про міжнародні відносини як про звичайну сукупність зовнішніх політик окремих країн. Головним завданням міжнародних відносин має стати не лише захист власних кордонів та створення воєнних союзів, а і збереження світу загалом. Сьогодні для регулювання міжнародних відносин створено багато міждержавних об'єднань, наприклад ООН.

Підсекція № 4.4 Актуальні питання психологічного забезпечення професійної освіти та підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України

Керівник підсекції: підполковник **Пашенко А.О.**;
Секретар підсекції: капітан **Тробюк Н.Ю.**

УДК 159.943

Антонюк В.В., курсантка 139 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Морозова Л.В.**, старший викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

СУЇЦИДАЛЬНА ПОВЕДІНКА

Феномен самогубства відомий людству з глибокої давнини. Згадки про самогубства зустрічаються в міфах і легендах, літературних пам'ятниках усіх народів, на всіх континентах Землі.

Завершення життя самогубством на сьогодні – непоодиноким явищем. Суїцид трапляється серед різних вікових категорій, однак по відношенню до молодого покоління особливо жахає. В усі часи самогубство сприймалось негативно, способи, в які переривались людські життя, не виправдовувались, проблеми таким чином не вирішувались. Проте, всупереч усьому, суїцид залишається, «молодшає», а відповідна статистика коливається в залежності від тих чи інших чинників, особливо економічних.

Суїцид з наукової точки зору одним із перших ґрунтовно описав французький соціолог Еміль Дюркгейм у своїй праці «Самогубство» (1897). Саме цього вченого вважають засновником суїцидології.

В літературних джерелах поняття «самогубство», «суїцид» тлумачиться як умисне спричинення власної смерті, часто вчинене з відчаю, пов'язане з психічними захворюваннями, зокрема, депресією, біполярним розладом, шизофренією, алкоголізмом, наркотичною залежністю тощо. Як відзначають дослідники, суїцид може бути раціональним актом, реалізованим у відповідності з моральними причинами (наприклад, уникнення втрати честі); соціальним, релігійним, філософським актом, що визначається особистісними установками; патологічним виявом різних психічних розладів (афективних, тривожних, маревних, інволюційних); наслідком гострої екзистенціальної кризи.

Серед широких верств населення закріпилась думка, що самогубства здійснюються здебільшого без попередження. Насправді, люди, які планують

самогубство, нерідко подають попереджувальні сигнали у формі безпосередніх висловів, фізичних, тілесних ознак, жестів, емоційних реакцій або поведінкових виявів. Сигнали, що є криком про допомогу, можуть залишитись не почутими, не розпізнаними вчасно, тоді й вчиняється суїцид. Припущення «якщо людина говорить про самогубство, то вона його не вчинить» на практиці не справджується, хоча міф такий набув поширення. Люди, які зважуються на суїцид, найчастіше перед цим дають знати про свої наміри. Так трапляється у чотирьох випадках із п'яти.

Фахівці стверджують, що розмова про самогубство не породжує і не збільшує ризику його здійснення. Навпаки, вона може відвернути безпосередню небезпеку самогубства завдяки щирому спілкуванню, висловленням піклування й турботи, підтримки.

Суїцид не завжди завершується летально, тому в окремих людей складається враження, що він є виявом маніпуляцій, неординарним способом привернення уваги до своєї особистості. Ця думка, в більшості, хибна. Могли, зрештою, вплинути й непередбачувані фактори, або ж реалізація наміру виявилась складнішою, ніж передбачалось. Суїцидальні форми поведінки, «демонстративні» дії можна розглядати і як останні заклики та прохання про допомогу.

Наміри суїцидентів нерідко є діаметрально протилежними, вони відкриті для допомоги з боку інших, навіть якщо та нав'язується. Після невдалої спроби самогубства людина може переосмислити своє життя, подивитись на власні проблеми під новим кутом і продовжувати жити, планувати діяльність. Більшість суїцидальних кризових станів є нестійкими, їх можна подолати за кваліфікованої допомоги. Однак, якщо кризова ситуація розгортається і полегшення не відчутне, ризик суїциду залишається високим. Отже, на іншому полюсі – повторна спроба суїциду. Відомо, що частота самогубств у осіб, які вдавались до цього раніше, у десятки разів вища, ніж у решти людей. Така ситуація закріплює в суспільстві думку, що схильність до самогубства залишається назавжди.

Суїцид може спровокувати психічний розлад. В цьому випадку ризик самогубства істотно підвищується, проте більшість суїцидентів не виявляють ознак психічного нездоров'я. Для них суїцидна ситуація тимчасова, вони просто не бачать конкретних шляхів розв'язання проблеми, не можуть їх навіть уявити.

Ще один бік проблеми – хімічна залежність. Зловживання алкоголем і наркотиками з великою долею імовірності може спричинити самогубство.

Суїцидальна поведінка включає такі вияви суїцидальної активності, як думки, наміри, висловлювання, погрози, спроби. Вчені визначили конкретні ознаки, за якими можна розпізнати намір самогубства і попередити його виконання. Отже, про високий ризик вчинення суїциду сигналізують: відкриті висловлювання друзям, знайомим про бажання покінчити з собою; обговорення

снів про смерть, скарги на передчуття швидкої смерті; підвищений інтерес до феномену смерті, похоронних ритуалів, потойбіччя, способів самогубства; ретельна попередня підготовка, цілеспрямований пошук засобів покінчити з собою та створення відповідних умов (накопичення отруйних і лікарських препаратів); незрозумілі довоколишнім приготування до чогось таємничого; упорядкування своїх речей, наведення порядку в домі, роздавання майна, остаточне з'ясування стосунків; не характерний людині тривалий стан внутрішньої зосередженості, відсутність бажання спілкуватися з друзями, родичами, ходити в гості, вести активний спосіб життя].

Отже, численні спроби суїциду можна було б попередити, вчасно зреагувавши на зміни у поведінці, висловлюваннях людини, яка планує покінчити життя самогубством. Професійні уміння тут не є обов'язковими – достатньо бути спостережливим і не байдужим до життя тих, хто знаходиться поряд. Безумовно, суїцид – складне явище, але щоб розпізнати і вчасно відреагувати на суїцидальні наміри у конкретної людини, не потрібно володіти глибокими знаннями з психології або медицини. Достатньо почути фразисигнали, сприйняти їх серйозно, виразити підтримку або звернутися за відповідною допомогою. Вкладений час і зусилля не виявляться марними, адже людське життя – неоціненне.

УДК 159.9

Балинський В.В., курсант 139 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії; **Ларіонов С.О.**, начальник кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії, кандидат психологічних наук доцент, підполковник

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-НОРМАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ КУРСАНТІВ ЗВО МВС УКРАЇНИ

Навчання у ЗВО МВС України складається з таких процесів: навчання, виховання та розвитку особистості майбутнього правоохоронця; крім того, умови навчання орієнтовані на ефективну професійну підготовку майбутніх правоохоронців, на формування у них моральної свідомості, досвіду моральних відносин та поведінки. Процес розвитку професійно-нормативної поведінки курсанта передбачає постійний пошук нових прийомів і способів виховного впливу на психологію його особистості.

Засвоєння нормативних вимог курсантом здійснюється безпосередньо в курсантському середовищі – навчальній групі, яка є мікросередовищем, тобто тією частиною соціального середовища, з якою безпосередньо взаємодіють курсанти в процесі життя та навчання у ЗВО і яка впливає на професіоналізацію майбутнього фахівця. Вплив колективу на формування особистості курсантів

беззаперечний, мікросередовище курсантського підрозділу обумовлює, у першу чергу, мотиваційну сторону навчально-службової діяльності, ставлення до навчання та майбутньої професії, а в кінцевому підсумку, очікування щодо успішності подальшої професійної діяльності.

Навчання курсантів у групі допомагає їм підготуватися до життя поза межами ЗВО МВС України і отримати суттєвий суспільний досвід, який є необхідним для майбутньої професії. Визначними у розвитку професійно-нормативної поведінки курсанта є особливості його особистості, до яких можна віднести екстраверсію, емоційну стійкість, впевненість в собі, прагнення до лідерства, об'єктивність в оцінці себе та інших людей, ініціативність, реалістичність, а також високий рівень соціально-психологічної сумісності курсанта з товаришами по службі.

Курсантський колектив, як суб'єкт спільної групової діяльності, по відношенню до окремо взятої особистості є фактором розвитку його професійно-нормативної поведінки. Саме в курсантському середовищі наявні усі передумови для розвитку особистості, зокрема її лідерських якостей.

Курсантська група об'єднує в собі осіб, які мають певний характер, різноманітні звички і нахили. І якщо молодший командир володіє лідерськими якостями, то він в змозі об'єднати учасників групи для досягнення певних цілей (підвищення навчального рівня, розвиток моральних якостей, участь у різноманітних заходах позаучбової діяльності, виконання певних професійних завдань, дотримання службової дисципліни тощо). При цьому група визнає його переваги в статусі і дає йому право представляти її, висловлюватися від імені групи і приймати рішення у значних для неї ситуаціях.

Але особливістю діяльності молодших командирів є те, що молодший командир в навчальній групі є одночасно і курсантом, і командиром. Як курсант, він нарівні з усіма засвоює навчальну програму і готується до майбутньої діяльності в якості офіцера. Як командир він повинен керувати підлеглими, вимагати від курсантів суворого дотримання статутного порядку і дисципліни.

Найголовнішим є спілкування курсантів один з одним у групі. У спілкуванні курсант пізнає не тільки інших, але і себе, набуває досвіду співіснування в колективі. Спілкування сприяє встановленню різних за формою і видами зв'язків з однокурсниками, викладачами, командирами, стимулює обмін досвідом і знаннями, думками і може проявлятися у формі дружніх взаємозв'язків на тлі відносин в колективі.

При цьому велике значення мають відносини, які склалися між членами цієї групи, її особливості (рівень згуртованості, ціннісно-орієнтаційної єдності, характеристики групової активності).

УДК 159.942.5

Бедрицьких К.А., курсант 139 навчальної групи, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Шевченко В.В.**, старший викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ПРОБЛЕМА АГРЕСІЇ В СУЧАСНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Перетворення в українському суспільстві породили низку соціально-економічних і соціально-психологічних трансформацій, що актуалізують деструктивні спонукання і підвищують агресивність суспільного та індивідуального буття людини. І, як наслідок, – зростання агресії, що намітилося в останнє десятиліття.

Потрібно зауважити, що проблема агресивності теоретично вивчена дуже мало. Ця проблема має давню історію. Більшість дослідників в нашій країні (Воронов, Марініна, Можгинський, Реан, Савіна, Семенюк, Фурманов) і за кордоном (Бандура, Уолтерс) займалися проблемою агресії, але до однакового рішення не прийшли, тому що вона складна і багатогранна і, отже, одного рішення не має.

Насамперед у крайніх формах стали виявлятися жорстокість і агресивність. Різко зросла злочинність. В порівнянні з недавнім минулим, зросло число тяжких злочинів, буденна свідомість фіксує збільшення конфліктів і фактів агресивної поведінки людей. Ми є свідками зміни всієї соціальної структури суспільства, інтенсивних процесів розшарування населення за майновою ознакою, по відношенню до різних форм власності. На ґрунті соціальних суперечностей виникають міжгрупові і міжособові конфлікти. Зростання агресивних тенденцій в соціальному середовищі відображає одну з найгостріших соціальних проблем нашого суспільства, де за останні роки різко зросла злочинність.

Саме дестабілізація економіки, спад виробництва, зниження життєвого рівня в країні, руйнування старої системи цінностей і стереотипів, що регулювали відносини особи з суспільством, - все це «хворобливо» переживається населенням, відображаючись на його соціальному самопочутті. Соціальні кризові процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві, негативно впливають на психологію людей, породжують тривожність, напруженість, озлобленість, жорстокість і насильство. Тривожним симптомом є зростання числа людей з девіантною поведінкою, що виявляються в асоціальних діях (алкоголізм, наркоманія, порушення громадського порядку, хуліганство, вандалізм і ін.).

Особливу увагу потрібно звертати на розвиток позитивних сторін агресивності і попередження її негативних рис. Для цього необхідно зрозуміти її природу, походження і сам зміст цього терміна. Необхідність цього

ґрунтується на тому, що термін «агресія» часто використовується в широкому контексті і через це вимагає серйозного «очищення» від цілого ряду нашарувань. Це, насамперед, пов'язано з тим, що соціально – небезпечні наслідки агресивної поведінки додали йому тільки негативний зміст. Тому ця проблема викликає інтерес у психологів, педагогів та соціальних педагогів. Тобто, ми звертаємо увагу на те, що агресивна поведінка не завжди оцінюється як негативна. Виникаючи в критичній ситуації, вона виконує захисну функцію, іноді функцію вирішення сформованого конфлікту. Найчастіше агресивна поведінка спостерігається у дітей при кризі вікових періодів. Це свідчить про те, що жити дитині стає складніше: будь-яку важку ситуацію в момент вікової кризи підліток переживає важче. Можна чекати вікову кількість агресивних елементів в поведінці. Це стосується як нормальної дитини, так і дитини з емоційними порушеннями.

Отже, сутність проблеми агресії в сучасній психології є складною і не повністю розкритою, для цього потрібно дослідити причини і фактори, які викликають агресивну поведінку, що потребує більш детального розкриття. Агресія не тільки може бути негативною для життя, але і позитивною стороною в вирішенні життєвих ситуацій (досягненню людини мети, забезпечує напористість, енергійність та ін.).

УДК 159.345

Бугай Ю.Р., курсант 3 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України НЮУ ім. Ярослава Мудрого

ПСИХОЛОГІЧНА ЗАГАРТОВАНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДЛЯ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Психологічна підготовка, супровід та допомога військовослужбовцям, які знаходяться під час підготовки та при виконанні службово-бойових завдань в районі проведення бойових дій є надзвичайно важливим фактором для успішної реалізації їхніх оперативних завдань. Адже саме стресостійкість та психологічна готовність до виконання оперативних завдань є необхідними якостями, якими повинні володіти військовослужбовці збройних сил та інших військових формувань. Особливо це є актуальним на сьогоднішній день, коли проводиться операція об'єднаних сил (ООС) на сході України.

Формування та підтримання відповідного духовного стану як всього суспільства в цілому так і морально-психологічного стану особового складу військ (сил) як у мирний час, так і в період воєнного протистояння неможливі без наявності у населення країни, його соціальних груп, збройних сил, військових колективів, конкретної особистості духовного морально-психологічного потенціалу. Справді, сучасна гібридна війна, яка використовує

в свою чергу нетрадиційні методи боротьби набуває все більш особливого значення, тому морально-психологічний фактор у сучасній війні стає одним із головних для держави та її збройних сил.

Навіть нинішній конфлікт України з Росією також є прикладом гібридної війни, тобто війни, яка поєднує традиційні і нетрадиційні методи реалізації військових дій. Зокрема, про це зазначається у Стратегії національної безпеки України, у Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, у Доктрині інформаційної безпеки України. Російсько-український конфлікт не тільки порушив регіональну стабільність, а й створив та підсилив глобальні ризики в країні. Агресія РФ проти України спричинила руйнівні наслідки для європейської та глобальної безпеки.

Дійсно, сім років війни в Україні наочно показали динаміку змін у процесі гібридної війни – як у методах нападу, так і у способах захисту та опору агресії. Враховуючи всі форми і методи, які використовуються в даному конфлікті, жертви і руйнування агресор завдає не лише прямим військовим вторгненням, а він все активніше застосовує засоби інформаційно-психологічного, економічного, політичного впливу.

Роль морально-психологічної готовності особового складу до виконання службово-бойових завдань безпосередньо впливає на обороноздатність держави. Саме тому вдосконалення роз'яснювальної, виховної роботи з особовим складом під час підготовки та виконання службово-бойових завдань є досить вагомим фактором. Адже кожен військовослужбовець повинен мати інформацію про зовнішні та внутрішні загрози держави, завдання та цілі щодо захисту та цілісності держави, боєготовність держави.

Для того, щоб досягти безпеки та захистити національні інтереси України необхідно врахувати всі фактори, які сприяють і перешкоджають досягненню цілі. Першочергово необхідно виявити коло реальних та потенційних загроз, а також удосконалювати завдання системи забезпечення національної безпеки під визначальним впливом сукупності тих пріоритетів, врахування яких вимагає обстановка – сучасні умови.

Стосовно культурно-просвітницької роботи, то необхідно зазначити, що дуже важливим спектром цього буде підтримування на високому рівні воєнного потенціалу, воєнної могутності, рівень підготовленості командних кадрів, рівень військово-професійної підготовленості особового складу, а також його моральна готовність до збройного захисту Батьківщини та психологічна здатність до подолання труднощів війни.

Дійсно, формування психологічної загартованості особового складу війська є складним завданням, до реалізації якого мають бути залучені значні сили держави. Основними соціальними інститутами, які безпосередньо впливають на морально-психологічний стан особового складу збройних сил, є держава, сім'я, церква, лідерські якості командирів та начальників, особистий приклад тощо.

Стрижнем, що визначає зміст морально-психологічного стану в цілому, є моральна свідомість у вигляді моральних норм і принципів кожної особистості, які склалися під впливом зовнішніх факторів, внутрішнього сприйняття, етичних категорій добра і зла, громадянського та військового обов'язку, честі, совісті, гідності, мужності, героїзму. Моральна свідомість є проявом сукупності ідей, поглядів, почуттів, які домінують у свідомості особистості.

Надзвичайно важливим компонентом морально-психологічного стану, що характеризує військово-професійну готовність особового складу є, насамперед, рівень військово-технічних знань, рівень оволодіння військовим фахом, ступінь змобілізованості, бойової майстерності особового складу, здатність і налаштованість військовослужбовців й військових колективів до ефективного та якісного виконання службових обов'язків, бойового завдання.

Крім того, у процесі формування морально-психологічного стану особового складу, навчанні та вихованні важливо враховувати і те, що на рівень сформованості морально-бойових якостей певним чином впливають генетичні, біологічно обумовлені якості людини, її індивідуальні властивості такі як, особливості нервової системи, темперамент, конституція тіла, тобто фізичні й анатомічні особливості організму, стать, вік тощо.

Звичайно, морально-психологічний стан військовослужбовців має низку ознак, зокрема спрямованість, що виявляється у готовності та намаганні особового складу вирішувати поставлене бойове завдання відповідно до детермінованих у підрозділі, військовій частині, з'єднанні військово-професійних цінностей, оцінок та зорієнтованості військовослужбовців. Наступною ознакою є спільність морально-психологічного стану, яка в свою чергу характеризує сферу поширення домінуючого морально-психологічного стану серед різних категорій військовослужбовців у масштабі конкретного підрозділу, військової частини, з'єднання. Ще однією важливою характеристикою морально-психологічного стану є рівень його сформованості. Також слід зазначити стійкість морально-психологічного стану як певний ступінь опору, здатність протистояти, не піддаючись негативному впливу, зовнішній соціальній та природній сферам, внутрішнім і зовнішнім факторам бойової обстановки та соціальним факторам, до прикладу, негативному впливу ЗМІ, економічній, політичній, криміногенній обстановці, негативному інформаційно-психологічному впливу противника тощо. Відмітною рисою морально-психологічного стану особового складу є динаміка – рівень його функціонування, як піднесення, спад, апатія тощо.

З огляду на вищесказане, впровадження психологічної підготовки до виконання службово-бойових завдань не менше потрібна і курсантам ВВНЗ, адже, можливо, вони також в майбутньому будуть обороняти нашу державу від зовнішніх ворогів і, звичайно, вони повинні бути готовими до цього не тільки фізично, а й психологічно. Прикладом може слугувати підготовка військовослужбовців в Європі, США, де під час тренування для них вже

створюють максимально схожі умови війни. Все це робить їх психологічно стійкішими та сильнішими й загартовує в емоційному стані.

Крім того, процес оцінювання й аналізу морально-психологічного стану особового складу потребує спеціальної підготовки відповідних посадових осіб, знань специфіки оцінювання морально-психологічного стану за певною методикою, а також знань із соціальної та військової психології, соціології, педагогіки тощо. Зважаючи на вимоги керівних документів, які регламентують військову діяльність, командири, офіцери органів виховної та соціально-психологічної роботи повинні постійно вивчати й оцінювати морально-психологічний стан особового складу.

Якісний аналіз отриманих у ході оцінювання морально-психологічного стану особового складу результатів за кожним із факторних показників дасть змогу командуванню, офіцерам відділення виховної роботи частини якісніше спланувати заходи морально-психологічного забезпечення, спрямувати зміст відповідних заходів для досягнення максимальної ефективності.

Отже, морально-бойові якості є складним поєднанням морального, військово-професійного і психологічного компонентів, які є, справді, дуже взаємопов'язаними, тому жоден з них не можна розглядати ізольовано. Недооцінювання хоча б одного з цих компонентів може призвести до розриву цілісної структури і, як наслідок, до зниження рівня сформованості морально-психологічного стану особового складу. Необхідність та важливість психологічного забезпечення військовослужбовців при виконанні службових - бойових завдань в районі проведення бойових дій є надзвичайно важливим аспектом в процесі підготовки кваліфікаційних кадрів для потреб сектору безпеки й охорони.

Бут Є.М., командир 139 навчальної групи, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Шевченко В.В.**, старший викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ПСИХОЛОГІЯ АНОРМАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ

На сьогоднішній день у значної кількості людей проявляється аномальна поведінка, дослідженням якої займається аномальна психологія.

Аномальна психологія - це психологія психічних розладів, яка у вітчизняній науці позначається терміном «патопсихологія». У нас є два аналогічних терміни: "медична психологія", яка прийшла в перші десятиліття 20-го століття з німецької та французької медицини, і "клінічна психологія", введена в США в кінці 19 століття, а пізніше використовується нашою наукою. Новий термін також здається нам правомірним і вписується з ними в одну

семантичну клітину. Однак ієрархію цих термінів також можна відзначити: медична психологія є найширшою сферою, включаючи, зокрема, психологію медичних працівників та їх різні соціальні відносини; Клінічна психологія описує сферу клінічних психологів як всередині, так і поза психіатрії.

Слід звернути увагу, що між «нормальною» і «анормальною» психологією потрібно виділити перехідний зв'язок, вивчаючи трансформацію гіпотетичних «прототипних порушень» як обов'язкових компонентів нормальної психіки в їх клінічних еквівалентах (відхилення, симптоми, розлади, синдроми). В даний час «Анормальна психологія» стає самостійною психологічною дисципліною. Не виключено, що найближчим часом вдасться вирішити не тільки діагностичні і терапевтичні проблеми, але і профілактичні проблеми.

Що ж таке анормальна поведінка? Це поведінка, яка відхиляється від загальноприйнятої норми: заподіює шкоду, занепокоєння або пригнічує оточуючих. Анормальна поведінка, тим чи іншим образом порушує суспільне представлення про норми людської діяльності. В психології існують декілька підходів, різних поглядів на природу та походження анормальної поведінки. Отже, по суті, анормальна поведінка – це вчинки що суперечать соціальним нормам. Це ненормальна або патологічна поведінка.

До анормальної поведінки відносяться конверсійні розлади.

Дисоціативні (конверсійні) розлади – це група синдромів, що характеризуються раптовим тимчасовим порушенням нормально-інтегрованих функцій свідомості, усвідомлення істинності свого “Его” або моторної поведінки, у результаті якого певна частина цих функцій втрачається.

Різновидом конверсійного розладу є «Дисоціативний розлад ідентичності».

Множинна особистість — психічний феномен, за якого людина володіє двома або більше різними особистостями, або его-станами. Кожна альтер-особистість у такому випадкові має власні патерни сприйняття та взаємодії з довкіллям. Людям з множинною особистістю ставлять діагноз «дисоціативний розлад ідентичності», або «розлад множинної особистості». Таке явище відоме також під назвою «розщеплення особистості» та «роздвоєння особистості».

Вважається, що дисоціативний розлад ідентичності спричинює сукупність декількох факторів: незносний стрес, здатність до дисоціації (включно зі здатністю відокремлювати свої спогади, сприйняття або ідентичність від свідомості), прояв захисних механізмів в онтогенезі та, в період дитинства, нестача піклування та участі у стосунках дитини при травматичному досвіді або нестачі захисту від наступного небажаного досвіду. Діти не народжуються з відчуттям уніфікованої ідентичності, остання розвивається, ґрунтуючись на великій кількості джерел та переживань. У критичних ситуаціях дитячий розвиток зустрічає перепони й багато частин того, що мало б бути інтегрованим у відносно уніфікованій ідентичності, лишається сегрегованим.

Північноамериканські дослідження показують, що 97—98 % дорослих з дисоціативним розладом ідентичності описують ситуації насилля в дитинстві й

що факт насилля може бути задокументованим у 85 % дорослих та у 95 % дітей та підлітків з розладами множинної особистості та іншими подібними формами дисоціативного розладу. Ці дані вказують на те, що насилля в дитинстві виступає в ролі головної причини розладу серед північноамериканських пацієнтів, тоді як в інших культурах велику роль можуть відігравати наслідки війни або природної катастрофи. Деякі пацієнти могли не зазнавати випадків насилля, але пережити ранню втрату (наприклад, смерть одного з батьків), серйозну хворобу або іншу крайню стресову подію.

УДК 159.9

Гончар О.Ю., курсант 139 навчальної групи, 2 курсу, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України;
Кравченко О.В., доцентка кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, кандидат психологічних наук, доцентка

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ УВАГИ

Увага – це вибіркова спрямованість на той чи інший об'єкт та зосередженість на ньому, занурення в спрямовану на об'єкт когнітивну діяльність. Існуючі теорії та концепції уваги можна об'єднати в кілька груп.

Увага як результат рухового пристосування. Прихильники цього підходу Р. Декарт, Т. Рібо, Д. Болдуїн виходять із того, що якщо ми можемо довільно переносити увагу з одного предмета на інший, то увага не можлива без мускульних рухів. Саме рух пристосовує органи почуттів до умов найкращого сприйняття. Це означає, що до складу уваги входить м'язовий, руховий елемент.

Увага як результат обмеження обсягу свідомості. Представник цього підходу Й. Ф. Гербарт вважав, що увага залежить від сили нового уявлення та від того, як воно співвідноситься зі старими уявленнями. У. Гамільтон вказує, що коли одне уявлення інтенсивне, то воно витіснить інші.

Увага як результат емоцій. Ця теорія, особливо блискуче розвинена в англійській асоціативній психології, вказує на залежність уваги від цікавості подання. Представник цього напрямку Дж. Міль стверджував, що: «Мати приємне або тяжке відчуття, ідею й бути до них уважними - це одне й те саме». Не тому уявлення інтенсивне, що воно зосередило на собі нашу увагу, а тому, що увага і є вираженням інтенсивності та цікавості уявлення. Згідно з її положеннями, емоція зумовлює виникнення уваги, але вона не становить самого процесу уваги.

Увага як результат апперцепції. Теорія апперцепції німецьких учених внесла низку уточнень до теорії уваги. Головною задачею вважалося дослідження внутрішнього досвіду людини. Використовуючи об'єктивний експериментальний метод, В. Вундт виявив, що прості реакції на візуальний та слуховий стимул залежать від ставлення суб'єкта випробовування до

сприйняття цього стимулу. Просте входження будь-якого змісту в свідомість він назвав перцепцією (сприйняттям), а фокусування ясної свідомості на окремих змістах - увагою, або апперцепцією. Для послідовників В. Вундта, таких як Е. Тітченер і Т. Рібо, увага стала наріжним каменем їх психологічних систем. Так, Й. Гербарт вказав на той факт, що апперцептивна увага зумовлена виникненням відповідних спогадів. Вчені припускали, що за своєю природою увага є підсиленням нервового збудження. Джерело виникнення цієї нервової подразливості кожен із них пояснював своєрідно. Так, у Е. Мюллера - це результат вольового утримання уявлення, за Г. Леманом - наслідок рефлекторного припливу крові до місця подразнення.

Увага як суто духовна активність. Окремі психологи розглядали увагу як вплив волі на розуміння, вважали її суто духовною активністю. Шукаючи пояснення природи уваги, вчені намагалися йти суто психологічним шляхом. Так, гештальтпсихологи стверджували, що спрямованість і обсяг уваги цілком визначається законами структурного сприймання, інші дотримувалися позицій "емоційної" теорії, а третя група обстоювала моторну теорію уваги, основоположники якої Т. Рібо та М.М. Ланге надавали надзвичайно великого значення зовнішнім виявам уваги, розглядаючи рухи як основу її виникнення. На їх думку - рух фізіологічно підтримує та посилює акт уваги, налаштовуючи органи чуття на зосередження або відволікання уваги. Довільно регулюючи рухи, пов'язані з чимось значущим, можна відповідно активізувати й спрямовувати увагу. Якщо усунути рухи, то неможливою стане сама увага. Дехто з них розумів її як нервове пригнічення, тобто фізіологічні процеси, які лежать в основі одного уявлення, пригнічуються фізіологічними процесами інших уявлень. Прихильники цієї теорії намагаються пояснити переважання одного уявлення над іншим тим, що один фізіологічний нервовий процес затримує або пригнічує інші фізіологічні процеси, результатом чого є особлива концентрація свідомості.

Однак поступово вчені дійшли висновку, що лише психологічно пояснити природу уваги не можна, потрібно шукати фізіологічну основу. Рефлекторна теорія уваги (І.М. Сеченов, І.П. Павлов, О.О. Ухтомський) пов'язує причини, що викликають увагу та її розвиток, із впливом середовища. Предмети та явища оточуючого світу, діючи через рецептори на мозок людини, викликають у неї орієнтувальні рефлекси та пристосувальні рухові реакції, які в процесі розвитку досягають тонких диференціацій та досконалості. Орієнтувальні реакції змінюють перебіг мозкових процесів у корі великих півкуль головного мозку, створюють оптимальний осередок збудження (за І.П. Павловим) або домінанту (за О.О. Ухтомським). У цих зонах легко утворюються тимчасові нервові зв'язки, вирішуються нові проблеми. Виникнення домінанти викликає гальмування в сусідніх ділянках кори головного мозку, блокує інші реакції організму, підпорядковує собі побічні імпульси-подразнення, посилюючи завдяки їм увагу до основної діяльності. Інші дії в цей час можуть виконуватися

переважно в автоматизованому режимі, обмежуючись менш активними ділянками кори мозку. Не підлягає сумніву той факт, що рефлекторні установки відіграють суттєву роль у початкових, примітивних формах поведінки. Добре відомо, що при дії на організм будь-якого подразника останній, як правило, рефлекторно пристосовується до найкращого його сприймання. Так, коли на периферичну частину сітківки попадає світловий подразник, око повертається в його бік, так що він потрапляє в поле кращого зору. Таким чином, уже рефлекторні реакції організму створюють сприятливі умови для виділення деяких подразників. До цих рефлекторних установок і зводять рефлексологи увагу. Зрозуміло, що пояснення уваги без механізму установки та рефлекторних реакцій неможливе, але є низка питань, які дією лише цих механізмів пояснити не можна, оскільки досить часто самі установки далеко не завжди є рефлекторними.

Досліджувати увагу почали вже на етапі становлення наукової психології. Фактор уваги істотно впливав на результати фізіологічних експериментів, тому цю проблему почали вивчати найбільші фізіологічні лабораторії XIX ст. В одному зі своїх ранніх досліджень В. Вундт вивчав ефекти уваги в дослідах з реєстрацією часу реакції на зоровий і слуховий стимули за умови їхнього збігу. Вчення про увагу як процесу апперцепції - основа його концепції свідомості.

Крім указаних теорій, існують й інші, не менш відомі підходи до тлумачення природи уваги. Українські психологи і фізіологи пояснюють фізіологічні механізми уваги з погляду взаємодії основних нервових процесів - гальмування і збудження, що протікають у корі головного мозку. У радянській психології проблеми уваги досліджували в межах пропонованих загальнотеоретичних підходів. Найцікавіші ідеї висловили Л.С. Виготський, П.Я. Гальперін, М.Ф. Добринін, О.М. Леонтьєв, С.Л. Рубінштейн, Д.М. Узнадзе. Теорія Д. Узнадзе пов'язувала увагу з поняттям установки, так як на думку вченого, установка напряму пов'язана з увагою. Внутрішньо вона й виражає собою стан уваги людини. Цим пояснюється, зокрема те, чому в умовах імпульсивної поведінки, пов'язаної з відсутністю уваги, у суб'єкта все ж можуть виникати цілком певні психічні стани, почуття, думки, образи.

Історію розвитку уваги намагався простежити Л.С. Вигоцький, який розглядав увагу крізь призму організації поведінки, а її розвиток пов'язував з «оволодінням» своєю поведінкою, тобто з можливістю довільно управляти своїми діями. Увага була описана як спосіб регулювання поведінки. Мимовільні і довільні форми уваги були представлені як дві стадії розвитку цієї функції в процесі онтогенезу. При цьому мимовільна увага прирівнювалася до безпосередньої, а довільна – до опосередкованої. Довільна увага виникає з того, що люди, які оточують дитину, починають за допомогою ряду стимулів і засобів, спрямувати увагу дитини, керувати її увагою, підпорядкувати її своїй владі і тим самим дають в руки дитині ті засоби, за допомогою яких вона потім і сама оволодіває своєю увагою. В подальшому дитині все менш потрібні

зовнішні засоби для управління своєю увагою та управлінням. Вони замінюються внутрішніми засобами управління та контролю. Культурний розвиток уваги полягає в тому, що за допомогою дорослого дитина засвоює низку штучних стимулів-засобів (знаків), за допомогою яких вона в подальшому спрямовує свою власну поведінку та увагу.

Ідеї Л.С. Виготського знайшли своє продовження в теорії, яку в п'ятдесяті роки минулого століття розробив П.Я. Гальперін. Основні положення концепції П.Я. Гальперіна можна звести до наступних: увага є одним з моментів орієнтовно-дослідницької діяльності і являє собою психологічну дію, спрямовану на зміст образу, думки, іншого феномена, наявного в цей момент у психіці людини; по своїй функції увага представляє контроль за цим змістом. У кожній дії людини є орієнтовна, виконавська й контрольна частини. Ця остання й представлена увагою як такою; з погляду уваги як діяльності психічного контролю всі конкретні акти уваги - довільні і мимовільні - є результатом формування нових розумових дій.

У закордонних концепціях також простежується кілька тенденцій у дослідженнях уваги. Насамперед можна виокремити концепції, у яких увагу розуміють як фільтрацію або селекцію інформації, яку і забезпечують роботою особливого блоку (Д. Бродбент, Е. Трейсман). На думку Д. Є. Бродбента, увага - це фільтр, що відбирає інформацію саме на входах, тобто на периферії.

Крім того, існують підходи, які розглядають увагу як активне передбачення і вияв роботи всієї системи переробки інформації (У. Найсер, Дж. Хохберг). У Найсер назвав ці механізми передувагою, зв'язуючи їх з відносно грубою обробкою інформації (спостереження за раптовими змінами в зовнішньому полі).

Окреме місце належить теоріям, які трактують увагу як концентрацію розумового зусилля на сенсорних або уявних подіях. Тут важливе місце посідає модель Д. Канемана, який розглядав увагу як обмежений енергетичний ресурс, який можна використати для розв'язання тих чи інших завдань.

Таким чином, цілком очевидно, що зазначені теорії опираються на реальні факти, однак, абсолютизуючи виділені феномени, вони ігнорують всі інші прояви. Увага не тільки створює найкращі умови для психічної діяльності, але й несе сторожову службу, допомагаючи людині вчасно реагувати на різні зміни в навколишньому середовищі та у власному організмі.

УДК 159.9

Заможський М.М., курсант 139 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії; **Ларіонов С.О.**, начальник кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії кандидат психологічних наук доцент, підполковник

ПРОБЛЕМА БЕЗСОННЯ І ЗАХОДИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Як відомо, людина третину свого життя спить: уві сні вона проводить в середньому 25 років із 75. Природне чергування неспанья й сну є необхідною умовою життєдіяльності людського організму. Розповсюдженість розладів сну у популяції складає за різними даними від 6 до 30%. Вони призводять до погіршення функціонування особистості в різних сферах життя, від вживання психоактивних речовин до підвищення ризику дорожньо-транспортних пригод. Засновником науки про сон є лікар М. М. Манасеїна (1843-1903), учениця фізіолога І. Р. Тарханова, яка в 1870 році почала вивчати значення сну для організму тварин. Аналізуючи результати, вона дійшла висновку, що сон для організму тварин є більш важливим за їжу. Натепер накопичені дані щодо впливу недостатньої тривалості сну на тривалість життя людей. Так, Є.А. Ляшенко відмічає, що загальна тривалість сну менше 4,5 годин на добу впродовж року пов'язана з підвищенням ризику смертності на 15%.

Сучасні уявлення про природу сну почали формуватися у другій половині ХХ ст. з появою методів реєстрації біоелектричної активності головного мозку. Виділяють такі види сну у людини: 1) наркотичний сон, що настає внаслідок впливу різних хімічних речовин (наркотиків, вдихання парів ефіру, хлороформу) а також електронаркозу (вплив слабого електричного струму на кору головного мозку); 2) гіпнотичний – настає внаслідок гіпнотичного навіювання; 3) патологічний – може виникати внаслідок ушкоджень головного мозку хвороботворного чи травматичного характеру (пухлини і ураження мозку, анемія мозку); різновидами патологічного сну є сомнамбулізм і летаргічний сон; 4) нормальний сон.

На жаль, не кожен може похвалитися здоровим, повноцінним сном. Інсомнія, або ж безсоння стала актуальною проблемою сучасності, «хворобою цивілізації». Інсомнія – це розлад сну, що характеризується недостатньою тривалістю, незадовільною якістю сну, або поєднанням цих явищ протягом значного періоду часу. За статистикою, в тій чи іншій формі безсонням протягом життя страждає від 30 до 45% дорослого населення планети - тобто майже половина всіх людей у світі.

Виходячи з цього актуальним стає шлях подолання інсомнії. Одним із шляхів цього є виконання ритуальних дій. Ритуал полягає у будь якій монотонній роботі людини або монотонній дії, яку вона виконує щоденно. Іноді, щоб заснути деякі люди наприклад дивляться телевизор або слухають музичні

композиції. Запорука дієвості таких ритуалів – в дотриманні чітких часових меж, їх використанні тільки для засинання, що пояснюється закономірностями утворення умовних рефлексів. Наприклад, якщо дивитись телевізор один раз на добу перед сном, це ймовірно впливатиме на засинання позитивно. Якщо ж дивитись його впродовж всього дня «уриwkами», даний ритуал не буде сприяти засинанню. Крім того, психологи дають і інші рекомендації щодо подолання безсоння: 1) використовувати ліжко тільки для сну; 2) формувати ритуали, що готують до сну (наприклад, вмивання обличчя); 3) навчатись навичкам нервово-м'язової релаксації, психоемоційного розвантаження; 4) формувати і дотримуватись розпорядку дня для вечірнього часу.

УДК 159.922

Коваленко А.С., курсант 139 навчальної групи, 2 курсу, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України;
Тробиук Н.Ю., викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, капітан

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ДО УМОВ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ ВІЙСЬКОВОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У наш час, коли відбуваються докорінні зміни в українському суспільстві, загострюється проблема орієнтації людини в нових обставинах життя, особливої значущості набуває адаптація військовослужбовця, а саме курсантів до навчання у військовому вищому навчальному закладі (ВВНЗ).

Сьогодні поняття адаптації широко використовується у природничих, суспільних і технічних науках. У біології і медицині воно використовується як одне з центральних: ним користуються для забезпечення ступеня виживання особів і популяції; співпристосування органів і частин тіла (коадаптація) або для позначення життєдіяльності людського організму в нормі і патології. У соціології і психології це поняття асоціюється з процесом і результатом установалення певних взаємовідносин між особистістю і суспільним середовищем. В еволюційному плані трактує адаптацію Н.В. Тимофєєв-Ресовський: “Адаптація — є явище, що постійно виникає, змінюється, удосконалюється, подекуди зникає, це еволюційне пристосування організму до середовища в самому широкому розумінні”. У науці сформульовано багато тлумачень поняття «адаптація». Адаптація – це пристосування людини до нових для неї умов праці, її різновид – виробнича адаптація як пристосування до умов конкретної роботи у даній виробничій групі. Не дивлячись на смислову неоднорідність поняття “адаптація”, всі науки згідні з тим, що адаптація

виявляється завжди там, де окремих індивідів або група людей опиняються в новому середовищі. Проте адаптацію людини до нових умов не можна зводити лише до пристосування її організму до нових природних умов, бо це було б тільки біологічне пристосування, що обмежується суто фізіологічними процесами. Людина, якій характерна фізіологія вищої нервової діяльності і яка знаходиться на вищому рівні розвитку психіки, має дуже складний адаптаційний механізм, котрий у кожній особистості відбувається з урахуванням індивідуальних інтересів, орієнтацій, потреб, свідомості.

Процес адаптації людини — це складний, багатоплановий процес, що спрямований на забезпечення формування комплексу соціальних відносин та психічних реакцій, що визначають його ефективну взаємодію із навколишнім середовищем.

Проблема адаптації молоді до нових швидкоплинних змін, які відбуваються у суспільстві, посідає важливе місце серед проблем виховання і навчання. Специфічні умови ВВНЗ, складна політична ситуація, швидкий розвиток нових технологій відображається в умовах діяльності військовослужбовців НГУ та вимагає особливої уваги до його адаптації у військовому середовищі.

Як зазначає Горліченко М. Г., адаптація курсантів до навчання у ВВНЗ — це складний, взаємопов'язаний, багатфакторний, поетапний процес долавання адаптаційних труднощів та поступове входження до сфери виконання професійних обов'язків в умовах специфіки ВВНЗ, що знаходиться в постійному розвитку. Особливість адаптації військовослужбовців до навчання у ВВНЗ включає в себе широкий спектр життєвих змін, до яких відносяться: отримання нових знань, входження у військовий колектив, зміни в психіці під впливом нового оточення. Науковців зазначають, що найбільш значимими труднощами у ВВНЗ були дидактичні, професійні та соціально-психологічні.

Професійна адаптація особистості залежить від того, наскільки значущими для неї є професія, робота, успіх у роботі, які вимоги вона ставить до себе, до своєї професійної підготовки, до майбутнього місця роботи, як вона реагує на невдачі та труднощі у навчально-професійній діяльності.

Психологічна адаптація — це один з рівнів (поряд з біологічною, фізіологічною) адаптації людини як процес включеності в системи соціальних, соціально-психологічних, професійно-діяльнісних зв'язків і відносин на виконання відповідних рольових функцій. Це цілеспрямований процес взаємодії людини з навколишнім середовищем, в ході якого на основі взаємних змін відбувається гармонізація взаємодій і відносин особистості і середовища, встановлюється внутрішній і зовнішній гомеостаз особистості.

Дослідники, які вивчають проблему адаптації курсантів до умов навчально-службової діяльності, вважають, що на старших курсах поведінка старшокурсників у навчальній діяльності суттєво відрізняється від поведінки курсантів молодших курсів, оскільки перші мають більш чіткі уявлення про

педагогічні вимоги до навчальної діяльності, більш усталені навички та вміння самоосвіти, у них відсутня надмірна емоційна напруженість перед семінарами, заліками й іспитами.

Соціально-психологічна адаптація курсантів – це процес набуття ними певного соціально-психічного статусу, опанування тих чи інших суспільних рольових функцій. Вона може виступати і як засіб захисту особистості молодого курсанта, завдяки чому послаблюються або усуваються внутрішні психічні напруження, дестабілізаційні стани, що виникають під час його взаємодії з товаришами, офіцерами, командирами. Як зазначають більшість науковців, успішність пристосування курсанта до умов навчально-службової діяльності залежить також від його очікувань, які включають усвідомлення курсантом того, якої поведінки очікують від нього інші, передусім значущі для нього люди; розуміння можливих реакцій оточення на його поведінку; усвідомлення тих вимог, що висуває до нього оточення. Такі очікування зумовлено не лише індивідуальними психологічними властивостями кожного курсанта, але й навчальною діяльністю, організаційною структурою курсантської групи, груповими нормами та еталонами перспектив розвитку суспільного життя.

Отже, можна зробити висновок, що соціально-психологічна адаптації курсантів у ВВНЗ системи за своєю сутністю є основою професійного становлення особистості. У цей період розвиваються адаптаційні здібності, закладаються основи ставлення особистості до своїх професійних обов'язків, активно здійснюється становлення життєвої позиції, відбувається входження особистості в професію. У своїй навчально-службовій діяльності курсант проходить випробування на соціальну зрілість, на готовність і спроможність адаптуватися до нових для них статутних стосунків і вироблення власної позиції щодо вимог, цінностей та норм входження в систему службових відносин.

УДК 159.923.2

Коваленко Є.О., курсант 139 навчальної групи , 2 курсу, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України;
Пашенко А.О., старший викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

Безліч людей в усі часи цікавилися девіантною поведінкою. Це поняття зачіпало кожного вченого своєю неординарністю і витонченістю дій. Воно полягало в абсолютно полярній поведінці окремих особистостей від загального соціуму.

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

31 березня 2021 р., м. Харків

В останній час все більше прогресує соціальна взаємодія між людьми. Підлітки та дорослі, підлеглі та керівники. Але все ж таки постає головне питання – взаємодія підлітків з соціумом.

У всі періоди можна було спостерігати становлення людини і його переломні моменти. Це проявляється в багатьох речах, але прогресує більше в підлітковому віці. Чому ж? Саме в даний період становлення людини відбувається переломний аспект думок, що дає підставу надходити підростаюче покоління девіантним.

Сам термін «девіантну поведінку» розглядало багато вчених. Кожен з них мав на увазі своє і ось, через пару століть вчені прийшли до спільної думки. За словами Е. Дюкркейм, девіантність - це неординарна поведінка людей при якому сам об'єкт поводить незвично, некоректно по відношенню до навколишнього світу. Це проявляється, наприклад, у прихованій або відкритій формі агресії, різних видах адикції (лудоманія, алкоголізм, куріння, наркоманія) - все це свідчить про девіантну поведінку.

Проаналізувавши роботи вчених, була знайдена Беличева С.А, яка класифікує соціальні відхилення в девіантну поведінку наступний чином:

1. Соціальні відхилення корисної орієнтації (правопорушення, проступки, пов'язані з прагненням отримати матеріальну, грошову вигоду - розкрадання, шахрайство)

2. Агресивніше орієнтації: дії, спрямовані проти особистості (образу, хуліганство, побої, вбивства)

3. Соціально-пасивного типу орієнтації: прагнення піти від активного способу життя, ухилитися від цивільних прав - ігроманія, наркоманія, алкоголізм) Це все може проявлятися в зовнішній і внутрішній деформації особистості. Це все негативно позначається, як на самій людині, так і на його поведінці в суспільстві, так як його звички ведуть до румінації і відокремлюють людину від соціуму, в деяких випадках – можуть стати загрозою для інших людей. Це можна розглядати, як вплив виховання дитини або ж формування його особливостей шляхом суспільства в якому він знаходиться. Перш ніж поглибитися в суть питання, потрібно розглядати особливості поведінки особистості, характер, вік, гендер. Ці дані допоможуть створити цілісну картину того, що відбувається.

Алкоголізм - це явище поширене дуже широко. За даними Держкомстату 75% українських підліток вживають алкоголь у віці 13 років, 80% - 15 років, а з 16 до 17 - 95% хлопчиків. Це не означає пияцтво, це лише мала частка, коли людина намагається і вживає алкоголь. Однак, чим раніше підліток звертається до алкоголю, тим швидше і стійкіше формується залежність і, як наслідок, девіантна поведінка.

Є кілька аспектів, які виділяють вчені, що пояснює нестандартну поведінку.

1. пияцтво зустрічається в соціально напружених і конфліктних ситуаціях. Відповідно, чим більше фрустраційних моментів, тим більша ймовірність підлітка почати вживати.

2. Один з аспектів - ритуал. Людина вживає алкоголь в певній ситуації і з якимись людьми, відповідно це розкріпачує і звільняє від зовнішнього контролю.

3. Так само, основний мотив пияцтва - відчувати себе впевненіше і сильніше, ніж його однолітки. Пияцтво- відчувати себе впевненіше і сильніше, ніж його однолітки.

Останнє, це спроба девіантного підлітка «втопити» свої проблеми в собі. Смуток, депресію, слабкість. Тим самим посилюючи ситуацію.

Виходячи з цього, можна зрозуміти, що під пеленою оману і спроб відходу від самого себе, підліток набуває не тільки погані звички, але девіантну поведінку, яке деструктивно впливає на людину.

Ще один, нібито, нешкідливий аспект - нікотинова залежність. Куріння є найпоширенішою звичкою серед людей, яка формується ще в підлітковому віці. Аналіз статистики показав, що 77% школярів курять «через залежності», 66% тому що «подобається», 16,5% - тому що втягнулися через друзів.

Будь-яка адикція змінює свідомість людини, будь- то шляхом хімічних речовин або ж власним бажанням. Це і створює девіантної людини, який не підвладний правилам і законам. Його сутність полягає в ньому самому, шляхом формування його особистості через шкідливі звички. Це все може віддаляти людину від соціуму і рідних, що приводить його в глухий кут з самим собою. Девіантна поведінка є одним з найцікавіших об'єктів для розглядання . Це тому що, люди з такою особливістю поведуться неординарно, що особливо привертає увагу людей. Але чому? Що рухає розумом людей, які надходять так, а не інакше? Що може вплинути на розвиток тривіальної, девіантної поведінки. Я вважаю, що саме виховання, а так само суспільство в корені формують людину. Ці аспекти допомагають йому стати, як особистість, рости, йти далі, але ж є те, що соціум неусвідомлено «нагороджує» людину, тим самим змусив його на девіантність. Шкідливі звички, надмірна агресивність - все це - початок шляху неординарності, девіантності. Укорінюючись, воно проникає в глибоку свідомість людини, тим самим, диктуючи правила за саму особистість. Тривіальність проявляється в дрібницях, а після - стає буденністю.

Тому, я вважаю, що вивчення цієї теми є актуальною, так як безліч людей схильні до впливу соціуму і не мають своєї конкретної позиції. Підлітки - люди, які чітко починають свій шлях в цьому житті, тим самим вони більше всіх схильні до впливу, а відповідно - девіантності, саме тому дана тема буде актуальна завжди.

УДК 159.972

Коробко С.І., курсант 139 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Ізбаш С.С.**, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ

Актуальність дослідження проблеми полягає в тому, що комп'ютерна залежність є одним із різновидів психічної залежності, що активно розповсюджується в Україні протягом останніх десятиліть. У зв'язку зі стрімким зростанням користувачів комп'ютерів та інтернету, вивчення психологічних аспектів комп'ютерної залежності стає все більш важливим. Сутність проблеми полягає в нездатності людей захистити своє психічне здоров'я від стороннього впливу. Розповсюдження комп'ютерної залежності несе соціальну небезпеку, тому доцільно розглянути її найбільш типові форми, стадії розвитку та негативні наслідки для розвитку особистості.

Об'єктом дослідження ми брали комп'ютерну залежність, а предметом – психологічні аспекти комп'ютерної залежності. Мета дослідження полягає у тому, що на основі наявних літературних джерел з психології розглянути типи комп'ютерної залежності, висвітлити стадії розвитку комп'ютерної залежності. У межах нашого дослідження окреслено наступні завдання:

- вивчити стан проблеми у психолого-педагогічній літературі;
- визначити основні види комп'ютерної залежності;
- розкрити сутність поняття «комп'ютерна залежність»;
- визначити вплив комп'ютерної залежності на основні сфери діяльності людини;
- визначити стадії комп'ютерної залежності та її наслідки.

Сучасному суспільству притаманні розмаїття культур, релігій, способів життя та способів самовираження людини. Водночас, у будь-якому демократичному суспільстві обов'язковим чином виникає необхідність здійснення соціального контролю за девіантною поведінкою окремих індивідів та соціальних груп. Такі види девіантної поведінки, як наркоманія, ігроманія, алкоголізм, тютюнокуріння та інші вважаються асоціальними та перебувають під постійним контролем суспільства. Однак існують певні види поведінки, які не несуть у собі прямої, явної загрози суспільству, та все ж мають негативні наслідки для людини й соціуму в цілому. До таких можна віднести комп'ютерну залежність: людина, яка проводить більшість часу за комп'ютером, не заважає і не загрожує іншим людям. Але при цьому людина поступово втрачає важливі соціальні контакти, перестає повноцінно виконувати соціальні функції, деградує як особистість.

У сучасну психологію не так давно увійшли такі поняття, як «віртуальна реальність», «інтернет-залежність», «віртуальна адикція», «залежність від комп'ютерних ігор». Нам вдалося встановити, що в основі комп'ютерної залежності лежить адикція як залежність особистості від певного роду занять, що виявляється у прагненні її до повторення чи продовження їх, попри очевидні ознаки шкідливості цього для неї чи оточення. Адиктивна поведінка характеризується відходом від реальності за допомогою зміни психічного стану. Реальність, що створюється за допомогою комп'ютера, зазвичай, змінює психічний стан людини.

Першим звернув увагу на бажання людей повторювати досвід спілкування з віртуальною реальністю англійський психолог та М. Griffiths. Психологічна залежність від комп'ютерних ігор неможлива поза розумінням поняття віртуальної реальності. Віртуальна реальність виступає засобом вивчення пізнавальних психічних процесів. М. Іванов зазначає, що психологічна залежність від комп'ютерних ігор найчастіше є залежністю від рольових комп'ютерних ігор. Рольові комп'ютерні ігри – це ігри, у яких гравець перебирає на себе роль комп'ютерного персонажу, тобто сама гра зобов'язує його виступати в ролі конкретного чи уявного комп'ютерного героя. Автор вважає, що тільки рольові ігри здатні сформувати стійку психологічну залежність, коли спостерігається певний «его-розпад» на «Я віртуальне» і «Я реальне», наростання дисонансу між якими посилюється дезадаптація та порушення у сфері психічних станів.

Комп'ютерна ігрова залежність характеризується порушенням психічного стану, а саме: зниженням настрою, самопочуття, уваги та зосередженості, зниження активності людини. Поняття «комп'ютерна залежність» більшість вчених трактує як різновид емоційної залежності, спричиненої технічними засобами; патологічна тяга людини до роботи або проведення часу за комп'ютером. Деякі вчені вживають поняття «інтернет-залежність» як один із різновидів залежної поведінки, поряд з алкогольною, наркотичною залежністю, залежністю від азартної гри тощо. На відміну від алкогольної та наркотичної залежності, інтернет-залежність цілком стосується психічної сфери людини.

Таким чином, *комп'ютерна залежність* – це вид психічної залежності, зумовлений надмірним й неконтрольованим захопленням людини комп'ютерною грою та Інтернетом, що полягає у нездатності утримувати баланс різних сфер життя. Тому дана проблема є досить актуальною як для теоретичних, так і для прикладних досліджень.

УДК 159.98:316.62

Крилов М.С., курсант 119 навчальної групи, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Ізбаш С.С.**, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

Сьогодення – це час глобальних змін і в цифрових технологіях, і в принципах роботи засобів масової інформації. В умовах цифровізації суспільства кожна людина стає не тільки споживачем, але й виробником і транслятором інформації. Надзвичайно важливого значення набувають проблеми інформаційно-психологічної безпеки майбутніх офіцерів НГУ, професійна діяльність яких спрямована на виявлення реальних інформаційних і кіберзагроз національній безпеці України. В Україні існує ціла низка загроз інформаційно-психологічній безпеці, що пов'язані зі спробами певних сил використовувати інформаційні можливості соціальних мереж, месенджерів, ЗМІ та Інтернет-сайтів для формування суспільної думки, здійснення впливу на людей з метою досягнення певних інтересів зацікавлених осіб.

Під інформаційною безпекою України в цілому ми розуміємо комплекс заходів, спрямованих на захист держави від інформаційно-психологічних операцій інших країн, зокрема, країни-агресора – Російської Федерації. Не менш важливою є проблема інформаційного захисту окремої особистості, оскільки інформаційний вплив країни-агресора на громадян України залишається дуже високим. Відсутність навичок медіаграмотності (уміння розпізнавати інформацію і пропаганду, відрізнити факти від оціночних суджень, користуватись перевіреними джерелами тощо) призводить до вживання неякісного інформаційного контенту та втрати інформаційно-психологічної безпеки.

В контексті нашого дослідження вважаємо за необхідне з'ясувати визначення поняття «інформаційна безпека особистості». У своїй монографії А.Ю. Нашинець-Наумова стверджує, що проблема інформаційної безпеки особистості є міждисциплінарною. Вона об'єднує правовий, психологічний, економічний, управлінський, культурологічний, політичний та інформаційний аспекти, що ґрунтуються на захисті демократичних цінностей та суверенітету України в інформаційній сфері в цілому та кожного громадянина особисто. При цьому, не утискаючи його потреби та доступу до споживання інформації.

Термін «інформаційна безпека» А. Ю. Нашинець-Наумова трактує в об'єктивному розумінні – як сукупність життєво важливих умов функціонування суб'єктів в інформаційній сфері, так і в суб'єктивному – правові, політичні, інформаційні, наукові, оперативно-розшукові можливості, їх усвідомлення та контроль.

Розберемо приклад Ізраїлю, як країни яка постійно знаходиться в стані війни. Виходячи з цього факту, вона повинна збудувати «інформаційну лінію Маннергейма» для того, щоб виключити будь-який інформаційно-психологічний вплив. Зовсім не важливо що це буде: чи то пост в соцмережах, чи то пропагандистська новина у ЗМІ, чи просто як висловлювання одного з «експертів» на політичному ток-шоу. Якщо певна позиція суперечить національним інтересам країни, вона негайно видаляється з етеру, а до персони, що розмістила цю інформацію, застосовуються заходи згідно із законом Ізраїлю.

Ця країна на державному рівні дбає про захист кожного громадянина та держави в цілому. Ми розділяємо позицію ізраїльтян, бо під час війни, ніякі ліберальні методи захисту особистості в інформаційному аспекті не будуть діяти, адже країна-агресор застосовує більш жорстокі заходи щодо впливу на свідомість людей. На нашу думку, такі заходи є адекватними для того, щоб забезпечити захист своїх громадян від інформаційного впливу. Але, чи має громадянин сам себе захищати в інформаційному просторі? Відповідь – так!

Людина має сама дбати про свою інформаційну безпеку та фільтрувати інформаційний потік. Але, не влаштований інформаційний простір, буде важко захищати себе. Для формування стійких компетентностей з медіаграмотності, необхідно проводити навчальні заняття у межах окремої дисципліни або наскрізно під час вивчення професійно орієнтованих і гуманітарних дисциплін. Майбутні офіцери Національної академії Національної гвардії України мають розвивати критичне мислення, знати ключові поняття медіаграмотності, розуміти як працюють медіа та яких журналістських стандартів мають дотримуватися, щоб мати можливість приймати усвідомлені рішення, бути захищеними від пропаганди.

Висновок. Ми вважаємо необхідним ввести в освітньо-професійні програми підготовки майбутніх офіцерів НА НГУ навчальну дисципліну «Медіаграмотність та інформаційна безпека», яка сприятиме формуванню навичок критичного мислення щодо споживання інформації та захисту від шкідливих інформаційних впливів.

УКД 159.923.2

Кульбачук І.Л., командир 1-го відділення 139 навчальної групи, 2 курсу, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України;
Слурденко Д.О., старший викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, майор

САМОТНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ

Проблема самотності у сучасному суспільстві, яскравий приклад зв'язку між соціально-економічними процесами та психічним станом особистості.

Самотність – як проблема особистості існує досить довгий час, та турбує не тільки психологів усього світу, а й філософів, соціологів, та психотерапевтів. Загалом розрізняють позитивну (усамітнення) і негативну (ізоляція) самотність. Однак, на мій погляд, найчастіше це поняття має негативні сенс. Часто самотність розглядається як переживання ситуацій, або ж суб'єктивно сприймається як дефіцит спілкування і позитивних відносин з оточуючими людьми. Відчуття самотності взагалі являється негативним фактором впливу на особистість, причиною виникнення депресивного стану, пригніченості і навіть психічних захворювань, що виникають через відчуття неповноцінності у людини. Навіть перебуваючи у соціумі, та контактуючи з оточуючими, людина може залишатись самотнім.

У людино-центрованій терапії К. Роджерса самотність розглядається, як реакція людини на страх відкидання і невідповідністю між тим, як бачить людина своє справжнє "Я" і те, як "Я" бачать інші люди. К. Роджерс зауважує: "... Самотність може досягти своєї граничної, трагічної глибини".

Один із чинників виникнення самотності на різних етапах життя особистості, є небажання опинитися у міжособистісній ситуації, де можливо отримати потенційну відмову у необхідних взаємовідносинах. Ця проблема з'являється в людей ще в дитинстві, і її можна розглядати в різних підходах, відповідно і по різному визначається його сутність.

Слід відмітити, що однією із передумов зародження самотності, може бути байдуже ставлення батьків до своєї дитини, або виховання у неповній родині. В майбутньому недостатній прояв уваги до дітей, перетворюється у дитячу травму, та патологічно розвиваються проблеми адаптації у суспільстві. Наприклад: розчарування у друзях, усвідомлення своєї несхожості та відсутністю розуміння в родині. В психоаналітичному підході вважається, що самотність є ранньою ознакою патології і пов'язано з проблемами соціалізації у дитинстві. Часто самотність пов'язана з низькою самооінкою. По справжньому самотньою, людина стає тоді, коли починає усвідомлювати свою непристосованість до соціального ладу, та невходження в групи людей (колектив, дружба, родинні зв'язки) . Зв'язок між низькою самооінкою і самотністю пояснюється посиленнями на те що, низька самооінка породжує внутрішнє самовідчуження людини; супроводжується системою установок і поведінкових реакцій, які ускладнюють міжособистісне спілкування. Деструктивна (руйнівна) самотність супроводжується дисгармонією, життєвою кризою, і навіть стражданнями. Вона може призвести до небезпечних наслідків: пригніченості, алкоголізму, наркоманії, соціальної ізоляції та навіть замаху на власне життя. Негативна самотність пригнічує людину, та унеможлиблює її становлення як особистість, в умовах сучасного світу.

Щоб врятувати самотню людину від небезпечних наслідків саморуйнування, потрібно проводити превентивні заходи з боку психологів, педагогів, і усіх кому небайдуже її життя.

УДК 159.923.2

Логвінова В.М., курсантка 139 навчальної групи, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Шевченко В.В.**, старший викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Проблема розвитку – одна із найбільш складних і актуальних у багатьох сферах наукових знань: філософії, соціології, біології, психології, педагогіці та ін. В психології її можна вважати кардинальною. Намагаючись проникнути в психологічну природу рушійних сил розвитку людини як особистості, психологи проводять різносторонні дослідження. Накопичені знання – з однієї сторони, нові підходи сучасної науки – з іншої, а також вимоги які формуються сучасним суспільством до людини виявляють не тільки відсутні ланки у розумінні розвитку, а й важливі напрямки пошуку, які визначають проблеми розвитку особистості з дитинства.

Потреба у вирішенні цих питань обумовила підвищену увагу до них, і знайшла відображення в науковій літературі (А. Асмолів, В. Зінченко, М. Мамардашвілі, Ф. Михайлов, К. Поліванов, Д. Фельдштейн, Б. Ельконін, С. Пінкер, П. Балтес, В. Штерн). Найбільш значні досягнення у цій галузі припадають на першу третину ХХ ст., і пов'язані з іменами таких відомих вчених, як А. Адлер, А. Біне, Дж. Болдуїн, А. Гезелл, Ж. Піаже, Карл і Шарлотта Бюлер, П. Блонський, Л. Виготський, Л. Божович, П. Гальперін, М. Лісіна, Дж. Боулбі, Л. Кольберг. Г. Крайг, У. Бронфенбреннер та ін. Проте, не дивлячись на значні результати цих досліджень, єдиного розуміння психічного розвитку поки що не досягнуто. Існує безліч теорій, концепцій і моделей розвитку які прямо заперечують одна одну.

Розвиток – це процес незворотніх, цілеспрямованих і закономірних змін, які ведуть до виникнення кількісних, якісних і структурних новоутворень психіки і поведінки людини. Основними властивостями розвитку, які відрізняють його від інших змін, є його незворотність, спрямованість і закономірність. Сам процес розвитку не є універсальним і однорідним. Це означає, що в ході розвитку діють різнонаправлені процеси: «загальна лінія прогресивного розвитку переплітається із змінами які утворюють так звані тупикові ходи еволюції або навіть направлені в сторону регресу». Розвиток, перш за все, характеризується якісними змінами, появою новоутворень, нових механізмів, процесів структур. Розвиток – це складний інволюційно-еволюційний поступальний рух, в ході якого відбуваються прогресивні і регресивні інтелектуальні, особистісні, поведінкові, діяльнісні зміни в самій людині (Л.Виготський, Б.Ананьєв). Основними формами розвитку є філогенез та онтогенез. Психічний розвиток в філогенезі здійснюється шляхом становлення

психічних структур в ході біологічної еволюції виду або соціокультурної історії людства у цілому. В ході онтогенезу відбувається формування психічних структур протягом життя індивіда, онтогенез – це процес індивідуального розвитку людини. Розвиток не зупиняється до кінця самого життя, змінюючись лише за напрямком, інтенсивністю, характером та якістю.

Одночасно у людини є величезні потенційні можливості утворення нових форм поведінки, потреб, розвитку себе як особистості, самоактуалізації. Цей природній потенціал людини проявляється, перш за все, у формі задатків. Задатки не є готовими психічними властивостями, а лише природними можливостями їх виникнення та розвитку. Вони реалізуються лише в умовах людського існування та діяльності за допомогою засобів, створених людством. Досвід людства засвоюється в процесі спілкування, навчання, виховання, діяльності. У психічному розвитку індивіда під впливом різних факторів (забруднення середовища, радіація, алкоголь, наркотики та ін.) можуть виникати відхилення від норми, які не є спадковими, а лише вродженими, а тому їх можна попередити.

Когнітивна сфера розвитку включає психічні процеси, що пов'язані з мисленням та вирішенням проблем. До цієї сфери належать зміни, що відбуваються в пам'яті, сприйнятті, мисленні, творчій уяві та мові. Психосоціальна сфера включає у розвиток особистості та міжособистісних стосунків, зміни в Я-концепції, емоцій, почуттів; формування соціальних навичок та моделей поведінки. Якісний зміст виділених складових вказує і на їх носіїв.

Структура індивіда – це психофізичні властивості людини. Носієм психосоціальних властивостей – є особистість, а когнітивних – суб'єкт діяльності. Більша частина розвитку, який відбувається протягом життєвого шляху особистості, є результатом успішної взаємодії між біологією та досвідом. Розвиток загалом не можна визначити як детермінований тільки біологічними або тільки впливом досвіду, розвиток являє собою тривалу динамічну гру цих двох основних причин. Зазвичай, ця проблема зводиться до взаємодії спадковості і середовища.

Отже, пояснюючи унікальність особистісного розвитку дослідження вчених концентруються навколо трьох домінуючих теоретичних методів, які є продуктом біологічних теорій, теорій научіння і психоаналітичних теорій. Біологічні пояснення темпераменту особистості концентруються на генетичних відмінностях в патернах або стилях реагування на людей. Також отримано дані того, що специфічні відмінності в неврологічних і хімічних реакціях лежать в основі проявів відмінностей у поведінці. Проте темперамент не повністю детермінований спадковістю або фізіологічними процесами, що протікають в організмі, хоча вроджений темперамент дитини дійсно впливає на формування її взаємовідносини з оточуючим світом і впливає на реакції інших людей. Традиційні представники теорій научіння підкреслюють роль базових процесів научіння, наприклад підкріплення у формуванні індивідуальної поведінки.

УДК 159.9

Мазур А.О., курсант 139 навчальної групи, курсу №2, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України;
Клименко В.П., викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, кандидат медичних наук, капітан

ПРОБЛЕМА САМОТНОСТІ В ВІЙСЬКОВОМУ КОЛЕКТИВІ

Що таке самотність? Це нібито просте запитання в наближеному розгляді стає неочікувано складним.

Багато хто вважає самотність ізоляцією, проте між цими двома поняттями є суттєва різниця. Самотність – це суб'єктивне відчуття, що вам бракує потрібних соціальних контактів. Вона може відчуватись як скрута, покинутість чи відрізаність від людей, з якими ви маєте бути, навіть якщо навколо вас є інші люди. Чого бракує коли ви самотні, то це – почуття близькості, довіри та симпатії справжніх друзів, близьких і товариства.

Дослідники визначають три «виміри» самотності, які відображають певний тип стосунків, яких не вистачає. Інтимна, або емоційна самотність – це прагнення мати близьку людину, якій можна довіряти, чи партнера для інтиму, тобто людину, з якою у вас буде глибокий взаємний зв'язок любові й довіри. Реляційна, або соціальна самотність – прагнення мати якісну дружбу та соціальне товариство й підтримку. Колективна самотність – жага мати коло спілкування чи спільноту людей, які поділяють ваше розуміння сенсу життя та інтереси. Усі разом, ці три виміри відображають повний діапазон якісних соціальних зв'язків, які потрібні людям для гарного життя. Брак стосунків у будь-якому з цих вимірів може зробити нас самотніми, що допомагає пояснити, чому в нас може бути вдалий шлюб, але нам однаково буде самотньо без друзів і товариства.

Сутність проблеми в соціальних контактах у всіх людей різна, тому неможливо сказати, скільки друзів потрібно, щоб відвернути самотність. Цей ступінь може різнитися не лише протягом життя, але й залежить від особистості. Схильні до інтроверсії – прагнуть людського контакту й соціальної активності, їх наснажує спілкування з незнайомцями. Схильним до інтроверсії потрібно більше часу для себе, їх виснажує надмірна взаємодія, вони відають перевагу соціалізації в малих групах чи сам на сам. Проте як інтроверти, так і екстраверти можуть переживати самотність. Обом категоріям потрібні міцні стосунки, щоб мати надійне відчуття належності. Часто важливою є не кількість та частота соціальних контактів, а якість наших зв'язків і те, як ми їх сприймаємо.

Самотність визначається нашим внутрішнім рівнем комфорту. Саме це відрізняє самотність від усамітнення. Коли нам самотньо, ми нещасні й прагнемо позбутися цього емоційного болю. На противагу до цього, усамітнення – це стан мирного перебування сам на сам із собою чи в

добровільній ізоляції. Це чудова нагода для самоаналізу і можливість поспілкуватися із собою без того, щоб нас відволікали чи турбували.

Усамітнення підсилює розвиток нашої особистості, креативність та емоційний комфорт, дозволяючи нам розмірковувати, відновлюватись і поповнювати запас життєвої енергії. Упродовж тисячоліть монахи й аскети в різних духовних традиціях прагнули усамітнення як можливості для самозаглиблення і поновлення зв'язку з божественним. На відміну від самотності, усамітнення не обтяжене соромом. Це радше сакральний стан.

Усамітнення теж може трохи лякати, навіть жахати, оскільки воно дає випірнути на поверхню як позитивним, так і негативним думкам та емоціям. Кімната, у якій ми зустрічаємося зі своїми демонами, не завжди буде тим місцем, куди ми зайдемо добровільно. Але саме в цій боротьбі ми опрацьовуємо проблеми, прояснюємо свої почуття і налагоджуємо комфорт із самими собою. Тоді налагодження комфорту в усамітненні — це невіддільна частина зміцнення нашого зв'язку із собою, а отже, й уможливлення нашого зв'язку з іншими. Парадоксально, але факт: усамітнення захищає від самотності.

Внутрішня самотність – результат суперечності людини з собою, її можна подолати лише екзистенційною (внутрішньою) комунікацією.

Зовнішня самотність може бути результатом суперечності людини й соціального оточення (випадок, конфлікт, лихо, катастрофа тощо).

Явна самотність виникає при дефіциті спілкування з людьми, людина хоче спілкуватися, проте не може.

Набагато частіше зустрічається самотність у неявній формі. Людина постійно знаходиться в оточенні людей, спілкується з ними, але в той же час відчуває себе відчуженою. Усі ці люди їй не потрібні, вона не відчуває до них особливої любові і прихильності, вони для неї легко замінні. Проблема неявної самотності дуже поширена серед молоді. Вона виникає через відчуття людини, що її ніхто не розуміє.

У виникненні самотності важливу роль відіграє соціальна адаптація – явище, яке пов'язане з індивідуальними особливостями людини, і з позицією особистості в суспільстві. Феномен самотності виникає при неуспішній адаптації. Через побоювання негативних результатів прояву ініціативи у встановленні міжособистісних контактів людині стає все важче долати самотність, і страх, породжений колишнім невдалим досвідом, сприяє створенню ситуації, яка ще більше посилює відчуття самотності.

Однією із проблем сучасної самотності у військових колективах та суспільстві в цілому можна вважати те, що ми боїмося що нас затаврують та критикуватимуть як «сіру мишу». Тому ми приховуємо справжні почуття навіть від тих, хто може до нас тягнутися. Сором і страх певними зусиллями перетворюють самотність на стан, який може тривати вічно, запускаючи самокритику, яка своєю чергою знижує самооцінку і віддохочує нас від того, щоб звернутися по допомогу. З часом це зачароване коло переконує нас, що ми взагалі

ні для кого неважливі і не заслуговуємо на любов. І це заганяє нас усе далі і далі, всередину самих себе, геть від тих стосунків, які нам найбільше потрібні.

Ця емоційна спіраль також є частиною стигми, пов'язаної із самотністю. Оскільки люди схильні приховувати й заперечувати свою самотність, то саме ті, хто може надати допомогу – зокрема друзі, рідні й лікарі, - намагаються не зачіпати питання, яке здається болісним з погляду емоцій. І тоді підвищується ризик саморуйнівної поведінки. Багато людей зловживають наркотиками, алкоголем, їжею та сексом, щоб заглушити емоційний біль від самотності. У цьому плані поєднання самотності та стигми тягне за собою каскад наслідків, які шкодять не лише нашому особистому здоров'ю та продуктивності, а й здоров'ю суспільства.

Однак попри те, що цикл самотності начебто важко піддається лікуванню, його можна перервати. Якщо навчитись на ранньому етапі розпізнавати і нейтралізувати сигнали, ми можемо втрутитись і сформувані зв'язки, коли самотність завдає удару, замість того, щоб дозволяти їй стати константою нашого повсякдення. Повністю подолати самотність неможливо, але, напевно, й непотрібно. Сучасна людина повинна зрозуміти природу самотності. Особистість, перш за все, має бути внутрішньо вільною, і в той же час стати повноцінним суб'єктом людської діяльності. А це означає: оволодіти глибинами міжлюдського спілкування, навчитися жити в умовах зростаючої соціокультурної комунікації, знайти мову поза суб'єктних відносин з природою. Коли ж мова заходить про екзистенціальну самотність, то тут необхідно навчитися приймати її як необхідну частину нашого буття, усвідомити її й перетворити в усамітнення, яке повертає природність.

УДК 159.922.73

Мантачка Ю.А., курсантка 139 навчальної групи, Національна академія Національної гвардії України; **Воробйова І.В.**, доцент кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Проблема тривожності займає особливе місце в сучасному науковому знанні. З однієї сторони, це “центральна проблема сучасної цивілізації, найважливіша характеристика нашого часу: їй надається значення основного “життєвого переживання сучасності” (Ф. Готвалд, В. Ховланд, 1992). Саме тривожність знаходиться в основі цілого ряду психологічних труднощів дитинства, в тому числі порушень розвитку та поведінки дитини і підлітка (наприклад, деліквентність та аддиктивна поведінка).

В умовах нестабільного сьогодення з його соціально-економічними негараздами, невпевненістю в завтрашньому дні, ростом насилля у суспільстві все частіше розвиток дитини супроводжується переживаннями негативної модальності і, перш за все, високою тривожністю, яка ускладнює гармонійне становлення особистості. Найбільш виражені емоційні реакції виникають у моменти розбалансованості в динамічному процесі взаємодії дитини і середовища, у так звані “критичні періоди”. Саме такий період виникає при переході дитини з молодшого шкільного віку у підлітковий.

Дослідженням проблеми тривожності у різних аспектах займалися такі вчені, як Є. Ільїн, І. Кон, Л. Лепіхова, А. Прихожан, Ф. Райс, Д. Фельдштейн, В. Шапалов. Існують теоретичні концепції зарубіжних дослідників Ш. Бюллера, Е. Еріксона, Ж. Піаже, С. Холла, Е. Шпрангера, Е. Штерна, положення Г. Айзенка, Е. Ейдеміллера, Ч. Спілбергера, Ю. Ханіна, К. Хорні, З. Фрейда та вітчизняних Л. Божович, Л. Виготського, Д. Ельконіна, І. Добровіної та ін.

Проблема вивчення тривожності, незважаючи на значну кількість досліджень, досі залишається актуальною і важливою. Її аналізом займалися видатні зарубіжні та вітчизняні дослідники різних галузей, зокрема: філософи, психологи, психотерапевти, психіатри, педагоги та інші науковці.

Тривожність як психологічний феномен знайшла значне відображення в роботах вітчизняних авторів. Зокрема, А. Прихожан розглядає тривожність як переживання емоційного дискомфорту, передчуття небезпеки, прояву незадоволення.

У своїх працях С. Рубінштейн визначає тривожність як емоційний стан, який виникає в ситуаціях невизначеної небезпеки і виявляється в очікуванні неконтрольованого розвитку подій.

На думку В. Вілюнаса, тривожність є схильністю людини до переживання тривоги, яка характеризується низьким порогом виникнення реакцій гальмування.

Зарубіжні дослідники також неодноразово звертали увагу на поняття тривожності. Так, К. Ізард в своїй теорії диференціальних емоцій зазначає, що тривожність складається з домінуючої емоції страху і взаємодії страху з однією або кількома іншими фундаментальними емоціями, особливо з співчуттям, гнівом, провинною, соромом і інтересом.

Як одну з центральних проблем сучасної цивілізації тривогу розглядає Р. Мей. Автор визначає тривожність як дифузне занепокоєння і відмічає, що головна відмінність між тривоною і страхом в тому, що страх є реакцією на визначену небезпеку, тоді як тривожність є неспецифічною, розсіяною, безпредметною.

Узагальнюючи погляди різних дослідників, можна відмітити дві позиції аналізу поняття тривожності: з одного боку, вона розглядається як суб'єктивне неблагополуччя особистості, яке негативно позначається на її взаємодії з

оточуючими і на ставленні до себе; з іншого боку, тривожність має і позитивну функцію, яка пов'язана з мобілізацією людини в певних ситуаціях.

У своїх дослідженнях Ю. Зайцев та А. Хван наголошують на важливості розглядати тривожність у контексті аналізу новоутворень і вікових криз підліткового віку. Для підтвердження цього погляду дослідники наводять спостереження А. Горміна, на думку якого у підлітковому віці для генези емоції тривоги і формування тривожності мають значення не тільки кризи власне підліткового віку, а й особливості вже пережитих криз у ранні роки. Підлітковий вік загострює й актуалізує негативні наслідки цих криз. Взявши за основу концепцію Е. Еріксона, А. Гормін показав, який вплив здійснюють допідліткові кризи на тривожність у підлітковому віці. Усі чотири кризи створюють у підлітковому віці досить тривожний фон емоційного сприйняття світу. Деякі дослідники, спостерігаючи за поведінкою підлітків, відзначають часті прояви у них тривоги за необхідності відкритого контакту дорослими людьми, або за необхідності прийняття самостійного рішення з важливого для них питання. А. Гормін вважає, що індивід у підлітковому віці має тенденцію часткового повернення у вже пережиту кризу й, у деяких випадках, переживає її знову.

На думку А. Микляєвої та П. Румянцевої, причиною виникнення тривожності в підлітковому віці завжди є внутрішній конфлікт, суперечливість прагнень підлітків, коли одне бажання суперечить іншому, одна проблема заважає іншій. Суперечливий внутрішній стан школяра підліткового віку може бути викликаний різними чинниками:

- відсутністю у школяра фізичної безпеки, ворожістю зі сторони дорослих, суперечливими вимогами до підлітка, що виходять із різних джерел;
- неадекватними вимогами батьків, що не відповідають можливостям і прагненням школяра;
- авторитарним стилем спілкування дорослого з дитиною;
- хронічною або епізодичною навчальною неуспішністю;
- зміною системи оцінки та контролю знань;
- значним зростанням навчального навантаження пов'язаного з підготовкою до вступу у вищі навчальні заклади.

Усе це, загалом, і є причинами виникнення тривожності, що зумовлює у підлітка виникнення почуття втрати опори, невпевненості в навколишньому світі, не бажання спілкуватися.

УДК 159.9:364.272

Ментяник Д.Д., курсант 139 навчальної групи, Національна академія Національної гвардії України; Воробйова І.В., доцент кафедри психології та педагогіки Національної академія Національної гвардії України, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник

МОТИВИ ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН СЕРЕД МОЛОДІ

За останні роки наркоманія стає гострою проблемою для молоді більшості країн світу. Поширюється вживання наркотиків і серед української молоді. Так, статистичні дані свідчать, що в Україні офіційно зареєстровано близько 100 тисяч ін'єкційних наркоманів, із яких переважна більшість у віці до 30 років. Наркоманія – це хворобливий стан, який характеризується психічною і фізичною залежністю, потребою в повторному багаторазовому вживанні психоактивних засобів.

Проблема наркотизації сучасної молоді настільки гостра, що вживання юнаками і дівчатами наркотичних речовин стає небезпечним соціальним явищем. Крім того, велику кількість осіб залучено до зберігання та розповсюдження наркотиків, причому наркоманія охоплює і зовні благополучну молодь.

Наркотизації суспільства активно сприяють такі негативні фактори, як різке соціальне розшарування сімей, неврівноваженість психоемоційного фону виховання підлітків, їхня соціалізація в умовах знецінення загальнолюдських принципів моралі.

Безперечним є і той факт, що Україна потрапила в сферу дії міжнародного наркобізнесу і це впливає на динаміку наркотизації суспільства. Відсутня активна протидія поширенню вживання наркотичних засобів.

Спостерігається тенденція вживання більш небезпечних наркотичних засобів, змінюється структура наркотизації. Сучасні підлітки вже з 11-12 років починають використовувати опіатоподібні і коноплеві культури. Сучасна молодь навіть не приховує, які психотропні та наркотичні засоби вживає.

Наркотики руйнують психіку молодих людей, зумовлюють відмову від позитивних настановлень на здоровий спосіб життя, породжують мотиви прийняття хибних рішень, у деяких випадках провокуючи навіть до суїциду.

У науковій літературі проблемам мотивації вживання психоактивних речовин присвячені роботи В. Зав'ялова. Ним розроблена класифікація мотиваційних факторів при алкоголізмі, що, як наголошують науковці, може бути використана й у клініці підліткових наркоманій. Перша група мотивів утворюється з трьох «соціально-психологічних» факторів: 1) традиційні, соціальне обумовлені мотиви; 2) субмісивні мотиви, що відображають підпорядкування тиску інших людей чи референтної групи; 3)

псевдокультурний тип мотивів, що свідчить про прагнення підлітка пристосуватися до «наркоманічних цінностей» підліткової групи. Друга тріада мотивів відображає потребу в зміні власного стану: 1) гедоністичні мотиви – прагнення відчуття ейфорії; 2) атарактичні мотиви – бажання нейтралізувати негативні емоційні переживання; 3) мотиви гіперактивації поведінки – прагнення вийти з апатичного стану, поліпшити на короткий період інтелектуальну і фізичну працездатність. Третя тріада мотивів відбиває патологічну мотивацію, пов'язану з наявністю абстинентного синдрому і патологічного потягу до наркотика: 1) мотив купірування абстиненції – прагнення позбутися від важких проявів абстиненції за допомогою прийому чергової дози наркотику, тісто зв'язане з мотивами гіперактивації й атарактичними мотивами; 2) мотив залежності (адиктивний мотив) – фіксація у свідомості патологічного потягу до наркотика; 3) мотив самоушкодження – прагнення вжити наркотик «на зло собі й іншим» для того, щоб прискорити настання соціальних ускладнень або соматичних ускладнень і навіть смерті («Нехай краще я умру від передозування»). На наш погляд, мотив самоушкодження відображає не стільки патологічну залежність від наркотиків, скільки патохарактерологічні риси.

Підліток, що зловживає психоактивними речовинами, як правило, керується комплексом мотивів. Характер ведучого мотиву визначається стадією наркоманії чи токсикоманії, особливостями характеру й особистості підлітків. Так, при психопатії й акцентуації характеру по нестійкому типу провідне значення мають два мотиви: субмісивний (що зв'язано зі слабовіллям) і гедоністичний. Для підлітків із шизоїдними рисами основним є мотив «зняття напруги» (атарактичний), для апатичних підлітків – субмісивний і стимулюючий мотиви. Якщо на ранніх етапах зловживання психоактивними речовинами головну роль грають «соціальні мотиви», то в міру розвитку I і II стадії наркоманії і токсикоманії структура мотивів змінюється. Зокрема, субмісивний мотив виступає лише як окремий варіант раціоналізації патологічного потягу до наркотика.

Соціальні мотиви в підлітків мають свою специфіку. Вони тісно зв'язані з типовими підлітковими реакціями і реакціями, характерними для більш раннього віку. Так, прийом наркотику може відображати мотив «емансипації». Стереотипи вживання наркотиків нав'язуються підлітку групою. При постійних підозрах батьків або вчителів у тому, що підліток вживає наркотики, «підозрюваний» може реально прийняти наркотичні речовини, що, з одного боку, може бути трактоване як «мотив само ушкодження», з іншого боку – є демонстративною реакцією. Деякі підлітки вважають, що вживання наркотиків підвищує потенцію, робить сексуальні переживання більш яскравими, хоч насправді тут має місце сексуальна розгальмованість, зникнення соціальних, етично-моральних і психологічних гальм.

Підлітки, які належать до істероїдного типу акцентуації і захоплюються поезією, живописом, вживають марихуану і гашиш з метою стимуляції творчих здібностей. А підлітки шизоїдного типу акцентуації, які захоплюються східною філософією і релігією, намагаються з допомогою наркотиків проникнути в таємничий смисл філософських і релігійних учинь. Деякі підлітки вживають наркотики в спеціальних групах, які збираються ніби для того, щоб обмінятися інформацією, поспілкуватися, але насправді метою таких зібрань є бажання в компанії отримати задоволення від спільного вживання наркотичних речовин. Відомо, що наркотична залежність має серйозні негативні наслідки не тільки для самих наркоманів, а й для усього суспільства. Деградація особистості в результаті прийому наркотиків настає у 10-15 разів швидше, ніж від алкоголю. Відповідно до зазначеного, вагомим завданням суспільства є створення програми профілактики наркозалежності серед населення, особливо серед молоді.

УДК 159.9:159.94

Мігасьов С.В., курсант 139 навчальної групи, Національна академія Національної гвардії України; **Воробйова І.В.**, доцент кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник

ПСИХОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНУ ФРУСТРАЦІЇ

Трансформаційні процеси сучасного світу в поєднанні з прискореними темпами інформатизації та соціокультурних перетворень ставлять людину в надзвичайно складні умови соціального життя. Нестабільність у політиці, економіці, освіті, постійні безсистемні зміни в усіх суспільних галузях зумовлюють дисбаланс у визначенні стійких пріоритетів, ціннісних орієнтирів та ідеалів сучасної людини. Така соціальна дезадаптованість та психологічна нестійкість виводять на новий рівень вивчення проблеми фрустрації, яка в сьогоденні стала постійною складовою соціальних відносин.

Проаналізувавши різноманітні концепції нами було встановлено, що в психології немає чіткого визначення та єдиного розуміння поняття «фрустрація».

Інтерес до фрустрації виник ще на початку ХХ ст. Його джерелом послужили роботи З. Фрейда, який визначив фрустрацію як «відсутність задоволення потреб з боку материнської фігури, яка виникає при блокуванні досягнень життєвих цілей». Науковець стверджує, що саме заборони, позбавлення й обмеження, яким піддаються потяги й потреби, служать першоджерелом утворення основних рис характеру й усієї спрямованості особистості. З іншого боку, фрустрації можуть також бути причиною патологічного розвитку особистості: якщо вони занадто великі, людина може зафіксуватися на одній із ранніх стадій психосексуального розвитку.

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

31 березня 2021 р., м. Харків

У 30-40 роки ХХ ст. у психології починають з'являтися нові дослідження теорій фрустрації: фрустраційної фіксації, фрустраційної регресії, фрустраційної агресії, теорії фрустрації С. Розенцвейга. Сформульована науковцями теорія фрустраційної фіксації базується на спростуванні тієї точки зору, що будь-яка поведінка мотивована, а також виділенні двох її типів: цілеспрямованого і фрустраційного. Автори стверджують, що “поведінка у стані фрустрації характеризується унікальною бідністю і ця бідність відрізняє її від мотивованої”. При цьому фрустрація робить поведінку ригідною і не піддається зміні, що дозволяє назвати її “патологічною фіксацією”, на відміну від нормальної звички.

Автори теорії фрустраційної регресії Р. Баркер та К. Левін вважають, що фрустрація “виникає, коли поведінка переривається до її завершення, тобто до досягнення поставленої перед людиною мети”. Типовою для такого стану, на їхню думку, є реакція регресії, яка розуміється як повернення до більш примітивних форм поведінки і зниження рівня діяльності в порівнянні з нормальними віковими характеристиками.

Л. Дуб запропонував теорію фрустрації-агресії, що поклала початок інтенсивним дослідженням останньої. Теорія висуває два основних положення: фрустрація завжди прямо приводить до агресії; агресія завжди є результатом фрустрації.

Поряд із цим Н. Мілером була запропонована модель, яка пояснює також появу зміщеної агресії, тобто тих випадків, коли вона проявляється не стосовно фрустратора (особи, що викликала фрустрацію), а стосовно зовсім інших людей. Відповідно до точки зору автора, у подібних випадках вибір агресором “жертви” у значній мірі визначається наступними умовами: силою спонукання до агресії, силою факторів, що гальмують цю поведінку, подібністю “жертви” із фрустратором. При цьому бар'єри, які стримують агресію, зникають у міру збільшення подібності із фруструючим об'єктом.

На противагу теорії фрустраційної агресії науковцями було встановлено, що якщо причини фрустрації цілком зрозумілі, то вона не призводить ні до роздратування, ні до агресії. Фрустрація призводить до агресії не завжди, а лише у тих людей, які засвоїли звичку реагувати на фрустрацію або інші аверсивні стимули агресивною поведінкою.

У свою чергу Н. Мілер переглянув теорію фрустраційної агресії й вніс виправлення у її перше положення. Відповідно до цих змін фрустрація є причиною різних моделей поведінки, а агресія – лише одна із них.

Вагомий внесок у теорію фрустрації зробив С. Розенцвейг. Фрустрація, на його думку, має місце у тих випадках, коли організм зустрічає більш-менш непереборні перешкоди або обструкції на шляху до задоволення якої-небудь життєвої потреби. За його визначенням існує три види таких ситуацій: позбавлення – відсутність необхідних засобів для досягнення мети або задоволення потреби; втрати; конфлікти.

Отже, з вищенаведеного аналізу наукової літератури можна зробити висновок: фрустрація розуміється як щось негативне, що виникає в деяких умовах, але відповідь на питання, що воно являє собою (психічний процес, стан, механізм) у закордонних дослідженнях практично відсутній. Виключення складають уявлення С. Розенцвейга про фрустрацію як здатність пристосування до ситуації стресу.

У вітчизняній психології існує традиція розуміння фрустрації як одного з емоційних психічних станів. Так, на думку вітчизняних дослідників, фрустрація – це психічний стан особистості, викликаний неуспіхом у задоволенні її потреб та бажання. Стан фрустрації супроводжується різними негативними переживаннями: роздратуванням, розчаруванням, тривогою, відчаєм, агресією тощо.

Виходячи з вищевикладеного, вельми актуальним є вивчення психічного стану фрустрації, а також умов і засобів попередження його виникнення у військовослужбовців НГУ. Це обумовлено, на нашу думку, такими чинниками: деструктивним характером його безпосереднього впливу на виконання службово-бойової діяльності й негативним впливом на особистість військовослужбовця в цілому.

УДК 159.923.2

Пенков А.С., курсант 138 навчальної групи, 2 курсу, гуманітарного факультету Національної академії Національної Гвардії України; **Слурденко Д.О.**, викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної Гвардії України, майор

МІСЦЕ ЕМПАТІЇ У ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДЕЙ

Емпатія (грецьк. *em* - всередині, *pathos* - почуття) розглядається удвох площинах: як процес або стан і як стійка здатність (навичка) особистості, що розвивається у процесі соціалізації. Емпатія як здатність - це вміння осягати душевний стан, переживання іншої людини, розуміти її емоційну мову, відгукуватися на психологічний стан. Також це інтуїтивне розуміння психологічного настрою, вміння перебрати на себе роль іншої людини, зрозуміти її приховані мотиви, душевне метушіння, ототожнення своїх почуттів з емоціями іншого і разом з тим усвідомлення їх винятковості, індивідуальності. Поняття «емпатія» у 1909 році ввів у психологію Е. Тітченер, позначаючи ним розглядання ситуації з погляду співрозмовника, розуміння його емоційного стану. Попри те, що впродовж тривалого часу емпатію досліджують фахівці із філософії, психології, педагогіки, медицини, лінгвістики, цей феномен ще не повністю зрозумілий. Це свідчить про те, що емпатія й доволі складний процес. Згідно з дослідженням К. Роджерса, емпатійний спосіб спілкування з іншою людиною означає входження в

особистий світ іншого і перебування в ньому «як удома». Це схоже на ситуацію, коли людина начебто тимчасово живе іншим життям, делікатно перебуває в ньому без оцінювання і засудження. Багато науковців визначають емпатію, як найважливіший чинник формування допомагаючої поведінки. Наприклад, Бейтсон стверджує, що більше людина схильна до співпереживання, то вища її готовність допомогти в конкретному випадку. Емпатійність виявляється у терпимості до вираження емоцій іншими людьми; намаганні зрозуміти внутрішній світ співрозмовника; готовності адаптувати своє сприймання конкретної ситуації до сприймання її іншою людиною для кращого розуміння того, що з нею відбувається. Відсутність емпатії або її низький рівень свідчать про байдужість людини, її емоційну черствість.

У психології емпатію розглядають, як єдність емоційних, когнітивних та вольових процесів. Серед видів емпатії виокремлюють такі:

1. Емпатію емоційну - реакцію ефективного типу, основу на механізмах проєкції та наслідування моторних та афективних реакцій іншого; готовність відгукнутися на почуття і душевні хвилювання.

2. Емпатію когнітивну - що ґрунтується на розумових процесах: здатності інтенсивно проаналізувати інформацію про співрозмовника, готовність зрозуміти і прийняти його позицію, а також здатності передбачити його психологічні реакції в конкретних ситуаціях.

3. Емпатію поведінкову - реакція вольового типу, виражається у мотивації до альтруїстичної допомагаючої поведінки на користь іншої людини, спрямованої на поліпшення її емоційного стану.

Емпатія займає не останнє місце у взаємодії людей в суспільстві. Завдяки їй люди навчилися допомагати одне одному в складних ситуаціях що дуже допомагає зберігати таке явище як людяність, доброта; вона дає змогу більше проникнути в внутрішній світ оточуючих людей та розділити будь-то радість чи горе. Тому можна сказати, що для одного життя – це події, а для іншого відчуття та розуміння.

УДК 159.923.2

Позняковська С.С., курсант 139 навчальної групи, 2 курсу, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Пашенко А.О.**, старший викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ТА КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ПСИХІКИ В РАННІЙ ЮНОСТІ

До 17-18 століть підлітковий вік не виділявся в життєвому циклі людини в особливий період. Етап дитинства закінчувався разом із статевим дозріванням, після якого більшість людей відразу вступали у дорослий світ. Глибокі

соціально-економічні перетворення (створення масових шкіл, зростання числа середніх і вищих навчальних закладів і обов'язкова військова повинність), пов'язані з розвитком капіталістичної формації, одним з наслідків була зміна періодів онтогенезу і виділення підліткового періоду.

Існує безліч фундаментальних досліджень, гіпотез і теорій підліткового віку як за кордоном, так і вітчизняних. Але єдиної точки зору на такі питання, як межі підліткового віку, пояснення вікових криз в цей період немає.

Зазвичай підлітковий вік розглядається як проміжна ступінь між дитинством і дорослим життям, причому проходить він для кожного по-різному і в різний час. У деяких дослідженнях підлітковий вік, тобто період статевого дозрівання, ототожнюється з періодом пубертату, тому в анатомо-фізіологічному аспекті пов'язаний з інтенсивним статевим дозріванням. Підлітковий період — час формування моральних понять, уявлень, період розвитку рефлексії, усвідомлення своїх індивідуальних якостей. Емоційна нестійкість, різкі зміни в поведінці, коливання самооцінки, соціальна невизначеність цього періоду призводить до частих конфліктів, які мають як негативне так і позитивне значення для підлітка.

Уже декілька століть безліч вчених розглядають цю тему, що є актуальною, саме тому що підлітковий вік є початком шляху людини, часом його формування й навчання, через це важливо розглянути всі аспекти, котрі можуть вплинути на психологічну сторону майбутньої особистості.

Перший, хто звернув увагу на нове соціальне явище - підлітковий вік - був Ж.Ж. Руссо. У романі «Еміль» він охарактеризував даний період розвитку як «друге народження», підкресливши його важливу особливість — зростання самосвідомості. Його ідеї лягли в основу фундаментальної двотомної роботи С. Холла «Дорослішання: його психологія, а також зв'язок з фізіологією, антропологією, соціологією, релігією і освітою». Ця праця, що вперше вийшла в 1904 р, багато разів перевидавалася і завоювала широке визнання. С. Холла справедливо називають «батьком» психології перехідного віку, тому що він не тільки запропонував концепцію, яка пояснює дане явище, але і надовго визначив коло тих проблем, які традиційно стали пов'язувати з підлітковим віком.

У першій половині 20 століття, відноситься теорія рекапітуляції Стенлі Холла, який стверджував, що послідовність і зміст етапів розвитку задані генетично, і тому ні ухилитися, ні обминути якоїсь стадії свого розвитку дитина не може. Учень Холла Гетчинсон на основі теорії рекапітуляції створив періодизацію психічного розвитку, критерієм в якій був спосіб добування їжі. При тому дійсні факти, які спостерігалися під час дослідження дітей певного віку, пов'язувалися з ідеєю Холла і пояснювалися зміною способу добування їжі, який є, за думкою Гетчинсона, провідним не тільки для біологічного, але й для психічного розвитку. Він виділив 5 основних фаз в психічному розвитку дітей, межі яких не були жорсткими, так що кінець однієї не співпадав з

початком наступної, нас цікавить останні дві: від 11 до 15 років — землеробська стадія, яка пов'язана з інтересом до погоди, явищ природи, а також з любов'ю до садівництва, а у дівчаток й до квітництва. В цей час у дітей з'являється спостережливість й обачність. Та від 14 до 20 років — стадія промисловості й торгівлі, або стадія сучасної людини. В цей час діти починають усвідомлювати роль грошей, а також значення арифметики та інших точних наук. Крім того, у дітей виникає прагнення обмінюватися різними предметами.

Е.Шпрангера побудував свою теорію форм життя як типів особистості і виділив на цій основі шість типів: теоретична людина, економічна людина, естетична людина, суспільна людина, владна людина і релігійна людина. Кожному типу, за Шпрангером, відповідає своєрідна структура мотивації, сприйняття реальності, афективно-емоційної сфери тощо.

А. Гезелл увів у психологію метод лонгітюдного (лонгітюдінального), тобто поздовжнього вивчення психічного розвитку одних і тих самих дітей від народження до підліткового віку, який він пропонував називати "біографічно-лабораторним". Крім того, досліджуючи монозиготних близнюків, він одним з перших увів у психологію близнюковий метод для аналізу співвідношення дозрівання і навчіння.

Е. Штерн визначає особистість таким чином: вона є живе ціле, індивідуальність, унікальність, що намагається досягнути мети, вона самодостатня і разом з тим відкрита світові, що оточує її. Особистість здатна мати досвід, що є її сутнісною характеристикою.

За винятком критерію "досвід", який з певною метою розміщений в кінці, специфікація особистості у цьому визначенні є психофізичне нейтральною. В тотальності особистості тісно сплетені як фізичний, так і психічний аспекти. Цілеспрямована активність постає у дихальних та фізичних вправах частин тіла так само, як і в мисленні, потягах тощо. Незалежність як включеність в оточення може бути застосована як до тілесних функцій, так і до феноменів свідомості.

Підводячи підсумки, ми доходимо до висновку, що дані теорії дійсно пролили світло на різноманітні грані розвитку психіки у ранній юності й допомогли дати відповіді на безліч питань, що допомагають формувати психологічну сторону підлітка. Нині, коли дитяча психологія формувалася як самостійна наука, залишаючись під впливом біологічних ідей, психологічні зміни, що відбуваються в розвитку особистості підлітка, дослідники пов'язували, насамперед з процесом статевого дозрівання і фізичного розвитку.

УДК 159.9

Соботюк А.І., курсант 139 навчальної групи, курсу № 2, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Клименко В.П.**, викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, кандидат медичних наук, капітан

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ СПРИЙМАННЯ МИСТЕЦТВА

Величезне значення в житті людства має мистецтво. Воно виконує різноманітні функції в суспільстві: естетичну, пізнавальну, виховну, гедоністичну тощо. Твір мистецтва - це і засіб своєрідного пізнання, осмислення дійсності, вираження ставлення митця до неї, результат духовних пошуків автора, прикраса побуту, джерело насолоди тощо. Закономірно, що з давніх часів виникав інтерес до питання про характер та основи художнього сприйняття.

Мистецтво не могло створюватися й існувати, якби той, хто дає йому життя, не сподівався на те, що воно сприйметься кимось іншим і набуде чинності. Серед різних форм людської діяльності статус художнього сприйняття особливий.

У певному розумінні статус художнього сприйняття навіть вирішальний, бо мистецтво живе не лише створенням нових духовних цінностей, а й незмінним відтворенням його у сприйнятті. Впливаючи на психологію і свідомість, задовольняючи допитливість і даючи пізнання, воно здатне водночас включати реципієнта в дійство, надавати йому можливість думати і спілкуватися.

Стає зрозумілою виняткова важливість підходу до розгляду цієї проблеми з погляду того, що у кінцевому підсумку будь-які зусилля стосовно примноження художніх надбань, цивілізаційних можливостей оцінок всього попереднього художнього досвіду втрачають сенс, якщо руйнується сама мета, якою є умотивована дія естетичної здібності, висока духовна потреба реципієнта, в ролі якого можуть виступати як окремі особи, так і цілі суспільні групи. Досить сказати, що протягом усіх століть розвитку і змін у напрямках художніх процесів, наповнення їх відповідним змістом, вирішального значення набували три основних чинники – епоха з усім її детермінізмом і культурно-історичними передумовами, митець та реципієнт.

Сприйняття мистецтва – складний феномен естетичних здібностей кожного, що потребує найуважливішого ставлення до нього, постійного і копіткого плекання. Адже може трапитися – і, на жаль, таке буває нерідко, що і під тиском грубого меркантилізму і втрати нахилу до спілкування з мистецтвом відбувається запусніння дарованого людині самою ж природою прагнення до прекрасної гармонії мистецтва. Водночас не менш важливо відзначити, наскільки саме ж мистецтво стає здатним спрямувати у потрібному руслі його сприйняття.

В художньому творі як об'єктивно притаманна йому властивість змодельована вся послідовність логіки його сприйняття: через композиційні

центри, кольорові та смислові акценти, через боротьбу й узгодження в ідеї та формі – в протистоянні аморфності, хаосу і розпаду. Звичайно, існує ідеальна й недосяжна вершина збігу того, до чого прагнув митець і наскільки йому вдалося у творі виразити своє прагнення, донести його до публіки.

Сприйняття будь-якого значного твору в усіх видах мистецтва не може зводитися до словесного переказу його змісту, оскільки за цим неодмінно критиметься спрощення, про що неодноразово засвідчували самі ж митці. В кращому разі неминучим буде інтерпретаційне бачення твору та різні рівні тлумачення його, акценти і кінцеві умоглядні висновки – автором, спеціалістом-мистецтвознавцем і звичайним реципієнтом. Але є та певна міра недосяжності для «систематичного аналізу», яка на відміну від усіх інших способів пізнання залишається прерогативою і окрасою саме мистецтва. Ця властивість вносить чимало непорозумінь, різночитань і навіть крайнього суб'єктивізму чи тенденційності.

Повертаючись до ідеї про те, що у сприйнятті мистецтва завжди є місце для варіативності, множинності і навіть ірраціоналізму (це не є щось аномальне, не властиве справжньому художньому творові), знову підкреслимо: йдеться про природну для художнього мислення та художнього пізнання світу властивість незавершеності, яка співіснує й однаковою мірою є обов'язковою, як і всі інші властивості.

УДК 159.95 : 159.92

Сосновчик М.В., курсант 139 навчальної групи гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Морозова Л.В.**, старший викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ПСИХОЛОГІЯ БІДНОСТІ

Психологія бідності – це спосіб мислення, який тримає людину у полоні власних переконань. Спостерігається постійне незадоволення власним життям, здається, що щастя прийде лише тоді, коли буде більше грошей, а отже і можливостей. Таке мислення не дає досягнути більш якісного способу життя. Проблема бідності і багатства, стосунки багатих і бідних становлять один із найдраматичніших аспектів людської історії. Вони були джерелами мистецтва і літератури, війн і революцій, високих ідеалів і трагічних розчарувань. Бідність здається вічною: вона завжди була, вона є і завжди буде. Спектр причин, які породжують бідність, є безмежним. Усунення якоїсь однієї з них не розв'язує проблеми, бо продовжує діяти решта, ба, їхній вплив навіть посилюється і нівелює те, що здавалося зміною на краще.

На одному полюсі широченного спектру причин бідності містяться чинники загальносуспільні, соціально-економічні.

На другому полюсі пояснення бідності – причини психологічні, особистісні. Це коли сама людина є джерелом своїх матеріальних негараздів.

Західні психологи активно досліджували індивідуально-психологічні чинники перебування в бідності. Визначено й описано десятки, навіть сотні рис і властивостей особистості та поведінки, наявність яких спричиняє психологічну готовність особи бути або ставати бідною, а принаймні не бути спроможною позбутися бідності, не кажучи вже про здатність розбагатіти. У численних дослідженнях наведено переліки таких рис, серед яких найчастіше називають: пасивність, бездіяльність, залежність, нерішучість, безпорадність, несамостійність, уникання відповідальності, патерналізм, очікування на допомогу, неспроможність робити вибір, схильність звинувачувати інших, упередженість, фаталізм, невміння планувати, стереотипність, ригідність, страх перед змінами, низький інтелект, негативізм, непродуктивне спілкування, безплідну мрійливість, очікування на чудо, неспроможність долати труднощі, низьку самооцінку, слабку мотивацію досягнень, сподівання на зовнішні обставини, слабку саморегуляцію, низький рівень соціально-психологічної адаптивності. Відтак носії таких рис постають як досить непривабливі життєво безпорадні істоти, що не дають собі ради не лише в матеріальних питаннях, а й у більшості сфер повсякденної активності. Водночас суто особистісні пояснення не дають змоги відповісти, чому розумні й працьовиті люди зовсім не конче багатіють, не завжди вириваються з лабетів бідності, які їм накидає середовище.

Тлумачення причин бідності привели до появи цілої низки соціально-культурних підходів, у межах яких увагу найчастіше привертає суб'єктивне сприймання людиною свого матеріального становища в соціумі, її задоволення або незадоволення з наявної життєвої ситуації – не лише індивідуальної, а й колективної, бажання чи небажання, можливість або неможливість принципово міняти своє життя. Поставання таких поглядів увиразнює зміст бідності як явища економічно несамодостатнього: вона буває різна і мінлива, помітна і невловна, щира і фальшива – і завжди дуже психологічна. Найчастіше її розглядають як об'єктивну або суб'єктивну, абсолютну або відносну. Об'єктивна бідність частіше має економічний зміст і вираження в більш-менш чітких фінансових або майнових одиницях. Вона фіксує фінансово-матеріальні ресурси, якими диспонує особа або група і яких має не вистачати для певного рівня добробуту, нижче за який і постає питання про бідність. Економісти й соціологи виробили багато показників, за якими можна характеризувати й порівнювати добробут різних людей. Ці показники бувають ефективними з практичного погляду, але жодний не є і не може бути універсальним, придатним на всі випадки.

У психології частіше акцентують увагу на суб'єктивній бідності, в основі якої лежать оцінки і самооцінки людей. Із психологічного погляду суб'єктивна

бідність є важливішою й означає те, чи вважає себе за бідну особа або група. А якщо так, то наскільки бідною вона здається сама собі. Найчастіше суб'єктивну оцінку своєї або чиеїсь бідності беруть із порівняння себе з іншими особами чи групами. Людина, наприклад, може думати про себе, що вона набагато бідніша за більшість людей із її оточення, що вона трохи бідніша за них, що не бідніша і не багатша, а приблизно така сама, що трохи або набагато багатша за них.

Особливості свідомості й поведінки стабільно незаможних людей було узагальнено в теорії «культури бідності» американського антрополога О. Льюїса. Вивчаючи спосіб життя бідних сімей, він дійшов висновку, що представники незаможних верств населення в умовах постійної матеріальної скрути виробляють специфічні поведінки, цінності, моделі поведінки, які вирізняють їх як носіїв певної субкультури, успадковуються наступними поколіннями та зумовлюють утривалення бідності. Не економіка, не політика, навіть не соціологія, а спосіб життя, стиль взаємодії і спілкування людей, їхньої повсякденної поведінки спонукають їх бути бідними, роблять бідність їхньою долею. Нагромадження традицій і звичаїв, норм і правил, цінностей і стандартів поведінки відбувається на довгострокову перспективу. Бідність стає середовищем соціалізації: діти переймають і відтворюють життєві позиції та ситуації батьків. Відтак бідність як стиль життя передають із покоління в покоління.

Психологія бідності дуже характерна для України, як країни пострадянського простору. Масштаби бідності в Україні оцінюють неоднозначно. Зазвичай дослідники та чиновники оперують цифрами в діапазоні від 10% до 60% залежно від методики оцінки. Але, попри розбіжності в підрахунках, гострота проблеми не викликає сумнівів. Складність полягає ще й у тому, що злидні — це не лише матеріальна скрута, а й комплекс соціально-психологічних установок, переконань та поведінкових моделей, які в сукупності утворюють своєрідну культуру бідності. Ця субкультура, передаючись із покоління в покоління, сприяє відтворенню злиднів, навіть коли об'єктивні економічні показники повзуть угору.

У сучасному українському суспільстві відбувається зміна субкультури бідних від традиційного типу з толерантним ставленням до них держави і суспільства до західного типу, для якого характерна соціальна ізоляція бідних як нероб, ледарів тощо.

Отже, психологія бідності – це набір поглядів та переконань людини, який породжує у неї нестачу грошей та, відповідно, матеріальних благ. Бідність є соціальною патологією і передбачає існування певних людей за умов, коли їхні доходи стають нижчими за прожитковий мінімум, коли люди втрачають мотивацію до покращення свого рівня життя. Визначальним є той факт, що бідні верстви населення не можуть дозволити собі мати те, що має основна маса громадян, і саме тому вони перебувають у соціальному стані виключеності (ексклюзії) із суспільного стилю і способу життя, що є основою для формування в них особливої субкультури. Субкультура бідних є різновидом

способу життя людей, що формує цінності відчуження від суспільства і його інтересів. Це веде до соціального напруження і формування прошарку суспільства з антисоціальною поведінкою, наркотизацією населення, спалахами інфекційних захворювань, що загрожує соціальною і політичною дестабілізацією суспільства.

УДК 159.923

Тробюк А.В., курсант 118 навчальної групи, 1 курсу, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Тробюк Н.Ю.**, викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, капітан

ПОНЯТТЯ РИЗИКУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Службово-бойова діяльність Національній гвардії України (НГУ) відзначається певною специфікою її високою соціальною значущістю щодо захисту державних інтересів і безпеки країни на сучасному етапі її розвитку, а також супроводжується значними психоемоційними навантаженнями, високою відповідальністю за прийняті рішення, складністю виконуваних функцій, прискореним темпом діяльності, об'єднанням неоднакових за змістом дій в одній діяльності та обґрунтованим ризиком для свого життя. Тому, на сьогодні, досить актуальним є питання розкриття поведінки військовослужбовця НГУ, котрі є найбільш ефективними для зазначених умов.

Дослідження проблеми «ризик» та її основного змісту може, в цілому, сприяти покращенню та більш глибокому розумінню основних процесів життєдіяльності військовослужбовця, забезпечити надійність військово-професійної діяльності, бойову активність військовослужбовців.

Слово «ризик» уперше згадується в середньовіччі і походить від французького «risqué», що означає небезпеку, а воно, у свою чергу, від грецького «rizikon» – скеля (античні мореплавці, вживаючи слово «ризикувати» мали на увазі «лавірувати, обійти скелю»). Спочатку «ризик» розглядався, як уникнення небезпеки. У переважній більшості визначень, що представлені в науковій літературі ризик розглядається як здатність йти на авантюри, прагнення до гострих відчуттів у ситуації невизначеності, готовність до дії, успіх якої є необґрунтованим, діяльність в умовах непевності в ситуації неможливості передбачення бажаних результатів.

Схильність до ризику розглядалася як особистісна властивість, яка виступає як професійно-важлива якість в небезпечних професіях або як небажана якість, протипоказання в професіях, де необхідно проявляти обережність, обачність.

До чинників, які впливають на сприйняття ризику відносять:

- когнітивні (життєвий і професійний досвід, знання посадових норм та інструкцій та інше);

- психічні стани, що викликані актуальною ситуацією і впливають на її оцінку (наприклад, зниження критичності мислення і ослаблення уваги під впливом стомлення, хвороби, емоційного хвилювання, неможливість правильної оцінки через дефіцит часу тощо);

- стійкі мотиваційні та особистісні особливості, що впливають на поведінку в небезпечних ситуаціях і ставлення до наслідків.

У наукових дослідженнях з питань готовності до ризику військовослужбовців-чоловіків НГУ визначають певні чинники, що впливають на готовність військовослужбовців до дій в ризикованих умовах, а саме: фізичний та психологічний стан; причини виникнення ризику; виправданість ризику; можливі негативні наслідки та ін. Досліджуючи ситуації ризику науковці приходять до висновку, що не всі суб'єкти мають однакове ставлення до ризику: хтось намагається його унеможливити, уникнути, подолати, а хтось взагалі прагне до ризику, за власним бажанням «наражається на ризик», власноруч створює ситуації ризику. Враховуючи, що сьогодні в НГУ поряд із чоловіками військову службу проходять жінки, актуальності набуває питання гендерної відмінності у ставленні до різних видів ризику. Вивчення психології чоловіка і жінки, їх відмінностей один від одного має відношення не тільки до людини як до такої, але так само до всього суспільства в цілому. Гендерна проблематика на сьогодні здобуває все більшого значення, і науковий інтерес до неї є закономірним і необхідним у суспільстві, що трансформується. Гендер знаходиться під постійним впливом як культурних норм, які встановлюють, що повинні робити чоловіки, а що – жінки, так і соціальної інформації, що вселяє людям, наскільки велика різниця між чоловіками і жінками. Аналіз наукової літератури з гендерної тематики дозволив встановити, що статево-рольові властивості особистості є її базовими структурами й виконують визначальну роль у процесах адаптації й саморегуляції, підтримці психологічного й психосоматичного здоров'я, задоволеності міжособистісними стосунками тощо. Науковці для позначення біологічної статі людини пропонують вживати термін «стать» (sex), а для соціальної – гендер (gender). Гендер – це складний соціокультурний процес конструювання суспільством різниці у чоловічих та жіночих ролях, поведінці, ментальних та емоційних характеристиках та сам «результат» - соціальний конструкт гендера. Важливим елементом гендерних відмінностей є протиставлення «чоловічого» та «жіночого» та підкорення «жіночого» «чоловічому».

Безперечно, існують гендерні відмінності і в оцінці ризику. По-перше, з точки зору рис характеру, чоловіки більш, оптимістичні, авантюрні та надмірні у досягненні успіху, ніж жінки. Ці типові риси характеру, що можуть надихнути чоловіків на ризик. По-друге, жінки мають більш песимістичне ставлення, ніж чоловіки, до невизначеності. Крім того, жінки мають більш

песимістичний спосіб вимірювання ймовірності. Проте, маскулінні та фемінні способи реагування на ризик, швидше за все, є результатом соціалізації та дії стереотипів. У цілому для жінок в небезпечних ситуаціях більш характерно пасивне пристосування і самозміну, а також надія і очікування. Чоловікам, навпаки, більш притаманне інструментальне ставлення до світу, прагнення його переробити, змінити. На відміну від жінок, переважно емоційно реагують на ставлення до ризику, чоловіки схильні концентруватися на діяльності, фізичній активності (К. Алдвін, К. Сіттон, Дж. Чіара, А. Спіро). На думку американського психолога Дж. О'Коннора, чим вищий у людини рівень тестостерону, тим більше вона схильна ризикувати. За даними Е. П. Ільїна, навіть в безпечній ситуації в 11-13 років немає значної різниці в прояві рішучості в осіб різної статі. Велика рішучість осіб чоловічої статі починає проявлятися в небезпечній ситуації, починаючи з 14 років. О. Вдовіченко досліджуючи проблеми ризику встановив, що при виборі своєї майбутньої професії поліцейського, дівчата керувалися не пошуком гострих відчуттів, а мотивом самоствердження, самовираження.

Підсумовуючи це все, можна зробити висновок, що на ризикову поведінку військовослужбовців має певний вплив гендерний аспект. Але підґрунтям гендерного аспекту є саме психологічний аспект, тому що відмінності в готовності до ризику залежно від статі обумовлюються саме психологічними особливостями чоловіків та жінок. Людей готових піти на ризик і які можуть піти залежно від обставин більше ніж тих, які вагаються чи впевнені, що не ризикнули, але, відповідно до досліджень, вони переважно чоловічої статі. Із ситуаціями загрози у своїй професійній діяльності військовослужбовці Національної гвардії України стикаються постійно, тому для успішного виконання своїх службово-бойових задач необхідною є психологічна підготовка, яка надасть можливість адекватно сприймати умови ризику та бути готовими діяти за ризикованих умовах.

УДК 159.9

Тупіченко С.О., молодший сержант 139 навчальної групи, 2 курсу гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України;
Кравченко О.В., доцентка кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, к.психол.н., доцентка

ТИПИ ВИЩОЇ НЕРВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ТЕМПЕРАМЕНТ

Тип вищої нервової діяльності – це сукупність вроджених та набутих властивостей нервової системи, які визначають характер взаємодії організму з навколишнім середовищем і знаходять своє відображення у всіх функціях організму.

Особливості типу вищої нервової діяльності та властивостей темпераменту давно привертають увагу багатьох науковців. Проте, отримані ними дані є вкрай суперечливими.

Теорії темпераменту, пов'язані з деякими властивостями нервової системи, розвивалися починаючи з середини XVIII століття. Основоположник експериментальної фізіології А. Галлер, який ввів важливі для психології поняття збудливості і чутливості, вважав, що основними факторами відмінностей за темпераментом є сила і збудливість самих кровонесних судин, через які проходить кров. Його теорію розвив його учень Г. Врісберг, який пов'язував темперамент безпосередньо з особливостями нервової системи. На його думку в основі холеричного сангвінічного темпераменту лежить великий мозок, «сильні і товсті нерви» і висока збудливість органів чуття.

Ідея зв'язку особливостей темпераменту з певними анатомічними і фізіологічними характеристиками нервової системи в різних формах проявляється у навчаннях багатьох філософів і лікарів XVIII і XIX ст.

Уперше науковий підхід до з'ясування фізіологічних основ темпераменту застосував І.П. Павлов у своєму вченні про типи вищої нервової діяльності у тварин і людини. Ці основи він вбачав у особливостях функціонування кори великих півкуль головного мозку, її умовно-рефлекторній діяльності. Спираючись на експериментальні дані, він показав, що нервові процеси у корі головного мозку характеризуються певними властивостями, які у своєму поєднанні утворюють типи вищої нервової діяльності (типи нервової системи). Такими властивостями є сила, рівноваженість і рухливість процесів збудження і гальмування. Сила нервової системи виявляється в її здатності витримувати сильні тривалі або часто повторювані збудження, не переходячи в стан гальмування.

Урівноваженість нервових процесів - це рівень балансу між процесами збудження і гальмування. Не завжди ці процеси відповідають один одному. Ступінь урівноваженості може бути різним. Рухливість нервових процесів визначається легкістю переходу від збудження до гальмування і навпаки. Певне поєднання цих властивостей утворює тип нервової системи.

І.П. Павлов виділив чотири їх види:

- 1) сильний, неурівноважений;
- 2) сильний, урівноважений, рухливий;
- 3) сильний, урівноважений, інертний;
- 4) слабкий.

На його думку, ці типи вищої нервової діяльності відповідають чотирьом типам темпераментів: холеричному, сангвінічному, флегматичному і меланхолійному. Він вважав темперамент найзагальнішою характеристикою кожної людини, яка накладає відбиток на всю її діяльність.

Сильний тип нервової системи є достатньо розчленованим, а слабкий - ні, рівноваженість виявилася розчленованою, а неурівноваженість залишалася без

зміни. Очевидно, логіка дослідження повинна була б вимагати довершення такої схеми.

Б.М. Теплов і В.Д. Небиліцин, продовжуючи вивчати властивості нервових процесів на основі електроенцефалографічних методик і статистичного оброблення експериментальних даних, довели, що деякі індивідуальні особливості умовних рефлексів у людини пов'язані між собою. Кожна така взаємопов'язана система індивідуальних особливостей залежить від однієї загальної причини, а саме, від певної властивості нервової системи.

Наприклад, від сили процесів збудження і гальмування залежать ступінь згасання умовних рефлексів, різниця в силі умовної реакції на сильний і слабкий подразники, вплив стороннього подразника на чутливість до основного подразника. Вони виділили чотири основних властивості нервової системи:

1) динамічність - характеризує легкість і швидкість утворення мозковими структурами нервових процесів під час формування умовних реакцій збудження чи гальмування;

2) лабільність (лат. *labilis* - нестійкий) - характеризує швидкість виникнення і згасання процесів збудження;

3) силу;

4) рухливість.

Фізико-хімічну природу цих властивостей ще не з'ясовано. У дослідженнях Б.М. Теплового і В.Д. Небиліцина показано, що психологічна характеристика темпераменту загалом пов'язана не з однією властивістю нервової системи, а з їх поєднанням, тобто з типом нервової системи.

Аналогічно встановлено, що кожна властивість темпераменту залежить не від однієї, а від декількох властивостей нервової системи. Нині знайдено зв'язок цілісної характеристики темпераменту і окремих його властивостей лише з чотирма типами нервової системи. Оскільки ці типи є спільними для людини і тварин, то їх називають загальними. Отже, фізіологічною основою темпераменту є загальний тип нервової системи.

За твердженням Б.В.Д. Небиліцина, відповідно до виділених чотирьох параметрів люди повинні репрезентувати не менше 12 типів нервової системи. Російський психолог Вольф Мерлін вважав, що темперамент треба вивчати як суто психічне явище з урахуванням зв'язків із властивостями нервової системи. Тоді його можна було б характеризувати за допомогою понять "сенситивність", "реактивність", "активність", "температура реакцій", "пластичність", "екстраверсія", "інтроверсія" й "емоційність".

Сенситивність (лат. *sensibilis* - чутливий) визначається найменшою силою зовнішніх впливів, необхідною для виникнення психічної реакції людини. Сенситивність визначає мінімальну силу подразника, що викликає у людини ледве помітне відчуття. Високосенситивні люди є дуже вразливими, сором'язливими, замкнутими, тривожними. Їм властива висока вимогливість до

себе і занижений рівень домагань. Низькосенситивним особам властиві протилежні риси.

Реактивність залежить від характеру емоційної реакції індивіда на зовнішні та внутрішні впливи. Високореактивні люди є імпульсивними. Вони починають діяти під впливом обставин, без належного їх усвідомлення й оцінки.

Малореактивні - завжди помірковані, стримані, намагаються оцінити наслідки своїх дій. Активність характеризується енергією впливу людини на навколишній світ і подолання перешкод на шляху до мети. Активна людина завжди чимось зайнята, постійно рухається, стрімка у своїх діях і мовленні. Пасивній людині притаманні апатія і бездіяльність.

Темп реакцій виявляється у швидкості перебігу різних психічних явищ: часі запам'ятовування, швидкості прийняття рішень тощо.

Пластичність - показник гнучкості, легкості пристосування людини до нових умов. Особи з великою пластичністю легко і швидко пристосовуються до нових людей і обставин, змінюють вид діяльності, менше конфліктують із колегами. Ригідність (лат. Rigidus - твердий, заціпенілий) це показник інертності, нечутливості до зміни зовнішніх впливів.

Екстраверсія та інтроверсія розрізняються тим, що більше впливає на реакцію людини - зовнішні враження у певний момент (екстраверти) чи образи, уявлення, думки, пов'язані з минулим і майбутнім (інтроверти). Екстравертам властива імпульсивність у діях, ініціативність, комунікабельність, гнучкість поведінки. Інтроверти зосереджуються на власних внутрішніх переживаннях і не цікавляться тим, що відбувається навколо. Екстраверсія ґрунтується на сильному типі нервової системи, інтроверсія - на слабкому.

Емоційність - властивість темпераменту, що вказує на швидкість виникнення і перебігу емоцій. У емоційно не стійких людей, що легко збуджуються, вони виникають швидко, є короткочасними і можуть легко змінюватися на протилежні. Для емоційно стійких людей характерними є повільне емоційне збудження і тривалість переживань.

Зазначені властивості темпераменту проявляються в актах людської поведінки не ізольовано, а утворюють певну єдність. Це дає змогу чітко відмежувати темперамент від інших психічних особливостей особистості - її характеру, спрямованості чи інтелекту.

Будь-яка людина, незалежно від особливостей його темпераменту, за наявності інтересу працює енергійніше і швидше, ніж при його відсутності. У будь-якої людини радісні події викликають підйом душевних і фізичних сил, а нещастя - падіння їх. Але властивості темпераменту, на відміну від мотивів і психічних станів людини, проявляються у нього одним і тим же чином в самих різних видах діяльності і при самих різних обставинах.

Таким чином, властивості темпераменту найбільш стійкі і постійні в порівнянні з іншими психічними особливостями людини. Темперамент

виявляється одним і тим же чином в дуже різній обстановці : і в тому, як людина говорить і спілкується з іншими людьми, як він засмучується або радіє, і в тому, як він працює і відпочиває, як він реагує на різні події.

Отже, дослідження останніх років переконливо свідчать, що структура властивостей нервової системи набагато складніша, а число комбінацій цих властивостей є значно більшим, ніж вважав І.П. Павлов.

УДК 159.922

Черненко К.В., курсантка 139 навчальної групи, 2 курсу, гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України;
Тробюк Н.Ю., викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, капітан

ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ЖІНКИ

Індивідуалізація є властивістю всього живого. Навіть допсихічні форми життя мають значний спектр відмінностей, при чому ці відмінності стосуються й будови і функціонування організмів, а з появою психіки як відображення буття і орієнтування в ньому, відмінності стали охоплювати всі форми активності живих істот. До індивідуальних (індивідуально-психологічних) властивостей особистості належать психічні процеси (пізнавальних, емоційних, вольових), психічні властивості особистості (самосвідомість, спрямованість, темперамент, характер, здібності й інтелект), психічні стани (прояви почуттів, уваги, волі, мислення, аномальні й патологічні стани тощо), що відрізняють людей одне від одного. Згідно індивідуально-особистісного підходу, будь-які якості особистості є індивідуально-психологічними і соціально-психологічними.

Сучасна вітчизняна психологія розуміє особистість не як сукупність окремих психічних процесів, а як цілісне утворення, що включає безліч взаємозв'язаних характеристик і елементів. Кожна людина відрізняється від інших величезним невичерпним числом індивідуальних особливостей, тобто особливостей притаманних саме їй як індивідуальності. В поняття “індивідуальні особливості” входять не тільки психологічні, а й соматичні особливості людини. Розділяють вродженні, вроджено-набуті та набуті індивідуально-особистісні якості індивіда. Наявність існуючих психологічних відмінностей між чоловіками та жінками само по собі уже ні у кого не викликає сумніву. Проте імперичні дані на цей рахунок, незважаючи на величезну кількість досліджень, недостатні і часто суперечливі.

Сучасна епоха суспільних трансформацій стосуються не лише різних галузей соціальних відносин, але й суттєво впливає на психологію їх суб'єктів. Перебудова традиційної системи стереотипів та статевих ролей, що відбувається в нашому суспільстві, значно впливає на психіку і поведінку

особистості. Трансформація традиційних ролей спричинює зміну соціальних ролей, ставлення до них, що має прояв, зокрема і у індивідуально-психологічних властивостях сучасних жінок. Сучасна жінка живе між суперечними установками й вимогами патріархальної і нової - егалітарної – соціальності, що відображується в процесі самоідентифікації жінки. Основними елементами якої є тілесність, сексуальність, партнерство, материнство і професійна діяльність.

Більшість науковців сходяться на думці, що психологічні відмінності (які мають незначний прояв) між жінками й чоловіками мають не тільки і не стільки біологічне підґрунтя: у своїй природі вони часто зумовлені соціокультурними обставинами.

Жінки в сучасному суспільстві прагнуть до андрогінії, тобто прагнуть гармонійно поєднати в собі фемінні та маскуліні риси. Маскуліність і фемінність є нормативним уявленням про соматичні, психічні та поведінкові властивості, характерні для чоловіків і жінок. Фемінність - це властивість особистості, що передбачає відповідність жінки власній психологічній статі, дотримання жіночих статево-рольових норм, типової для жінки поведінки, цінностей, установок. Фемінність пов'язується з емоційністю, м'якістю, чуйністю, нормативністю, комунікативними навичками, сензитивністю, здатністю до емпатії. Фемінна жінка вважається більш реалістичною, практичною, уразливою, безпосередньою і пасивною, ніж жінка з не такою однозначно домінуючою жіночністю. Виражена фемінність передбачає переважання несвідомого рівня саморегуляції, схильність до інтуїтивного осягнення дійсності, чітку материнську орієнтацію. Поняття «андрогінність» характеризує людей, які вдало поєднують як традиційно чоловічі, так і традиційно жіночі психологічні якості. Як стверджує І. Г. Малкіна-Пих, концепція андрогінності була побудована задля примирення статей і зараз потроху витісняє культурні визначення фемінного та маскулінного способу соціального буття, закликаючи до особистісних проявів, які відрізняються оригінальністю та індивідуалізованістю. Адже жінки та чоловіки однаково можуть бути і вірними, і самостійними, і рішучими, і чутливими. Щоб людина прийняла, усвідомила свою стать і навчилася використовувати її ресурси, необхідна статево-рольова соціалізація - засвоєння в онтогенезі пов'язаних зі статтю ролей, цінностей, форм поведінки і діяльності.

Жінка стає суб'єктом відносин, розвивається в безлічі життєвих ситуацій як об'єкт відносин з боку інших людей. Перехід взаємин, перетворення інтеріндивідуальних зв'язків в інтраіндивідуальні є обов'язковою умовою утворення структури особистості жінки. Раніше всього, із взаємодії з іншими, виникають відносини особистості до інших людей, вони перетворюються в найбільш загальні й первинні риси характеру — комунікативні, а потім стають внутрішньою підставою для утворення інших властивостей — інтелектуальних, вольових, емоційно-мотиваційних, виникаючих у процесі розвитку різних видів

діяльності, з різноманітних відносин до життєвих обставин і подій. Найбільш пізнім є утворення відношення жінки до самої себе, до свого «Я».

Таким чином, сучасна жінка живе між суперечними установками й вимогами патріархальної і нової - егалітарної – соціальності, перші - встановлюють традиційні зразки фемінінності (Берегіня), а другі пропонують нові рольові моделі, що дозволяють їй реалізуватися також і в публічній сфері («Ділова Жінка», «Жінка-Політик» ті інші).

Отже, у сучасному світі чоловіки і жінки взаємодіють у широкому спектрі соціальних ролей, які, на відміну від попередніх епох, не відрізняються ієрархічною організацією, а значить, можна констатувати радикальні зміни у системі диференціації гендерних ролей, певне нівелювання традиційних відмінностей у нормах поведінки, психології чоловіка і жінки. Відповідно, соціально визнані нормативні набори чоловічих і жіночих рис вже не виявляються полярними.

УДК 159.923.2

Шабаліна М.О., студентка Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; **Федосєєв В.А.**, кандидат медичних наук, доцент кафедри психологічного консультування і психотерапії Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ТРИВОЖНОСТІ

Розуміння тривожності запровадили в психологію психоаналітики і психіатри. Більшість дослідників тривожності згодні з тим, що проблема тривожності в психології, як в науковому, так і в клінічному плані вперше була поставлена і розглянута в працях З. Фрейда.

Погляди З. Фрейда щодо тривоги і страху близькі до філософської традиції, що бере свій початок від Серена К'єркегора. Обидва визнавали необхідність розмежування тривоги і страху, вважаючи, що страх - реакція на конкретну небезпеку, а тривожність - реакція на невідому, невизначену небезпеку. З. Фрейд визначав тривожність як неприємне емоційне переживання, зміст тривожності - переживання невизначеності і відчуття безпорадності. Він виділяв три основних види тривожності:

- 1) об'єктивну (реальний страх) - на небезпеку в зовнішньому світі;
- 2) невротичну - як на небезпеку невизначену і невідому;
- 3) моральну тривожність - «тривожність совісті».

Тривожність характеризується трьома ознаками:

- 1) специфічним почуттям неприємного;
- 2) відповідними соматичними реакціями: перш за все посиленням серцебиття;
- 3) усвідомленням цього переживання.

З. Фрейд запропонував дві точки зору на тривожність. Перша з них полягала в тому, що тривожність виникає в результаті витіснення потягів. Ця точка зору ставилася виключно до сексуального потягу і носила характер чисто фізіологічної інтерпретації, так як ґрунтувалася на вірі в те, що якщо розрядка сексуальної енергії зустрічає перешкоду, то ця енергія буде породжувати в тілі фізичне напруження, яке трансформується в тривожність. Згідно з його другою точкою зору, тривожність - або те, що ми називаємо невротичною тривожністю, - виникає в результаті страху перед тими потягами, виявлення або дотримання яких створить зовнішню небезпеку. Ця друга інтерпретація, яка є психологічною, відноситься не до одного тільки сексуального потягу, але також до агресивних спонукань. У цій інтерпретації тривожності З. Фрейда займає зовсім не витіснення потягів або відсутність їх витіснення, а лише страх перед тими потягами, дотримання яких пов'язане з зовнішньою небезпекою.

Розуміння тривоги в когнітивній і гуманістичній психотерапії різко відрізняються від психоаналітичного уявлення про невротичну тривожність як наслідок неусвідомлюваних конфліктів і стримуваної інстинктивної енергії. При тому, що когнітивна і гуманістична психотерапії використовують різний концептуальний апарат, до питання про природу тривожності вони підходять так само - тривожність виникає при зіткненні з новим досвідом, що не співвідноситься з представленнями людини, загрожує їй. А розрізняються стосовно предмета цих уявлень: у когнітивній психології - уявлення про світ у цілому, у гуманістичній – про себе.

Так, по Д. Келлі, тривога є результатом усвідомлення, що існуючі конструкти не можуть бути застосовані для передбачення всіх подій з якими зіштовхується людина. Він підкреслював, що справа не в тому, що система конструктів не ідеальна, що людина не тривожиться просто тому, що її очікування неточні. Тривожність виникає тоді, коли людина усвідомлює, що у неї немає у цілому адекватних конструктів, за допомогою яких можна інтерпретувати події. Саме неможливість прогнозувати викликає почуття безпорадності, незахищеності.

Інакше розглядає емоційне самопочуття К. Роджерс: він визначає особистість як продукт розвитку людського досвіду чи як результат засвоєння суспільних форм свідомості і поведінки. У результаті взаємодії з навколишнім середовищем у дитини виникає представлення про саму себе, самооцінка. К. Роджерс вважає, що те, що людина думає про себе, - ще не є для неї реальність, а те, що людина перевіряє на власному досвіді, на практиці навколишнього світу, надає їй можливість поводитися реалістично. Однак, деякі сприйняття залишаються неперевіреними і це приводить до неадекватного поведіння, що завдає їй шкоду і формує тривожність, тому що людина в цих випадках не розуміє, від чого її поведіння виявляється невідповідним до вимогам.

Інше джерело тривожності К. Роджерс бачить у тому, що є явища, що знаходиться нижче рівня свідомості, і якщо ці явища носять загрозливий

характер для особистості, то вони можуть сприйматися підсвідомо ще до того, як вони усвідомлені. Це може викликати вегетативну реакцію, серцебиття, що свідомо сприймається як хвилювання, тривога, а людина не в змозі оцінити причини занепокоєння. Тривога їй здається безпричинною. Основний конфлікт особистості й основну тривогу К. Роджерс виводить зі співвідношення двох систем особистості – свідомої і несвідомої. Якщо між цими системами є повна згода, то у людини гарний настрій, вона задоволена собою, спокійна. І навпаки, при порушенні погодженості між двома системами виникають різні переживання, занепокоєння і тривога. Головною умовою, що попереджає ці емоційні стани, є уміння людини швидко переглядати свою самооцінку, змінювати її, якщо цього вимагають нові умови життя. Таким чином, драма конфлікту в теорії Роджерса переноситься від площини "біосоціо" у площину, що виникає в процесі життя індивіда між його представленнями про себе, що склались у результаті минулого досвіду і даного досвіду, що вона продовжує одержувати. Це протиріччя – основне джерело тривожності.

Підхід до феномену тривожності, на думку З. Фрейда, А. Адлера, К. Хорні, С.Саллівена, Е. Фромма, а також А.С. Співаковська, Л.М. Костіной, А. М. Прихожана, О.А .Коробановой, К.Р. Сидорова, Р.С. Немова та інших, ґрунтується на тому, що тривожність не варто розглядати як спочатку негативну рису особистості; вона являє собою сигнал неадекватності структури діяльності суб'єкта стосовно до ситуації. Для кожної людини характерний свій оптимальний рівень тривожності, так звана корисна тривожність, яка є необхідною умовою розвитку особистості.

У сучасній психології тривожність розглядається як один з основних параметрів індивідуальних відмінностей. При цьому їй приналежність до того чи іншого рівня психічної організації людини досі залишається спірним питанням; її можна трактувати і як індивідуальну, і як особистісну властивість людини.

Можна зробити висновок, що тривожність дає підставу вважати її відповідальною за більшу частину розладів психічної діяльності людини, як базис, на якому формуються психопатологічні або психосоматичні прояви. В розумінні природи тривожності можна простежити два підходи - розуміння тривожності як споконвічно властиве людині, і розуміння тривожності як реакцію на ворожий людині зовнішній світ, тобто виведення тривожності із соціальних умов життя. Тривожність лежить в основі будь-яких змін психічного стану, зумовленого психічним стресом. Таким чином, можна зробити висновок, що тривожність як стан і як властивість особистості є показником психологічного та емоційного неблагополуччя людини. Залишається відкритим спірне питання: чи є вона вродженою, генетично обумовленою рисою, або складається під впливом різних життєвих обставин.

Підсекція № 4.5. Історичні аспекти та новітні технології у військовій галузі на матеріалі іншомовних першоджерел

Керівник підсекції: **Березнева І.М.;**
Секретар підсекції: **Мудрик О.О.**

УДК 355.7

Бахарєв С.С., курсант 229 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

**БОЙОВЕ ОСНАЩЕННЯ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

Нині Нацгвардія одна з основних складових сектору безпеки та оборони України. Її підрозділи готові до виконання службово-бойових завдань в умовах мирного часу, в кризовий період та в умовах запровадження воєнного стану. Підготовленість особового складу наряду зі станом укомплектованості частин і з'єднань, забезпеченість їх матеріальними засобами і рядом інших умов є фактором, що визначає боєздатність підрозділу, частини, з'єднання.

За словами командувача Національної гвардії України гвардії генерал-полковника Миколи Балана, потужна сучасна спецтехніка – неодмінна умова забезпечення високої мобільності правоохоронців, що дозволяє суттєво збільшити ефективність служби. Це доводить міжнародний досвід, котрий нацгвардійці переймають у своїх закордонних колег, членів міжнародної організації FIER, до складу якої входить більше як 20 країн світу, що виконують військові завдання з правоохоронними функціями.

Сьогодні Національна гвардія України має сучасну зброю і техніку, що використовується для виконання визначених законом завдань. Однією з найбільш ефективних для ведення вогню на полі бою є оновлений гранатомет PSRL-1. «Протитанковий винищувач, який уражує броньовану техніку, укріплення та живу силу противника одним пострілом гранати - 40 мм калібру», - кажуть фахівці із озброєння.

Не відстають і в оперативно-територіальних об'єднаннях, бригадах та полках оперативного призначення, де створені підрозділи розвідки спеціального призначення, які оснащені сучасними засобами розвідки в тому числі безпілотними авіаційними комплексами для ведення повітряної розвідки. Важливу роль в цьому процесі відіграє навчальний центр Академії. Тут створено необхідні комплекси для практичної підготовки особового складу, як з індивідуальної так і з колективної підготовки. Так, в Академії активно використовуються динамічні тренажери сучасного бронетранспортера БТР 4-Є

та його бойового модуля БМ 4 ПАРУС, симулятори ПЗРК «Ігла», «Фагот» та «Стугна». Крім того, на базі навчально-тренувального комплексу з вогневої підготовки військовослужбовці тренують навички стрільби у мультимедійному, мультиекранному та бойовому тирі.

У складі підрозділів оперативного призначення НГУ створено танкові, артилерійські, інженерні, протитанкові та підрозділи протиповітряної оборони. Вони укомплектовані необхідною кількістю озброєння для спроможності виконувати завдання за призначення. «Завдяки цим новаціям Національна гвардія сьогодні має передовий стандарт вітчизняного озброєння, який ми будемо утримувати і надалі», – зазначив міністр внутрішніх справ Арсен Аваков.

УДК 355.7

Білак В.В., курсант 229 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

СЕРГІЙ КУЛЬЧИЦЬКИЙ «БАТЬКІВЩИНУ НЕ МОЖНА ЗАХИЩАТИ НА ТРІЙКУ»

У роботі розглянуто життєвий шлях генерал-майора Сергія Кульчицького. Досліджено, що Генерал-майор Сергій Кульчицький став особистим Героєм для кожного військовослужбовця в Україні. Небесний генерал, так називають його досі не тільки військові, а й всі українці. Відданий своїй справі, спеціаліст в усіх сферах він ще стільки не встиг зробити для України, але його справу продовжують ті, хто досі живе на цій землі. Перегортаючи сторінки його життя, ми з'ясували, що військову кар'єру майбутній генерал-майор обрав за прикладом свого батька – офіцера. Сергій Кульчицький належав до рідкісної категорії офіцерів, які назавжди залишаються в душі солдатами, дбаючи в першу чергу про своїх підлеглих. Під час навчань на полігоні в Нових Петрівцях він неодноразово наголошував добровольцям: «Я не хочу бути начальником похоронної команди. Мені не потрібен ваш героїзм, якщо ви будете мертвими. Моє завдання – підготувати вас так, щоб якомога більше з вас залишилося живими».

З'ясовано, що генерал-майор Кульчицький вирушив у зону бойових дій, що розгорталися на сході України. Від першого дня він був разом зі своїми бійцями, жив у наметі, дбав, щоб хлопці були вдягнені, захищені, нагодовані, нерідко сам готував. Нарівні з іншими брав участь у бойових операціях. Бійці називали його «Батею». «Враження він складав одне – офіцер, яких мало. Коли генерал-майор Кульчицький загинув, серед них прозвучала фраза: «Пацани, ми – сироти».

Зроблено наголос, що в 2016р., 30 листопада – батальйону оперативного призначення Національної гвардії України, який колись почав формувати генерал Кульчицький, і який досі виконує бойові завдання на Донбасі, присвоєно його ім'я. Отже, справді, справжніми патріотами є ті люди, які не розказують про любов до рідного краю, а захищають його навіть ціною власного життя, працюють і живуть задля його процвітання, примножуючи набуте.

УДК 355.7

Благочиннова Д.В., курсантка 268 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

СУЧАСНІ ЗАСОБИ ВІЙСЬКОВОГО ЗВ'ЯЗКУ

В роботі розглядаються основні характеристики та можливості сучасних засобів зв'язку в підрозділах Національної гвардії України; проводиться аналіз ефективності застосування засобів транкінгового зв'язку та радіозв'язку фірми HARRIS; визначено першочергові завдання щодо забезпечення зв'язку.

Сучасні системи управління повинні мати високу бойову готовність, пропускну здатність, стійкість, мобільність, доступність, розвідувальну захищеність, керованість, а також забезпечувати виконання вимог щодо своєчасності, достовірності та безпеки інформаційного обміну.

Першочергові завдання щодо забезпечення зв'язку:

- створити цифрову польову систему захищеного зв'язку;
- розгорнути систему супутникового зв'язку;
- розгорнути систему цифрового транкінгового зв'язку;
- розпочати переобладнання апаратних зв'язку виробництва СРСР на цифрові засоби зв'язку.

Основою польової складової системи зв'язку НГУ сьогодні залишається супутниковий зв'язок. З причини відсутності в Україні власних супутників зв'язку, цю послугу орендують у оператора зв'язку ПрАТ “Датагруп”, з використанням їх терміналів супутникового зв'язку компанії Тоoway (станцій супутникового зв'язку – ССЗ).

Широко використовуються комплекси ультракороткохвильового транкінгового зв'язку компанії “Motorola”, які характеризуються високою якістю і функціональними можливостями. Ефективність застосування цих засобів пов'язана, насамперед, з невеликими габаритами і стійкістю до перешкод, можливістю технічного маскуванню під час ведення радіообміну.

Система Mototrbo відповідає європейському стандарту DMR. В ній реалізована технологія TDMA, яка забезпечує високу ефективність використання радіочастотного ресурсу шляхом створення двох логічних розмовних каналів (два часових слоти) в межах одного фізичного каналу.

Основні функціональні можливості цифроаналогової системи радіозв'язку Mototrbo:

- блокування радіостанції (будь-яка радіостанція може бути дистанційно заблокована, наприклад, у разі крадіжки);
- телеметрія (передача телеметричних даних);
- телефонні виклики (напівдуплексні виклики абонентів телефонної мережі);
- сканування (сканування як цифрових, так і аналогових каналів);
- передача GPS координат (радіостанція має вбудований GPS-приймач, координати передаються по радіоканалу);
- програмування через радіоефір (віддалене програмування радіостанцій та ретрансляторів);
- оповіщення про виклик (індикація та тонове оповіщення про вихідний виклик);
- шифрування (може бути використаний один з видів шифрування: базовий, розширений чи AES);
- системні рішення (IP site connect, capacity plus, linked capacity plus, connect plus).

Крім УКХ радіостанцій, у т.ч. транкінгових, для зв'язку на далеких відстанях створено КХ радіомережі з використанням радіостанцій Harris.

Перевагами використання цих радіостанцій є забезпечення надійної роботи в радіонапрямку та в радіомережі як в телефонному режимі, так і в режимі передачі даних. Радіостанції мають покращену систему шифрування, забезпечують надійний зв'язок в робочому (розширеному) діапазоні частот. Режим псевдовипадкової перебудови робочої частоти (ППРЧ) забезпечує надійний захист від радіоелектронної протидії противника.

Використання діапазону частот від 30 МГц до 512 МГц дозволяє інтегрувати в одну радіостанцію наступні можливості: одноканальне тактичне радіо, вузькосмуговий та широкосмуговий режим роботи, автоматичну ретрансляцію та маршрутизацію інформації (MANET), конвенціональне радіо стандартів Арко 25 або DMR та ін.

GPS система забезпечує визначення місцеположення та автоматичну передачу цієї інформації в межах роботи даних радіостанцій. Вони можуть використовуватися в переносному, мобільному (на автошасі) та стаціонарному варіантах.

Досвід показує, що системи управління і зв'язку НГУ, як і провідних країн світу, розвиватимуться шляхом створення єдиного інформаційно-телекомунікаційного середовища, із впровадженням сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій, комплексів і систем зв'язку спеціального призначення, що забезпечить обмін інформацією між органами й пунктами управління всіх ланок.

Аналіз стану забезпеченості підрозділів сучасними засобами зв'язку показав, що сьогодні у Національній Гвардії України відбувається поступове переоснащення підрозділів на цифрові засоби зв'язку і автоматизації, що дозволяє надавати в інтересах пунктів управління різноманітні якісні інформаційно-телекомунікаційні сервіси.

Це дозволило особовому складу опанувати сучасні цифрові технології та об'єднати в короткі терміни достатньо велику кількість вузлів різного рангу в єдину мережу. Таким чином, сьогодні вже активно застосовуються сучасні методи та технології зв'язку. З іншого боку, як показує досвід, досі триває пошук різних варіантів побудови системи зв'язку в цілому, а також сьогодні існує нестача військових висококваліфікованих фахівців в галузі зв'язку та телекомунікацій.

Забезпечення ефективного управління підрозділами Національної Гвардії України доцільно організовувати за допомогою комплексного підходу – розробці сучасних засобів зв'язку та комутації вітчизняного виробництва, а також застосування передових технологій і засобів телекомунікації провідних країн світу. Це, в свою чергу, в подальшому дасть можливість впровадити в НГУ концепцію ведення бойових дій в єдиному інформаційному просторі.

УДК 355.7

Богданович П.П., курсант 269 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

УЧАСТЬ УКРАЇНИ У МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ

В останні роки миротворча діяльність стала головним методом, завдяки чому йде розбудова глобальної та регіональної системи безпеки. Все це певною мірою впливає на розвиток оборонної політики країн, у тому числі України. Миротворча діяльність є пріоритетною для української зовнішньої політики, яка веде до зміцнення зовнішніх гарантій національної безпеки, а поглиблення співробітництва з НАТО справляє істотний позитивний вплив на безпеку України і відповідає її національним інтересам.

З лютого 1994 р. Україну зарахували до складу учасниць так званої Системи резервних угод ООН та підписали відповідний Меморандум про взаєморозуміння між Секретаріатом ООН та Україною про надання конкретних ресурсів до зазначеної Системи (аеромобільно-десантний батальйон, транспортна авіаційна ескадрилья, група військових спостерігачів, штабних офіцерів та військової поліції).

Упродовж 1992 – 2006 рр. українські миротворці брали участь у таких миротворчих операціях:

- Тимчасові сили ООН у Лівані

- Багатонаціональні сили в Іраку
- Місія ООН у Сьєрра-Леоне
- Місія ОБСЄ у Грузії
- Миротворчі операції Сили ООН з охорони
- Сили виконання угоди IFOR Сили стабілізації
- Місія ООН у Східній Славонії ПАООНСС
- Місія ООН превентивного розгортання в Македонії
- Місія ОБСЄ з верифікації у Косово
- Місія ООН в Анголі
- Місія ООН у Гватемалі
- Місія ООН у Таджикистані
- Міжнародні сили з підтримки миру в Косово
- Місія ООН в Афганістані
- Місія ООН на півострові Превлака, Хорватія
- Гуманітарна місія в Державі Кувейт

Окрім того, потрібно виділити миротворчу діяльність українських військових в Іраку, де після військової перемоги США над режимом С. Хусейна американський президент Дж. Буш закликав світове співтовариство взяти участь у встановленні демократії в Іраку. На це рішення відгукнувся президент України Л. Кучма. Всього було відправлено від 1600 – 1800 українських військовослужбовців, які склали 5-ту окрему механізовану бригаду. Українська бригада увійшла під командування багатонаціональної дивізії «Центр-Південь», яка мала у своїй основі польський контингент військ з місцем дислокації у провінції Васит у 140 км від Багдаду. У зв'язку з трагічними подіями в США 11 вересня 2001 р. Україна приєдналася до глобальної антитерористичної коаліції та висловила готовність докласти максимальних зусиль для спільної боротьби з міжнародним тероризмом, насамперед у рамках ООН.

Україна як один із найбільших контрибуторів військового персоналу отримала офіційне запрошення від керівництва НАТО, уповноваженого Радою Безпеки ООН на проведення миротворчої операції у Боснії і Герцеговині, взяти участь у багатонаціональних Силах. Окремої уваги заслуговують питання щодо участі України в міжнародних навчаннях НАТО у дусі партнерства заради миру, які відіграють важливу роль для досягнення взаємосумісності з іноземними військовими підрозділами, необхідної українським військовим контингентам при проведенні міжнародних миротворчих операцій. Слід відзначити, що НАТО і Україна планують у майбутньому продовжувати свою кооперацію у сфері планування заходів партнерства. Пріоритетними цілями партнерства є підвищення рівня взаємосумісності підрозділів Збройних Сил України, а також їх здатності брати участь у заходах у рамках програми «Партнерство заради миру» спільно з військовими підрозділами інших країн-партнерів. Україна визначила ті цілі та завдання, які найбільш здатні виконати її Збройні Сили в рамках заходів програми.

Отже, для України її миротворча діяльність має ключове значення, оскільки вона розглядається як засіб зміцнення її національної безпеки через створення стабільного зовнішньополітичного середовища і, водночас, як її внесок у зміцнення загальноєвропейської безпеки і побудову нової стабільної і безпечної Європи. Завдяки миротворчій діяльності Україна стверджує себе як повноправний суб'єкт міжнародних відносин, підвищує свій міжнародний авторитет та демонструє миролюбну політику.

З політичної точки зору участь України в миротворчих операціях є винятково важливою для подальшого зміцнення міжнародного авторитету України, її ролі в зусиллях міжнародного співтовариства, спрямованих на підтримку міжнародного миру і стабільності, розвиток співробітництва і євроатлантичними структурами безпеки, створення додаткових сприятливих передумов для інтеграції в європейський простір. Така участь має вирішальне значення для здобуття Україною статусу впливового учасника врегулювання конфліктів, що у свою чергу, зіграло важливу роль в утвердженні нашої держави як впливового фактора європейської і світової політики. Підтвердженням цього є той факт, що Україну запрошують на всі найважливіші міжнародні форуми, пов'язані з процесом виконання Дейтонських домовленостей.

УДК 355.7

Гейко С.В., курсант 259 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ НАТО

У роботі виконано аналіз організаційної структури військово-політичного союзу НАТО. Розглянуто основні інститути політики та прийняття рішень, оборонне планування НАТО, фінансування, бюджетування, цивільний та військовий бюджети.

Структура ЗС НАТО складається із структурних формувань, які об'єднують війська, передані в розпорядження Альянсу країнами-членами НАТО, разом з їхніми відповідними органами управління. Ці війська беруть участь в операціях НАТО згідно з попередньо визначеними критеріями боєготовності та на основі правил розгортання військ і передачею повноважень командуванню НАТО, які можуть різнитись в кожній країні.

Основними інститутами політики і прийняття рішень в Альянсі є Північноатлантична Рада, Комітет з оборонної політики та планування і Група ядерного планування. Кожен з них відіграє важливу роль у процесах консультацій і прийняття рішень, які є основою спільного планування і безпеки країн. Рішення, ухвалені цими органами, мають однаковий статус і є узгодженою політикою країн-членів НАТО, незалежно від рівня, на якому вони

прийняті. Цим вищим органам підпорядковані спеціальні комітети, які також складаються з офіційних представників країн. Така структура комітетів є базовим механізмом, який забезпечує Альянсу можливість проводити консультації та приймати рішення так, щоб кожна країна була представлена на кожному рівні та в усіх сферах діяльності НАТО.

Основна частина військових сил та військової інфраструктури належить державам-членам НАТО, залишається під їхнім безпосереднім управлінням і національним командуванням доти, доки не виникне необхідність в їх виділенні цілком (або частково) для вирішення певних військових завдань під загальним союзним командуванням.

Військовий бюджет включає поточні витрати і витрати на утримання, а також капітальні витрати міжнародної військової структури НАТО, Військового комітету, Міжнародного військового штабу, військових агенцій, Верховних командувань НАТО і підпорядковані їм командувань, системи управління й інформації, науково-дослідних установ та сил раннього повітряного попередження. З військового бюджету також покриваються видатки на діяльність командних структур під час операцій з реагування на кризові ситуації та місій, які виконує НАТО.

Штаб-квартира НАТО знаходиться в Брюсселі, і є політичним штабом НАТО. Рішення в НАТО приймаються на основі консенсусу, після переговорів і консультацій між країнами-членами. НАТО, як багатонаціональна міжурядова асоціація вільних і незалежних держав, це має функцію наднаціональних повноважень або формування політики поза залежністю від її членів. Тому рішення прийняті НАТО – це рішення, які приймаються всіма її країнами-членами.

Отже, основною метою Північноатлантичного альянсу є захист свободи і безпеки його членів у Європі та Північній Америці відповідно до принципів Статусу ООН. Структура НАТО є досить розгалуженою, що саме і забезпечує таку ефективну і стабільну роботу цієї організації.

УДК 355.7

Голощак Н.С., курсантка 269 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ЖІНКИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ СВІТУ ТА УКРАЇНИ: НА ШЛЯХУ ДО ІНТЕГРАЦІЇ

За останні роки у Збройних Силах України багато посад стало комплектуватися за рахунок прекрасної статі. Раніше такі випадки були одиничними, а нині жінки широким «фронтом» пішли у військові менеджери.

Сьогодні жінки активно реалізують себе в усіх, без винятку, сферах суспільної діяльності, зокрема й у сфері захисту нашої Вітчизни.

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

31 березня 2021 р., м. Харків

Питання гендерної політики стосуються соціальних можливостей кожної статі в освіті, професійній діяльності, доступі до влади, ролі сім'ї та репродуктивній поведінці й є одним із базових вимірів соціальної структури суспільства.

Більшість аргументів проти того, щоб жінки служили в армії, як зазначає Н. Дубчак, базується на тому, що вони є фізично слабшими і не діють ефективно у бойовій ситуації. Але ця думка є помилковою, оскільки об'єктивні дані різноманітних досліджень стверджують, що ті фізичні досягнення, які були рекордними для чоловіків 10–20 років потому, на сьогодні є доступними жінкам. Ураховуючи зміну характеру сучасних бойових дій, кількість м'язів не відіграє значущу роль, а отже гендер не повинен бути основним чинником під час визначення ролей чоловіків та жінок у військових структурах.

Жінки-воїни визнають, що чоловіки не люблять, коли ними керують жінки, однак, буквально на другу добу вже жінок сприймають як солдатів. Волонтерка О. Лугова стверджує, коли є одна жінка в підрозділі, то чоловіки її опікають, захищають, відгороджують від усього злого, що може статися.

Отже, жінки, які хочуть і вміють служити, не мають бути позбавлені цього права і гідні мати рівні з чоловіками умови для кар'єрного зростання.

Представництво жінок у сфері оборони зростає, що відповідає загальносвітовим тенденціям розвитку держави. Але зростання чисельності військовослужбовців-жінок особливо служби за контрактом пов'язана не з престижем самої служби, а в першу чергу з небажанням чоловіків займати малооплачувані посади.

Дискусії щодо того, чи повинні жінки служити у Збройних силах, як правило, зосереджуються виключно на фізичній силі чи гендерній рівності, а не на тому, чи можуть вони реально зробити армію більш ефективною. Тому політика держави, спрямована на створення умов та підвищення авторитету жінки-військовослужбовця та дозволить розширити можливості жінки в соціальному і професійному аспектах, створити більш сприятливі умови для її інтеграції у Збройні сили України.

УДК 355.7

Гомонець І.О., курсантка 269 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

АНТИТЕРОРИСТИЧНИЙ ПІДРОЗДІЛ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ АВСТРІЇ EINSATZKOMMANDO SOBRA

Оперативна група «Кобра» - найважливіший спеціальний підрозділ поліції в Австрії. Він є частиною Управління спеціальних сил, яке підпорядковується

безпосередньо Генеральному управлінню громадської безпеки при Федеральному міністерстві внутрішніх справ.

Штаб і навчальні приміщення спецпідрозділу розташовані у Вінер-Нойштадті. Окрім цього, у федеральній столиці Відні, в Граці, Лінці та Інсбруку є пункти «Кобра», а також інші відділення в Зальцбурзі, Клагенфурті та Фельдкірху.

До складу оперативної групи входить близько 670 осіб (станом на 2013 рік), у тому числі дві жінки. У 2018 році спецпідрозділом було розкрито 911 кримінальних справ, 1838 місій для захисту вжалюваних осіб та кілька тисяч контролів повітряного руху.

Завдання. Як спеціальний підрозділ, оперативна група «Кобра» відповідає за операції від підвищеного до дуже високого ступеня небезпеки. Сюди входять, зокрема, збройне захоплення заручників, операції із затримання небезпечних злочинців, схильних до насильства, і операції по боротьбі з організованою злочинністю. Операції по боротьбі з тероризмом на території Австрії також входять в коло завдань оперативної групи. Крім того, менш оперативні місії, такі як особистий захист високопоставлених політиків і інших осіб і організацій, які знаходяться під загрозою, є частиною програми операцій оперативної групи Air Marshals Крім того, співробітники оперативної групи «Кобра» забезпечують охорону і супровід на борту літаків австрійських авіаліній під позначенням «Федеральна служба повітряних маршалів». оперативної групи «Кобра» також відповідає за охорону грошових коштів при перевезенні для Національного банку Австрії.

УДК 355.7

Іванов М.Д., курсант 258 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ГЕРОЙ УКРАЇНИ ПОЛКОВНИК АНДРІЙ СОКОЛЕНКО

У роботі розглянуто питання увічнення пам'яті офіцера-героя Національної гвардії України Андрія Соколенка. З'ясовано, що полковник Андрій Соколенко був випускником інженерно-технічного факультету НАНГУ, згодом здобував у Академії оперативно-тактичний рівень підготовки. Він загинув під час виконання службово-бойових завдань у районі проведення антитерористичної операції. Підкреслено, що під час виконання службово-бойових завдань у районі проведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил всього загинуло 15 випускників Академії.

Проаналізовано, що Герой України полковник Андрій Апполінарійович Соколенко народився 31.08.1973 року в місті Запоріжжя. З 1990 по 1994 роки навчався у Харківському вищому військовому училищі Національної гвардії

України. З 2004 по 2006 роки навчався у магістратурі Академії внутрішніх військ МВС України. З 2014 року ЗКВЧ з тилу – начальник тилу 2-ї окремої Галицької бригади. В зоні бойових дій відповідав за логістику. 17.05.2015 року загинув внаслідок підриву на фугасі автомобіля УАЗ, що рухався ґрунтовою дорогою до села Троїцьке, Попаснянського району, Луганської області. У автомобілі, військові та волонтери розвозили гуманітарну допомогу на лінію розмежування. Це була четверта ротація в зону АТО полковника Соколенка.

З'ясовано, що Указом Президента України [№206/2019](#) за виняткову особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі полковнику Андрію Соколенку посмертно присвоєно звання Герой України з удостоєнням ордена "Золота Зірка".

Підкреслено, що особовий склад НАНГУ постійно вшановує пам'ять загиблих військовослужбовців хвилиною мовчання та покладанням квітів до Стели Героїв під час пам'ятних заходів та шикувань. Так, 23.11. 2020 в Національній академії Національної гвардії України відкрили меморіальну дошку Герою України Андрію Соколенку.

УДК 355.7

Комісаренко Д.С., курсант 258 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО АЛФАВІТУ НАТО

У роботі розглянуто питання виникнення військового алфавіту НАТО. Проаналізовано, що після того, як в 1956 році Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО) розробила фонетичний алфавіт, він був прийнятий багатьма іншими міжнародними і національними організаціями, включаючи Організацію Північноатлантичного договору (НАТО), Міжнародний союз електров'язку (МСЕ), Міжнародну морську організацію (ІМО), американський Федеральне управління цивільної авіації (FAA), Американський національний інститут стандартів (ANSI) і американську радіорелейний лігу (ARRL). З'ясовано, що він з'явився розвитком набагато більш старшого Міжнародного зводу сигналів (інтерком), який спочатку включав візуальні сигнали прапорцями або миготливим світлом, звукові сигнали свистком, сиреною, дзвоном, а також іншими кодами для багатьох фраз. Підкреслено, що той же алфавіт кодовими словами використовується у всіх відомствах, але кожна установа вибирає один з двох наборів числових кодів слів. Так, НАТО використовує звичайні англійські слова для назви цифр (нуль, один, при цьому є деякі альтернативні вимови), тоді як ІМО передбачає з'єднання слів (Nadazero,

Unaone, Bissotwo ...), але на практиці вони використовуються дуже рідко, тому що можуть призводити до плутанини при спілкуванні між носіями різних мов.

Досліджено, що більшість слів впізнавані носіями англійської мови, тому що англійська мова має обов'язково використовуватися для зв'язку між літаками і диспетчерськими пунктами завжди, коли взаємодіють представники двох різних країн, незалежно від їх рідних мов. З'ясовано, що вимова кодів букв алфавіту і цифр залежить від мовних звичок говорить. Так, для усунення відмінностей у вимові ІКАО розробила плакати, що ілюструють бажане вимову. Тим не менш, є відмінності у вимові між версіями ІКАО та інших організацій, і навіть ІКАО опублікувала суперечливі стандарти. Зроблено наголос, що хоча всі коди букв алфавіту є англійськими словами, вони мають відхилення від загальних правил англійської вимови. Тільки 11 кодів з 26: bravo, echo, hotel, Juliet, kilo, Mike, para, Quebec, Romeo, whiskey і Zulu подані у відповідності з правилами вимови англійської мови (хоча часто не збігається з англійською вимовою), припускаючи, що транскрипція не обов'язково повинна бути точною.

Підкреслено, що крім традиційного використання у військовій сфері, алфавіт використовується також у громадянській індустрії, щоб уникнути подібних проблем при передачі повідомлень за телефонним зв'язком. Отже, насправді алфавіт НАТО настільки ефективний, що серед медичних працівників лунали заклики до його використання, де точне спілкування може бути питанням життя та смерті.

УДК 355.7

Крючков С.Г., курсант 269 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ГОНКА ОЗБРОЄНЬ

Гонка озброєнь – якісне та кількісне суперництво у військовій сфері між країнами чи блоками країн, які протистоять один одному у прагненні до світового панування. Гонка озброєнь – це також поступове військове озброєння супротивних держав або супротивних блоків. Зокрема, під час «холодної війни» говорили про гонку озброєнь між Заходом та Сходом.

З 1939 року світ перебуває у стані перманентної напруженості, точніше війни: гарячої (1939–1945), холодної (1945–1991) і, нарешті, після невеликої паузи осмислення краху комунізму й пошуків проектів нового світового співтовариства в демократичній моделі (1991 – перші роки ХХІ ст.), – гібридної, яку розв'язала Росія 2008 року на Кавказі й 2014-го в Україні (анексія Криму, вторгнення в Донбас).

Наймасштабніша гонка озброєнь була у ХХ ст., коли витрати на військові потреби збільшилися у понад 30 разів. У період між 1-ю і 2-ю світовою війнами

людство витратило на військові цілі 20–22 млрд дол. США щорічно, нині ця сума перевищує 1 трлн дол. США.

Утримання сучасних Збройних Сил і забезпечення їхніх потреб посилюють диспропорції у структурі світового господарства й гальмують вирішення глобальних проблем людства. Окрім того, виробництво, випробування та зберігання зброї масового знищення (ядерної, хімічної і бактеріологічної) у ході гонки озброєнь завдають значної шкоди довкіллю.

Гонка озброєнь передбачає пошук ефективних засобів захисту від можливого нападу супротивника; прагнення до встановлення з ним воєнно-стратегічного паритету; боротьбу за перевагу в галузі озброєнь.

У ядерну епоху гонка озброєнь становить особливу небезпеку, оскільки створює матеріальні передумови збройних конфліктів, сприяє поширенню ілюзії про можливість досягти військовими переваги над супротивником і диктувати йому свою волю, вирішувати міжнародні проблеми не політичним шляхом, а силою зброї.

Україна зробила свій внесок у гальмування гонки озброєнь. На першому етапі становлення її незалежності ВР затвердила принцип без'ядерності, закріплений у «Декларації про державний суверенітет України» від 16 липня 1990. Після приєднання до «Договору про нерозповсюдження ядерної зброї» (1994) Україна, позбавившись ядерної зброї, засвідчила перед усім світом прагнення до миру і стабільності, передбачуваність своєї політики, довела, що вона чітко дотримується прийнятих зобов'язань.

Майже не кожен день ЗМІ приносять тривожні звістки про сучасні можливості знищення роду людського. І вибір у людства один – енергія руйнівних катаклізмів повинна ввійти в русло розуму й миру і служити людям задля загального добра. І тоді дорога до пекла навіки заросте травою.

УДК 355.7

Курганський І.С., командир 218 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України.

КРАЩІ ПІДРОЗДІЛИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У СВІТІ

В роботі розглядаються три найкращі підрозділи спеціального призначення світу. Ці підрозділи вважаються найелітнішими, особовий склад вважається найдосвідченішим і вони залучаються лише на самі складні операції.

JW GROM (Польща) підрозділ спеціальних операцій Сил спеціальних операцій у Польщі. Підготовлена для проведення спеціальних операцій, включаючи контр терористичні, як у мирний час, так і під час кризи або війни.

Даний загін створений з метою виконання одиночних місій, звідси і з'явилась назва GROM (ГРОМ). З моменту створення підрозділ є повністю професійним.

SAS (Великобританія) особлива повітряна служба, розшифровується як спеціальна авіадесантна служба. Спеціальний підрозділ Великобританії є взірцем спеціальних підрозділів у всьому світі. Даний підрозділ є цілком секретним, тому інформація про їх діяльність обмежена, але коли здається, що ситуацію неможливо вирішити, з'являється SAS.

Navy SEAL (США) **SEa** – море, **Air** – повітря, **Land** – земля. SEAL - це основний підрозділ Сил Спеціальних Операцій (ССО) ВМС США, призначений для ведення розвідки, проведення спеціальних завдань, пошуково-рятувальних операцій і виконання інших завдань ССО.

УДК 355.7

Логвінов М.В., курсант 329 навчальної групи факультету логістики Національної академії Національної гвардії України

СПЕЦІАЛЬНА ТЕХНІКА ВІЙСЬК СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ DIE SPEZIALTECHNIK DER KSK

Специфікою військ спеціального призначення (KSK) є саме армійська розвідка, диверсійні і антидиверсійні заходи, звільнення і евакуація заручників, і.т.п. При цьому, всі завдання цього спецпідрозділу можуть проходити як на території Німеччини, так і по всій земній кулі, і саме тому вся діяльність їх засекречена.

Війська спеціального призначення використовують розвідувальну і бойову машину «Сервал». Він дуже мобільний і всюдихідний, витримує суворі кліматичні і географічні умови. Командування військами застосовують його, машина може нести велику кількість води, димові системи, лебідки та інше необхідне обладнання.

Бронеавтомобіль «Мунго» призначений для перевезення екіпірованих десантників або воєннослужбовців спецназу.

Бронеавтомобіль здатний перевозити до десяти повністю екіпірованих військовослужбовців (двоє в кабіні), має підвищену прохідність на пересіченій місцевості. Бойова маса машини 5,3 т, корисне навантаження 2 т. Максимальна швидкість руху по шосе 90 км / ч, мінімальна на зниженій передачі 0,6 км / год, запас ходу по шосе 500 км. Довжина автомобіля 4,2 м, ширина 1,85 м, висота 2,25 м. Корпус кабіни і вантажного відсіку, виконаний із зварених броньових листів, забезпечує захист екіпажу і десанту від куль стрілецької зброї калібру 7,62 мм, осколків ручних гранат і деяких типів протипіхотних мін. Нагорі критого кузова можуть монтуватися гранатометні установки для постановки

димової завіси. Бронеавтомобіль «Мунго» авіатранспортабелен і може бути перекинутий в район виконання завдань по повітрю.

На озброєнні військ спеціального призначення знаходиться наступна стрілецька зброя:

- Пістолет-кулемет НК MP5 (Heckler & Koch)
- Пістолет-кулемет НК MP7A1 (Heckler & Koch)
- Автомат НК G36K (Heckler & Koch)
- Автомат НК 416 (Heckler & Koch)
- Кулемет НК MG4 (Heckler & Koch)

УДК 355.7

Мартиненко О.В., курсант 419 навчальної групи факультету логістики Національної академії Національної гвардії України

ВКЛАД В РОЗВИТОК ТАКТИКИ БОЙОВИХ ДІЙ КАРФАГЕНСЬКОГО ПОЛКОВОДЦЯ ГАННІБАЛА БАРКА

В роботі розглядається приклади бойової тактики видатного полководця Ганнібала Барка. Ганнібал вважається одним з найвеличніших військових стратегів в історії, а також стоїть в одному ряду з такими полководцями античності як Александр Македонський та Юлій Цезар.

Ганнібал Барка, карфагенський полководець, вважається одним з найвеличніших полководців в історії. Ганнібал жив у період найбільшого напруження на теренах Середземномор'я. Ставши головнокомандувачем карфагенськими військами в Іспанії, розв'язав Другу Пунічну війну, атакувавши місто Сагунт. Одним з його найбільших досягнень став перехід з Іберійського півострова через Піренеї та Альпи в Італію. Протягом перших трьох років війни Ганнібалові вдалося здобути три великі перемоги в Італії — при Требії, Тразименському озері та Каннах у яких проявився таланти Ганнібала як полководця. Ганнібал перебував на території Італії протягом 15 років, але римлянам вдалося переломити хід війни, перейшовши у наступ спочатку в Іспанії, а потім і в Африці. Викликаний владою на допомогу Карфагену, Ганнібал зазнав поразки у битві при Замі.

Після війни, Ганнібал займався політичною діяльністю, але був звинувачений в антиримській діяльності і змушений був відправитися у вигнання.

Ганнібал був одним з перших великих полководців античності, політ стратегічної і тактичної думки якого сягнув великих висот. Він ставив основу всього мобільність, добре організовану розвідку, налагодження комунікацій і постачання продовольства. Аналіз обстановки проводився залежно від ситуації — як географічної, так і фізичної та моральної. Під

останнім мається на увазі використання коливань серед воїнів у таборі противника для розрахунку оптимального часу битви.

Основу армії Ганнібала склали піхотинці, але вирішальна роль у битвах була за кавалерією. Ганнібалові притаманна відсутність недооцінки суперника та, відповідно, прискіплива підготовка до битви, але в той же час — концентрація на слабких сторонах ворога і здійснення несподіваних ударів.

До сьогодні на заняттях з тактики військові розглядають битву при Каннах як винятковий зразок ефективного використання власних сил для оточення та повного знищення сил противника.

УДК 355.7

Піддубний І.О., курсант 227 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

НАЦІОНАЛЬНА ПРОГРАМА «СОЛДАТ МАЙБУТНЬОГО»

Одного автомата та уніформи сучасному військовому вже замало, і багато країн, серед яких і Україна, працюють над новою концепцією «солдат майбутнього». Солдат майбутнього (*англ. Future Soldier*) – це концепція і проекти зі збільшення продуктивності та ефективності окремо взятого військовослужбовця, який бере участь у бойових діях в пішому порядку, на основі технологічних досягнень ХХІ століття.

Кожна держава знаходить свої рішення зі збільшення продуктивності та ефективності окремо взятого військовослужбовця.

Сьогодні як мінімум чотири десятки країн реалізують національні програми по створенню свого «солдата майбутнього». Так, системи індивідуальних бойових комплектів розробляються в США (*Land Warrior* і *Mounted Warrior*), в Німеччині (*IdZ*), Великій Британії (*FIST*), Іспанії (*COMFUT*), Швеції (*IMESS*), Франції (*FELIN*), Китаї, Індії, Південній Кореї, Японії, Норвегії, Румунії, Польщі (*Tytan*), Чехії, Україні та інших країнах. Практично скрізь екіпірування солдата — це комплексне рішення з 5-10 підсистем, включаючи засоби захисту, ведення вогню, зв'язку, управління, а також життє- і енергозабезпечення та інші. Боєць, одягнений в бойову екіпіровку, стає одиницею єдиної мережі управління, здатної вести двосторонній обмін даними з командуванням.

Американська програма *Land Warrior* має три основні завдання: підвищити вбивчу силу солдата, його здатність до виживання та надати засоби зв'язку. Для цього екіпірування передбачає сім підсистем: зброя, «розумний» шолом, захисний одяг, комп'ютер, навігацію, радіозв'язок, програмне забезпечення. У рядового бійця буде GPS-приймач, щоб командир бачив і орієнтувався, де цей солдат знаходиться. Передбачені також мікрокомп'ютер з дисплеєм, куди

надходить інформація від командира, портативна радіостанція для цілевказівок, датчики, що вимірюють температуру тіла бійця, тиск, пульс і дозволяють стежити за його станом.

Ця програма також передбачає модернізацію озброєння. Так, підлягають заміні карабін М4, а також ручний кулемет М249 SAW. Військові планують перейти на перспективну зброю калібру 8,8мм, головне завдання якої – значно підвищити шанси ураження цілі з першого пострілу.

Головною особливістю Британської програми FIST є система комунікації Bowman, яка надає захищений бездротовий канал для одночасного пересилання голосових розмов та даних. Завдяки цьому командири можуть бачити те ж саме, що і їхні солдати, – останні мають камери на своїх шоломах.

Українська «Гірка 21 століття». У радянські часи був дуже популярним костюм «Гірський» (або просто костюм «Гірка»). Це узагальнена назва комплекту з куртки та штанів, які виготовлені з брезенту. Українські розробники осучаснили їх та випустили «Гірку 21 століття». Це легка літня куртка з високоякісного матеріалу, яку можна використовувати влітку, ранньої осені та пізньої весни і яка в умовах пустелі або жаркого тропічного клімату наближається до максимально провітрюваної легкої сорочки. З часом це екіпірування планують доповнити бойовим шоломом з вбудованими приладом нічного бачення, мікровідеокамерою, а також легким протиосколковим бронезилетом.

Аналізуючи програми «солдат майбутнього» в різних країнах, можна з впевненістю сказати, що їх основною метою є максимально підсилити, розвантажити та захистити військовослужбовця. Під розвантаженням розуміється не тільки зменшення ваги спорядження та озброєння для полегшення фізичної складової, а і зниження когнітивного та психологічного навантаження.

УДК 355.233

Піцик О.В., курсант 519 навчальної групи факультету логістики Національної академії Національної гвардії України

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ ДЛЯ НГУ

Війська Національної гвардії, виконуючи службово-бойові завдання при загостренні міжнародних відносин, пов'язаних з антитерористичною діяльністю, активізацією застосування терористичними групами дистанційно-керованих вибухових пристроїв, пред'являють до офіцерів НГУ, які беруть участь у спеціальних операціях з припинення діяльності незаконних збройних формувань, все більш високі вимоги.

В наслідок цього особливо гострим є завдання підвищення рівня професійної підготовленості курсантів Національної гвардії – майбутніх командирів підрозділів, які незабаром будуть керувати особовим складом в різних умовах обстановки.

Модернізація озброєння і військової техніки висуває все більш високі вимоги до професіоналізму офіцера-випускника НГУ, його бойовий дух і морально-ділові якості повинні дозволяти йому з високою ефективністю виконати бойове завдання в ході його професійної діяльності. При цьому, виконання цих завдань може поєднуватися з діяльністю в екстремальних умовах, пов'язаних з ризиком для життя, обмеженим часом і високим рівнем відповідальності, що, безумовно, вимагає від нього психологічної стійкості і високої військово-професійної підготовки.

Якісна підготовка майбутніх офіцерів військ Національної гвардії України – основне завдання ВВНЗ. Вплив науково-технічного прогресу на освітній процес призвів до того, що доводиться не тільки замінювати застарілі погляди новими, але і впроваджувати нові технології навчання, при цьому, обсяг інформації, що вивчається, збільшується, а терміни на вивчення поступово скорочуються. Тому, дуже важливо розробляти технології, які активізують діяльність, як викладачів, так і курсантів і дозволяють за мінімальні терміни навчання отримати максимальний обсяг знань, умінь і навичок.

Потреби сучасної Національної гвардії України вимагають від Академії кардинальних змін у системі підготовки майбутніх офіцерів. Посилення практичної складової – одне з головних завдань, яке активно вирішується колективом навчального закладу. Реформується процес підготовки фахівців як на тактичному, так і на оперативно-тактичному рівні військової освіти.

В практику навчального процесу впроваджуються нові форми та види занять. Значно збільшується кількість командно-штабних навчань для підготовки офіцерів оперативно-тактичного рівня. Сталою практикою вже стало проведення бінарних занять, на яких задіяні одразу два викладачі, один з них штатний викладач Академії, а другий – представник з військ або з Головного управління Національної гвардії. Таким чином, у тих, хто навчається, є можливість перейняти досвід управління та участі військ в антитерористичній операції від діючих командирів підрозділів.

Голова Представництва НАТО в Україні визначив Академію головною платформою для реалізації проектів НАТО у східному регіоні України. На базі навчального закладу регулярно проводяться семінари та курси за участю міжнародних фахівців. Участь в цих заходах беруть представники всіх силових структур сходу України.

Таким чином, хочемо зазначити, що за час АТО та ООС, за цей нелегкий для нашої країни час, сектор оборони в обличчі НГУ та ЗСУ дійсно змінився та

виріс, але це тільки початок. Позитивні тенденції у підготовці військових фахівців все ще потребують постійного розвитку та удосконалення.

УДК 355.7

Харченко Є.Ю., курсант 519 групи факультету логістики Національної академії Національної гвардії України

ДЕНЬ ІЗ ВІЙСЬКОВОЮ ПОЛІЦІЄЮ БУНДЕСВЕРУ EIN TAG BEI DER MILITÄRPOLIZEI DER BUNDESWEHR

Німецька військова поліція має давні традиції, які сягають у 17 століття. Донині багато громадян Німеччини вважають, що військова поліція завжди стежить за рухом військових, але зона відповідальності включає набагато більше.

Сьогодні ми їдемо з лейтенантом і ескорт-офіцером Дастином Бернє вулицями столиці, і він пояснює завдання військового ескорту.

Офіцери військової поліції Збройних сил Німеччини, у повній екіпіровці, чекають в аеропорту Берлін Тегель. Міністр оборони Флоренс Парлі відвідує свою колегу Аннегрет Крамп-Карренбауер в федеральній столиці. Завдання супроводжуючих водіїв військової поліції - забрати французького гостя в аеропорту Тегель і доставити його разом з делегацією в Федеральне міністерство оборони, де у них буде офіційна зустріч.

Колона зазвичай складається з автомобілів супроводжуваного гостя, делегації і охоронців. Військова поліція йде з машинами супроводу на чолі і в кінці колони.

Мобільні пости забезпечують безпеку руху. Однак ядро становить так званий клин з трьох-семи мотоциклів, який їде попереду автомобіля гостя. Розмір колони або клина залежить від посади гостя. Ескорт 1/3 призначений для главному роду збройних сил. Німецькою це означає: головнокомандуючи сухопутними військами, повітряними силами, флотом. Наступним рівнем буде клин 1/5, який використовується для супроводу головнокомандувача збройними силами, або для заступників міністра оборони і державних секретарів в міністерстві оборони. Наступний рівень - найвищий, який може запропонувати військова поліція, - це клин 1/7, який використовується для супроводу міністрів оборони і генерального секретаря НАТО.

Щоб стати водієм ескорту, військові поліцейські повинні пройти 12-тижневий курс навчання. Постійні тренування необхідні для ідеальної підготовки, відповідно протоколу. Крім того, ескорт також озброєний і несе відповідальність за безпеку гостя. Для почесного супроводу важлива пунктуальність. Для цього команді іноді доводиться робити об'їзд, щоб не прийти в пункт призначення занадто рано.

День наближається до кінця. Після закінчення переговорів у Бендлерблоку військові поліцейські почесного ескорту супроводжують міністра назад до аеропорту.

УДК 355.7

Чирва В.Р., курсант 238 навчальної групи командно - штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

СУЧАСНЕ СПОРЯДЖЕННЯ В БУНДЕСВЕРІ

У роботі розглядаються питання, які пов'язані зі спорядженням військовослужбовців бундесверу.

Сучасне основне спорядження військовослужбовця збройних сил Німеччини складає майже 20 кг ваги і налічує понад 60 предметів оснащення та обмундирування. Його можна поділити на п'ять частин: бойове оснащення, переносна система, польовий посуд, повсякденна форма одягу та спортивні речі. Найвагомішу частину складає зазвичай бойове оснащення. До нього належать усі предмети, які можуть знадобитися військовослужбовцю під час виконання бойового завдання: починаючи від предметів польової форми одягу, спального мішка, комплекту з білизною і закінчуючи предметами гігієни. Сюди слід також обов'язково віднести протигази, який у разі застосування хімічної чи біологічної зброї захистить органи дихання від ураження. До найважливіших предметів оснащення у бундесвері належать також бронежилет, захисний шолом, плащ-намет та інше.

З кінця 1980-х років в збройних силах країн НАТО реалізуються програми, покликані модернізувати спорядження солдата. Їх метою є розширення можливостей бойового застосування сил, що діють «по-піхотному», шляхом інтеграції в екіпіровку нових технологій і зниження її загальної ваги. Аналогічний проект під загальною назвою «Піхотинець майбутнього» з 2004 року запущений і в ЗС Німеччини. Перший варіант нової екіпіровки, «Піхотинець майбутнього — базова система» (IdZ-BS), складений переважно з готових, наявних на ринку комерційних компонентів. Проект розроблявся як єдина модульна система для кожного з десяти військовослужбовців піхотного відділення (тактичної групи). Всього у період до 2012 року, бундесвер закупив 280 комплектів IdZ-BS для 2800 військовослужбовців. Вони передані в парашутно-десантні та гірсько-піхотні частини. Основним місцем практичного застосування стали, головним чином, райони бойових дій. Там базова система адаптувалася для виконання спеціальних завдань. Згідно з публікаціями, IdZ-BS залишиться в експлуатації до 2027 року.

Паралельно зі створенням базового комплекту компанія «Райнметалл» у серпні 2006 року почала розробку удосконаленого варіанту системи. Робота

отримала позначення «Піхотинець майбутнього — розширена система» (IdZ-ES, далі ПБР). Система передана у війська з середини 2012 року. Згідно із загальним задумом, ПБР представляє собою не просто еволюцію вихідного базового варіанту. Нове спорядження солдата за рахунок використання сучасних технологій покликане інтегрувати піхотне відділення бундесверу у складі десяти осіб з їх транспортним засобом (БМП «Пума» або БТР «Боксер») в єдиний бойовий інформаційний простір сухопутних військ.

Згідно з публікаціями, до складу розширеної версії системи входить три групи основних компонентів:

- обмундирування, засоби захисту і переносне спорядження;
- зброя, оптичні та оптико-електронні засоби;
- засоби управління, зв'язку і комунікації.

Обмундирування, що входить до складу ПБР, розроблено заново від нижньої білизни до засобів захисту від несприятливих погодних умов і вологи. В основу покладено принцип багатосаровості, або «лушпиння шкірки». На думку розробників, він дозволить військовослужбовцям діяти в будь-яких кліматичних умовах і зможе ефективно захищати солдата від негоди.

До засобів захисту належать легкий жилет (клас захисту 1) з інтегрованою вентиляційною сорочкою, а також важкий захисний жилет (клас захисту 4). Для захисту голови використовується бойовий кевларовий шолом виробництва американської фірми «Опс-Кор».

Військове спорядження в комплекті ПБР надає відділенню у складі 10 солдат різне озброєння, оптичні та оптико-електронні засоби. Останні використовують тепловізійні технології та технології посилення залишкового зображення і можуть застосовуватися в залежності від поставленого завдання.

Таким чином, бундесвер продовжує удосконалювати оснащення своїх сухопутних військ в нижній тактичній ланці. Спорядження солдата згідно з проектом «Піхотинець майбутнього» включає новітні зразки зброї та спеціальної техніки. Практика використання показала, що ПБР дозволяє поліпшити оперативне управління та підвищити бойові можливості піхотних підрозділів.

УДК 351.142

Чоботар І.О., курсант 519 навчальної групи факультету логістики Національної академії Національної гвардії України

ВІЙСЬКОВА ЛОГІСТИКА НАТО

Хоча термін "логістика" може охоплювати декілька різних значень, військова логістика завжди пов'язана з тим, щоб мати потрібну річ у потрібному місці та в потрібний час. НАТО визначає логістику як науку планування та здійснення руху та обслуговування збройних сил. Логістика має

життєво важливе значення для будь-якої військової операції, і без неї операції не можна було б проводити і підтримувати. Логістика може розглядатися як місток між збройними силами та промисловою базою, яка виробляє матеріал та озброєння, необхідний збройними силами для виконання своєї місії.

Служби та обов'язки логістики НАТО поділяються на три сфери: виробнича логістика, логістика експлуатації та логістика споживання.

Багатонаціональна логістика є складовою колективної логістики, яка має на меті досягти зменшення витрат, гармонізувати процеси життєвого циклу та постійно підвищувати ефективність логістичної підтримки.

Логістику НАТО можна зрозуміти через основні функції, які вона виконує: постачання, технічне обслуговування, перевезення та транспортування, забезпечення паливними матеріалами, підтримання інженерної інфраструктури та надання медичної підтримки. Але, слід зазначити, що ці функції не обмежують сферу діяльності військової логістики.

Одним із ключових принципів логістики, що керує логістичною підтримкою в НАТО, є принцип колективної відповідальності, який спонукає країни та НАТО до спільної роботи щодо надання та використання логістичних можливостей та ресурсів.

Комітет з логістики є головним комітетом, який підтримує Північноатлантичний союз, як всебічний координуючий орган по всьому спектру функцій логістики в рамках НАТО.

У теперішньому стратегічному середовищі, при розгортанні сил НАТО, що потенційно вимагає швидкого переміщення персоналу та техніки по території НАТО, нові бачення логістики НАТО відображають керівництво зверху вниз принципами, які підкреслюють необхідність оперативної ефективності.

УДК 355.7

Чурсін С.О., курсант 269 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ВІЙСЬКОВІ ЛІТАКИ СУЧАСНОГО ОЗБРОЄННЯ

Бойові літаки – найбільш наукомісткий, технологічний і коштовний вид озброєння будь-якої армії світу. Вартість сучасного літака вимірюється сотнями мільйонів доларів, а робота над його створенням – мільярдами. І навіть, маючи достатній фінансовий ресурс, існує цілий комплекс складових, який країна *must have*, аби створити бойовий літак: необхідний науковий потенціал, технологічні можливості та виробничі потужності.

Військова авіація України може вичерпати свій ресурс і втратити боєздатність вже через 10-15 років. Парк Повітряних сил не поповнювався новими літаками вже 30 років.

Бойова авіація України складається виключно з літаків ще радянських моделей: МіГ-29, Су-27, Су-25 та Су-24.

1991 року незалежна Україна успадкувала від СРСР три повітряні армії, до складу яких входили 1100-1200 бойових літаків різних модифікацій та понад 900 вертольотів. Але вже в 1993 році були зняті з озброєння МіГ-25, потім МіГ-23, а 1997 року і Су-15. У 2008 році у Повітряних сил ЗСУ на озброєнні налічувалося 55 одиниць.

Модернізувати військовий авіаційний парк в Україні почали у 2014 році. До цієї роботи залучили групу підприємств оборонно-промислового комплексу України. У першу чергу, йшлося про електронні системи літака (авіоніку), зокрема бортові радіолокаційні системи і оптико-електронне обладнання літаків МіГ-29 та Су-27. Відомо, що нові системи отримали десятки бойових бортів.

У 2019 році авіаремонтні підприємства України передали ПС ЗСУ 12 відновлених літальних апаратів. Зокрема, бригади тактичної авіації повітряного командування «Центр» отримали відремонтовані та модернізовані літаки типу МіГ-29 та Су-27. Ще 3 винищувачі (один Су-27УБ та два МіГ-29) було передано Повітряним силам вже 2020 року.

Сьогодні у світі (Франція, США) створюють космічні війська. На зараз повітряні сили у тому вигляді, як є, вже не потрібні. Якщо земну кулю огортають системою супутників, то літаки можуть знищуватися просто на злітно-посадковій смузі. Але держава має змогу зацікавити вітчизняних виробників, створити для них правильні умови, тоді вони зможуть виробляти озброєння, в тому числі, авіаційне, що відповідатиме викликам сьогодення.

Українську військову авіацію планують переоснастити новими бойовими літаками у три етапи протягом 2021-2035 років. Для переоснащення тактичної авіації необхідно виділити 200 млрд грн. Такі плани було визначено у схваленій рішенні Військової ради Командування Повітряних Сил Збройних Сил України від 15 травня 2020 року Візії Повітряних Сил 2035.

Зокрема у рамках першого, підготовчого етапу (що триватиме до 2025 року) має бути проведено в 2021-2022 роках тендер та підписано контракт на закупівлю багатоцільового винищувача, обмежені постачання якого (загальна кількість до 6-12 літаків) повинні розпочатися у 2023-2025 роках для початку дослідної експлуатації, вивчення форм і способів застосування, організації підготовки персоналу.

До 2030 року щонайменше дві авіаційні бригади тактичної авіації мають бути повністю переоснащені на нові літаки і набути повних операційних спроможностей. Окрім того, протягом цього періоду мають початися також переоснащення транспортної і спеціальної авіації (1-2 зразки щороку), розгортання нових безпілотних авіаційних підрозділів на заміну штурмової, бомбардувальної і розвідувальної авіації.

УДК 355.7

Шведов І.А., курсант 219 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України.

ІСТОРІЯ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ ТА ООН

У роботі виконано аналіз діяльності України у рамках ООН. Досліджений процес співпраці України з ООН, висвітлена позиція України у спеціалізованих установах ООН.

Роль України в ООН, звичайно, не можна недооцінювати. Адже наша держава є однією з країн-засновниць, яка у 1945 році взяла активну участь у конференції в Сан-Франциско, зробивши вагомий внесок у розробку Статуту ООН. До 1991 року, перебуваючи у складі Радянського Союзу, Україна мала в ООН власне представництво, а після його розпаду вона твердо закріпилася в ООН як повноправний член організації.

Напрямки діяльності України в ООН різноманітні – захист прав людини, боротьба з тероризмом, охорона навколишнього середовища, підтримка та реалізація Цілей розвитку тисячоліття, врегулювання міжнародних конфліктів, забезпечення міжнародного миру та безпеки, реалізація соціально-економічних та гуманітарних проектів спільно з ООН.

Про зростання авторитету і ролі України в ООН свідчить неодноразове обрання представників нашої країни на керівні посади головних комітетів сесій Генеральної Асамблеї. Вона представлена у керівних та робочих органах важливих організацій системи ООН. Так, Україна сім разів обиралася членом Економічної і Соціальної Ради (ЕКОСОР) та тричі – членом Ради ООН з прав людини, Постійний представник України був віце-головою Комісії ООН з миробудівництва у період членства у 2011-2012 рр. У 2020 році Постійного представника України обрано віце-головою ЕКОСОР на період 2020-2021 рр. На сьогодні Україна входить або обрана до складу таких органів ООН, як Економічна і Соціальна Рада (2019-2021 рр.), Рада з прав людини (2018-2020 рр. переобрано на період 2021-2023 рр.), Комісія з соціального розвитку (2020-2023 рр.), Комісія з народонаселення та розвитку (2021-2024 рр.), Консультативний комітет з адміністративних та бюджетних питань (2016-2021 рр.), Комітет конференцій (2019-2021 рр.), Бюро Комітету інформації (2019-2021 рр.), Комісія з наркотичних засобів (2020-2023 рр.), Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ, 2019-2025 рр.), Виконавча рада ПРООН/ЮНФПА/ЮНОПС (2019-2021 рр.). Це свідчить про те, що Україна довела, що спроможна бути активним учасником і здійснювати ефективний вплив на прийняття важливих рішень.

Показником місця і ролі України у спеціалізованих установах є і те, що вона отримує значну технічну і матеріальну підтримку з боку спеціалізованих установ ООН, її фондів та програм, зокрема, у сферах демократичного

врядування, подолання бідності, досягнення національних Цілей сталого розвитку, підтримки державного управління, боротьби з ВІЛ/СНІД та іншими тяжкими хворобами, захисту довкілля. З початку російської агресії відбулося понад сорок засідань РБ ООН на цю тему, які переконливо засвідчили ізоляцію Росії в ООН з українського питання.

Отже, протягом усього часу існування ООН Україна брала найактивнішу участь у її діяльності. Вона активно співпрацює з міжнародними організаціями системи ООН у різних сферах. Досліджуючи історію цієї співпраці і спираючись на досвід інших країн-членів ООН, ми можемо отримати цінні уроки для вирішення актуальних питань сьогодення та розв'язання глобальних світових проблем.

УДК 355.01

Шевченко В.Є., курсант 519 навчальної групи факультету логістики Національної академії Національної гвардії України

ДЕСЯТЬ ДИВОВИЖНИХ ВИДІВ ЗБРОЇ МАЙБУТНЬОГО

Удосконалюючи зброю та озброєння, людство пройшло довгий шлях: від кийків та мечів до кулеметів та атомних бомб. В цій роботі ми розглянемо десять дивовижних видів зброї майбутнього. Зараз є тенденція їх розвитку. Деякі з цих видів зброї доводиться застосовувати вже сьогодні, але, сподіваємось, в майбутньому потреба в їх використанні зникне. Адже шлях будь-якої війни – це шлях в нікуди.

Автономна зброя. Автономна зброя це робототехнічні машини, що перебувають у стадії розробки, вони здійснюють пошук та знищення військ та техніки противника на землі або в повітрі, теоретично без ризику для дружніх військ.

Високоенергетичні лазери. Високоенергетичні лазери це потужні енергетичні пучки, які прямують по повітрю або простору. Вони подорожують зі швидкістю світла і можуть наносити удари на відстані в тисячі кілометрів.

Космічна зброя. Космос є найвищим місцем спостереження, тому зброя, що знаходиться на орбіті, має можливість бачити і знешкоджувати будь-що, що знаходиться на землі, в повітрі або в космосі.

Гіперзвуковий літак. Запущений зі стандартної злітно-посадкової смуги, гіперзвуковий літак зможе пролетіти швидше, ніж Mach 5, і вдарити в будь-яку точку світу протягом двох годин. Він також буде мати достатньо тяги, щоб доставити супутник на низькій орбіту.

Система активного відхилення. Міліметрові та мікрохвильові промені нібито змушують людей тікати, не завдаючи їм шкоди. Вони можуть, як

правило, живитися від генератора, встановленого в ситуаціях контролю натовпу.

Ядерні ракети. Ядерні ракети здатні забезпечити неперевершену руйнівну силу в будь-якій точці світу, що ставить їх на найвищий рівень військової потужності.

Електрошокери. Електрошокери роблять людей нездатними діяти з допомогою струмів високовольтної електрики, дозволяючи поліції підкорити їх без нанесення тривалої травми.

Електронні бомби. Потужні мікрохвильові імпульси можуть вивести з дії комп'ютери, електроніку та електроенергію, завдаючи шкоди військовим та цивільним системам. Так працюють електронні бомби.

Багатошарова протиракетна оборона Багатошарова протиракетна оборона пропонує найкращу можливість збити атакуючі балістичні ракети. Кожна фаза або шар оборони збільшує шанс успішного знищення ракети.

Інформаційна зброя. Ця зброя заважає потоку інформації, життєво важливої для ворожих операцій, одночасно захищаючи дружні канали зв'язку.

УДК 355.7

Ярошук О.В., курсантка 269 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

СТРАХ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ПІД ЧАС УЧАСТІ У БОЙОВИХ ДІЯХ

Під час проведення операції Об'єднаних сил, особливо на самому початку, довело той факт, що значна кількість солдатів виявилися не готовими до подолання психічних обтяжень сучасного бою, спокійної реакції на психологічні акції агресором.

На сьогодні є важлива необхідність впровадження та активного використання профілактичних і реабілітаційних заходів, з метою попередження порушення психічного здоров'я солдатів та відновлення їх соціально-професійного статусу.

Як відомо, бойовий стрес в умовах бойових дій переживає фактично кожен військовослужбовець. У той же час бойовий стрес є дестабілізуючим станом, передпатологічним, який обмежує функціональний резерв організму, і цим збільшує ризик дезінтеграції психічної діяльності та стійких соматовегетативних дисфункцій.

Страх – це емоційний стан, який виникає в ситуаціях загрози фізичному чи соціальному існуванню людини і спрямований на джерело реальної чи уявної небезпеки. Страх можна поділити на три групи: 1) біологічні (природні), 2) соціальні, 3) екзистенціальні.

Людина завжди боїться (бо їй це властиво) небезпечних тварин, ситуацій та явищ природи, і такий страх носить генетичний або рефлексорний характер. Реакція на небезпеку у першому випадку записана на генетичному рівні, у другому ж випадку ця реакція заснована на власному негативному досвіді, і вона записується на рівні нервових клітин. Корисність подібних реакцій в обох випадках потрібно проконтролювати за допомогою розуму і логіки.

Отже, страх у бою потрібно долати тренуванням своєї психіки, здійснюючи оцінку стану бійця в бойових умовах, а також завжди необхідно думати про безпеку. Якщо виникають сумніви стосовно безпеки самого військовослужбовця чи його оточення, необхідно переконатися, що в нього вилучена зброя і він знаходиться під постійним супроводом.

Ступор, тремтіння, втрата голосу, больові реакції, панічний страх або повна його відсутність через зайвий викид адреналіну – через все це проходить людина під час бойових дій. І кожна така фаза може коштувати бійцю життя. Вберегти його від цього є дуже актуальним сьогодні, під час проведення АТО на Донбасі.

Отже, невідкладного запровадження й активного використання ефективних профілактичних, реабілітаційних та прогностичних заходів вимагають прояви негативних психічних станів, бойової психічної травми, у формі гострої реакції на стрес, посттравматичних стресових розладів та розладів фізичного і психічного здоров'я, хронічних психопатологічних змін особистості, соціальної дезадаптації, асоціальної поведінки, в силу їх соціально-економічних наслідків для країни.

Сьогодні, правильно підготовлений, кваліфікований, психічно та стресостійкий військовослужбовець є найважливішим людським фактором забезпечення територіальної цілісності України.

Підсекція № 4.1 Проблеми стратегічних комунікацій.....	3
Башкатова В.Є. ПРОТИДІЯ ЧОРНОМУ ПАРУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ.....	3
Біжан А.Є. ЕФЕКТИВНІ ТА НЕЕФЕКТИВНІ СТИЛІ ЛІДЕРСТВА.....	7
Бондар Д.В. МЕДІАМАНІПУЛЯЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОПЕРАЦІЯХ.....	8
Даньшина О.С. ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ.....	11
Журавель З.В. МАНІПУЛЯТИВНІ СТРАТЕГІЇ У СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ.....	13
Киричек Р.С. КОНЦЕПТ ЯК ОСНОВОПОЛОЖНЕ ПОНЯТТЯ КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ.....	16
Климишин Д.О. ЛІДЕРСТВО ТА ЕФЕКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ.....	18
Козицький Р.О., Кондратюк-Антонова Т.В. ВЗАЄМОДІЯ ПОНЯТЬ «ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО», «ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА» ТА «ГЛОБАЛІЗАЦІЯ».....	20
Краєвський О.О., Кудлай А.О. «КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПОЛІЦІЇ ДІАЛОГУ ПРИ ВИНИКНЕННІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ СОЦІАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ».....	22
Криштопа А.А. ПОНЯТТЯ ПРАГМАТИКИ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	23
Малихіна О.Г. ДЕЗІНФОРМАЦІЯ: РОЗВІНЧАННЯ ДЕЯКИХ МІФІВ.....	25
Пащенко К.В. ПОНЯТТЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У ЛІНГВІСТИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	27
Полянчук О.М. ВИРАЖЕННЯ ПЕРСУАЗИВНОСТІ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	30
Семчук М.К. АНГЛОМОВНИЙ СЛЕНГ У СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ СТУДІЯХ.....	33
Шалюта С.С. ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ....	35
Шафігулін І.І. СТРАТЕГІЧНИЙ НАРАТИВ: УСПІХИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	36
Шевченко Д.О. ДІАЛЕКТ БРУММІ В АНГЛОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ.....	40
Підсекція № 4.2 Актуальні проблеми перекладу.....	43
Барабаш Д. А. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОСОБЛИВОСТІ БРИТАНСЬКОГО СЛЕНГУ.....	43
Дьоміна Л.В. ОСОБЛИВОСТІ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВИХ ФІЛЬМІВ.....	44
Криворотько І.П. ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ-НЕОЛОГІЗМІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ	

ПАНДЕМІЄЮ COVID-19.....	46
Кріпак Є.А. ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ АБРЕВІАЦІЇ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ.....	47
Лещова Д.Д. ВІДОБРАЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ.....	49
Немикіна А.С. АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД ВІЙСЬКОВИХ НЕОЛОГІЗМІВ.....	50
Павлова С.Д. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ЕПОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	53
Проценко Є.М. СУЧАСНА ТЕРМІНОЛОГІЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ (на матеріалі «NATO GLOSSARY OF DEFENCE AND SECURITY POLICY TERMS»).....	55
Рябенко І.К. ОСОБЛИВОСТІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПРАВООХОРОННОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	56
Святашов О.М. УТВОРЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ ВІЙСЬКОВОГО ВОКАБУЛЯРУ.....	58
Стоцький В.О. СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	60
Татаренко А.С. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ІРОНІЇ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ.....	62
Тищенко Я.А. ПРОБЛЕМА ВІДТВОРЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО СЛЕНГУ В ПЕРЕКЛАДІ.....	64
Тробюк А.В. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРМІНОЛОГІЇ ПАНДЕМІЇ COVID-19 В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	67
Чийпеш С.А. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЇ СТРАХУ В ПЕРЕКЛАДІ КІНОФІЛЬМІВ.....	69
Підсекція № 4.3 Соціально-гуманітарні аспекти професійної діяльності фахівців сектору безпеки і оборони України.....	71
Ганжа Д.А., Соколовська Ю.В. КУЛЬТУРА БІДНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МАЙБУТНЄ КРАЇНИ.....	71
Гарькава С.К., Чупрінова Н.Ю. ПОРУШЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ПРИСЯГИ ЧИ ПОВНЕ СЛІДУВАННЯ НІЙ (ДО ПРОБЛЕМИ ДЕКАБРИСТСЬКОГО ПИТАННЯ У СУЧАСНОМУ ВИМІРІ).....	73
Гончарик Д.В., Чупрінова Н.Ю. СКАУТСЬКИЙ РУХ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	75
Дем'янишина С.В., Непіпенко Л.П. КРИТИЧНІСТЬ МИСЛЕННЯ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО ОФЦЕРА.....	76
Дьоміна Л.В., Данилюк І.М. ПРОФЕСІЙНИЙ ВІДБІР. ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ВІСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ВІСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ЗА КОНТРАКТОМ.....	78

Заворуєв С.С., Орел О.В. ІНФОРМУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФІЛАКТИКИ COVID-19.....	80
Заворуєв С.С., Чепель М.О. ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ОСОБОВОГО СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В ХОДІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ІЗ ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.....	81
Зубатов З.В., Чупрінова Н.Ю. ТРАДИЦІЇ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У ТРАДИЦІЙНО-ПОБУТОВІЙ ТА ВІЙСЬКОВІЙ КУЛЬТУРАХ КОЗАКІВ.....	82
Качан К.Д., Островець А.М. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ.....	84
Кириллов Д.В., Васильковський О.Т. ЗАХИСТ ВІД НЕГАТИВНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ ПРОТИВНИКА – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРИ ПЛАНУВАННІ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.....	86
Кобилка П.А., Міршук О.Є. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВО-СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	87
Косько С.М., Гунбіна С.Я. РОЗВИТОК ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	90
Косяк О.Г. ВОЄННА НАУКА У СУСПІЛЬСТВІ РИЗИКУ.....	93
Криштопа А.В., Куруч А.В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ.....	95
Криштопа А.В., Непіпенко Л.П. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЗБРОЯ ТА ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ.....	96
Лозова А.Б., Данильченко О.А. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА В ПІДРОЗДІЛІ.....	98
Малихіна О.Г., Данильченко О.А. СОЦІОГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ МАНІПУЛЯЦІЙ У МЕДІАПРОСТОРІ.....	100
Мартинів І.В. МОДЕЛЮВАННЯ ЯК МЕТОД НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ, ЙОГО РОЛЬ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ.....	102
Мицканюк К.І., Островець А.М. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	104
Позняковська С.С., Васильченко Р.В. СВІТОГЛЯДНА КУЛЬТУРА ЯК ТЕОРЕТИЧНИЙ КОНСТРУКТ.....	106
Свиридов О.І., Чупрінова Н.Ю. ПАТРІОТИЗМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	108
Столяренко С.С., Гегечкорі О.В. ЖИТТЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ФЕОФАНА ПРОКОПОВИЧА.....	110

Сушин Є.О., Севрук І.І. МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: НЕБЕЗПЕКИ ТА РИЗИКИ.....	111
Тихий Д.С., Салієнко О.О. ЗНАЧЕННЯ ТРУДОВОГО ПРАВА ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	113
Тищенко Я.В., Журавель З.В. Фалько С.А. РЕФОРМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: ПОГЛЯДИ, ПРОПОЗИЦІЇ, ВАРІАНТИ.....	114
Фаріга Є.В. ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ НГУ З УРАХУВАННЯМ СВІТОВОГО ДОСВІДУ.....	116
Уркуметов М.К. РЕАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ РОБОТИ У ВІДПОВІДНОСТІ ВИКЛИКАМ І ЗАГРОЗАМ СЬОГОДЕННЯ.....	118
Федоренко Т.О., Кравченко О.В. ФІЗІОЛОГІЯ СПОРТУ І РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ.....	121
Хлебніков О.В., Гегечкорі О.В. ТИПИ І МОДЕЛІ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ.....	124
Хлебніков О.В., Салієнко О.О. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	125
Черняк В.С., Соколовська Ю.В. ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ НОВОГО СВІТОГЛЯДУ УКРАЇНЦІВ.....	127
Шевченко Д.О., Куруч А.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН У СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	128
Підсекція № 4.4 Актуальні питання психологічного забезпечення професійної освіти та підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України.....	130
Антонюк В.В., Морозова Л.В. СУЇЦИДАЛЬНА ПОВЕДІНКА.....	130
Балинський В.В., Ларіонов С.О. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-НОРМАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ КУРСАНТІВ ЗВО МВС УКРАЇНИ.....	132
Бедрицьких К.А., Шевченко В.В. ПРОБЛЕМА АГРЕСІЇ В СУЧАСНІЙ ПСИХОЛОГІЇ.....	134
Бугай Ю.Р. ПСИХОЛОГІЧНА ЗАГАРТОВАНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДЛЯ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ.....	135
Бут Є.М., Шевченко В.В. ПСИХОЛОГІЯ АНОРМАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	138
Гончар О.Ю., Кравченко О.В. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ УВАГИ.....	140

Заможський М.М., Ларіонов С.О. ПРОБЛЕМА БЕЗСОННЯ І ЗАХОДИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ.....	144
Коваленко А.С., Тробюк Н.Ю. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ДО УМОВ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ ВІЙСЬКОВОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	145
Коваленко Є.О., Пащенко А.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	147
Коробко С.І., Ізбаш С.С. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ.....	150
Крилов М.С., Ізбаш С.С. ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ.....	152
Кульбачук І.Л., Слурденко Д.О. САМОТНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ.....	153
Логвінова В.М., Шевченко В.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ.....	155
Мазур А.О., Клименко В.П. ПРОБЛЕМА САМОТНОСТІ В ВІЙСЬКОВОМУ КОЛЕКТИВІ.....	157
Мантачка Ю.А., Воробйова І.В. ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	159
Ментяник Д.Д., Воробйова І.В. МОТИВИ ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН СЕРЕД МОЛОДІ.....	162
Мітасьов С.В., Воробйова І.В. ПСИХОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНУ ФРУСТРАЦІЇ.....	164
Пенков А.С., Слурденко Д.О. МІСЦЕ ЕМПАТІЇ У ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДЕЙ.....	166
Позняковська С.С., Пащенко А.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ТА КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ПСИХІКИ В РАННІЙ ЮНОСТІ.....	167
Соботюк А.І., Клименко В.П. ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ СПРИЙМАННЯ МИСТЕЦТВА.....	170
Сосновчик М.В., Морозова Л.В. ПСИХОЛОГІЯ БІДНОСТІ.....	171
Тробюк А.В., Тробюк Н.Ю. ПОНЯТТЯ РИЗИКУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ.....	174
Тупіченко С.О., Кравченко О.В. ТИПИ ВИЩОЇ НЕРВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ТЕМПЕРАМЕНТ.....	176
Черненко К.В., Тробюк Н.Ю. ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ЖІНКИ.....	180

Шабаліна М.О., Федосєєв В.А. ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ТРИВОЖНОСТІ.....	182
Підсекція № 4.5. Історичні аспекти та новітні технології у військовій галузі на матеріалі іншомовних першоджерел.....	185
Бахарєв С.С. БОЙОВЕ ОСНАЩЕННЯ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	185
Білак В.В. СЕРГІЙ КУЛЬЧИЦЬКИЙ «БАТЬКІВЩИНУ НЕ МОЖНА ЗАХИЩАТИ НА ТРІЙКУ».....	186
Благочиннова Д.В. СУЧАСНІ ЗАСОБИ ВІЙСЬКОВОГО ЗВ'ЯЗКУ.....	187
Богданович П.П. УЧАСТЬ УКРАЇНИ У МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ..	189
Гейко С.В. АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ НАТО.....	191
Голощак Н.С. ЖІНКИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ СВІТУ ТА УКРАЇНИ: НА ШЛЯХУ ДО ІНТЕГРАЦІЇ.....	192
Гомонець І.О. АНТИТЕРОРИСТИЧНИЙ ПІДРОЗДІЛ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ АВСТРІЇ EINSATZKOMMANDO SOBRA.....	193
Іванов М.Д. ГЕРОЙ УКРАЇНИ ПОЛКОВНИК АНДРІЙ СОКОЛЕНКО.....	194
Комісаренко Д.С. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО АЛФАВІТУ НАТО.....	195
Крючков С.Г. ГОНКА ОЗБРОЄНЬ.....	196
Курганський І.С. КРАЩІ ПІДРОЗДІЛИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У СВІТІ.....	197
Логвінов М.В. СПЕЦІАЛЬНА ТЕХНІКА ВІЙСЬК СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ DIE SPEZIALTECHNIK DER KSK.....	198
Мартиненко О.В. ВКЛАД В РОЗВИТОК ТАКТИКИ БОЙОВИХ ДІЙ КАРФАГЕНСЬКОГО ПОЛКОВОДЦЯ ГАННІБАЛА БАРКА.....	199
Піддубний І.О. НАЦІОНАЛЬНА ПРОГРАМА «СОЛДАТ МАЙБУТНЬОГО».....	200
Піцик О.В. ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ ДЛЯ НГУ.....	201
Харченко Є.Ю. ДЕНЬ ІЗ ВІЙСЬКОВОЮ ПОЛІЦІЄЮ БУНДЕСВЕРУ EIN TAG BEI DER MILITÄRPOLIZEI DER BUNDESWEHR.....	203
Чирва В.Р. СУЧАСНЕ СПОРЯДЖЕННЯ В БУНДЕСВЕРІ.....	204
Чоботар І.О. ВІЙСЬКОВА ЛОГІСТИКА НАТО.....	205
Чурсін С.О. ВІЙСЬКОВІ ЛІТАКИ СУЧАСНОГО ОЗБРОЄННЯ.....	206
Шведов І.А. ІСТОРІЯ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ ТА ООН.....	208
Шевченко В.Є. ДЕСЯТЬ ДИВОВИЖНИХ ВИДІВ ЗБРОЇ МАЙБУТНЬОГО.....	209
Ярощук О.В. СТРАХ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ПІД ЧАС УЧАСТІ У БОЙОВИХ ДІЯХ.....	210

**ПІДСУМКОВА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
КУРСАНТІВ, СЛУХАЧІВ І СТУДЕНТІВ**

Секція 4

«Актуальні питання психологічного та лінгвістичного забезпечення і соціально-гуманітарні аспекти службово-бойової діяльності фахівців сектору безпеки і оборони України»

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *І.Є. Морозов*

Комп'ютерне складання і верстання: *С.О. Воробйов;*
О.В. Ніконенко

Формат 60x84¹/₁₆. Ум. друк. арк. 20,90.
Тираж 50 прим. Зам. № 318

Видавець і виготовлювач Національної академії Національної гвардії України
майдан Захисників України, 3, м. Харків-1, 61001.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4794 від 24.11.2014 р.